

Najstrpljiviji
zatvorenik u historiji
Jusuf, a.s.

Aid el-Karni

NAJSTRPLJIVIJI ZATVORENIK U HISTORIJI

Naslov originala
Eazamu sedžinin fit-tarih

Autor
Aid el-Karni

Prijevod
Abdurrahman Kuduzović

Lektura
Omer Resulović
Isnam Taljić
Abdurrahman Kuduzović

Korektura
Šemsada Džanić-Kuduzović

Izdavač
Abdurrahman Kuduzović

Dizajn korice
Amir Halilović

DTP
D.T.

Aid el-Karni

Najstrpljiviji

zatvorenik u historiji

Jusuf, a. s.

Treće izdanje

Sarajevo, 2011

Rječitost Kur'ana i istinite radosne vijesti

NEKA JE HVALA SVEVIŠNJEM ALLAHU, neka je mir i spas Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, njegovoj časnoj porodici, drugovima i svim njegovim sljedbenicima.

U ovoj knjizi kazujemo o najstrpljivijem zatvoreniku u historiji. Moleći Svemogućeg Allaha za pomoć, detalje kazivanja crpit ćemo iz časnoga Kur'ana, najjače veze, vječne Knjige, velike Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, mudžize, upute, svjetlosti, lijeka, milosti, opomene, velikog i kategoričnog dokaza i objašnjenja svega.

Izabrao sam kazivanje o Jusufu, alejhis-selam, jer je ono jedno od najljepših kazivanja. Štaviše, mnogi učenjaci rekli su da nisu čuli za poučnije i ljepše kazivanje.

“Objavljujući ti ovaj Kur'an, Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo...” Kažu da je to najljepše kazivanje jer govori o vjerovjesništvu i poslanstvu, kraljevima, trgovini, zatočeništvu, teškoći, izbavljenju, bogatstvu, siromaštvu, grijehu, pokajanju, snovima, stvarnosti; osuđuje razvrat, hvali čednost... Najljepše, jer se sve što je u njemu spomenuto završilo na najljepši način i sretno: poslanik Jusuf, alejhis-selam, od zatvora, preko ugnjetavanja, dospio je do poslanstva i vlasti, njegovog oca Jakuba, alejhis-selam, Allah, dželle šanuhu, odabrao je i dao da se sjedini njegova

porodica. Svevišnji Allah oprostio je Jusufovoj, alejhis-selam, braći, prema nekim učenjacima i upravnikovoj ženi. Upravnik je prihvatio islam; sve se na kraju svelo na dobro, olakšanje, radost... A drugi kažu: "Na svijetu, ni na istoku ni na zapadu, ne postoji ljepše kazivanje od ovoga. Pogledajte samo kako se nižu događaji i sve dolazi u svoje vrijeme: Jusufova, alejhis-selam, braća nisu došla prije nego što je Jusuf, alejhis-selam, preuzeo vlast, a vlast nije preuzeo dok nije izašao iz tamnice."

Poslušajmo govor našeg Gospodara, Svemogućeg Stvoritelja. Ostavimo po strani govor književnika, pjesnika i učenjaka, a poslušajmo govor Onoga Koji je stvorio i nas i njih. Allah, dželle šanuhu, rekao je za Svoj govor da mu je laž strana s bilo koje strane; Kur'an je nadnaravan: **"Reci: 'Kada bi se svi ljudi i džinovi udružili da sačine jedan ovakav Kur'an, oni, kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.'"** O pisci, o pjesnici, o književnici, o mislioci, svi se udružite, pa uzmite kakva hoćete pera, kakvu god tintu želite, kakve god listove imate, i sastavite šta želite! Ma šta napisali, jedan ajet iz časnoga Kur'ana bit će za stupnjeve i stupnjeve iznad vašeg djela; nikada i niko Kur'an neće dostići.

Svevišnji je Allah suru Jusuf počeo riječima **"Elif-Lam-Ra"**, a učenjaci na ovakve početke ajeta ne gledaju istovjetno. Neki kažu da samo Sveznajući Allah zna njihovo značenje. Drugi vele da je Allah, dželle šanuhu, tim slovima htio izazvati Arape, jer Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, mudžiza jest Kur'an. Drugim riječima, o Arapi, o rječiti ljudi, o najbolji oratori, o najistaknutiji pjesnici na Zemlji, vi ste definitivno najrječitiji ljudi na svijetu, nepristrano i bez kurtoazije. To je vaše priznanje i priznanje drugih, nearapa. Možda ima više nearapa eksperata za neku drugu oblast, možda su napredniji u nečemu, možda ih ima boljih pje-

snika, možda ih ima većih pisaca, ali Arapi su definitivno najrječitiji ljudi i najposobniji da nešto objasne. Otuda je Allah, dželle šanuhu, poslao Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, najrječitijeg čovjeka. U djelu *Kenzulummāl* spomenut je hadis čiji je lanac prenosilaca dobar, a u njemu se navodi da su ashabi rekli Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, nismo vidjeli rječitijeg čovjeka od tebe.” Tada ih je obavijestio da je on uistinu najrječitiji, jer je odrastao u pustinji, u Benu Sa’du, tamo gdje je rječitost itekako zastupljena. Allah, dželle šanuhu, učinio je da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bude najrječitiji, i objavio mu je Knjigu, čiji su ajeti jasni, svijetli, nadnaravni, kategorični dokaz, ushićuju i zapanjuju ljudski razum. Kao da želi kazati: Arapi, evo, ovo su ta slova: *Elif, Lam i Ra*, koja vi koristite, od kojih ste sastavili bezbroj predavanja, hutbi i dijaloga, ali nikako ne možete sačiniti govor sličan Allahovom, dželle šanuhu, govoru. Neki su učenjaci govorili da je “primjer Allahovog govora i našeg govora kao primjer zemlje od koje gradimo kuće, oblikujemo razno ukrašeno posuđe i čupove iz kojih jedemo i pijemo, ali nismo u stanju od nje stvoriti čovjeka, a Svemogući Allah učinio je to. Isto tako, od tih slova možemo sastaviti obraćanje, predavanje, spjevati stihove, ali ne možemo izgovoriti riječi slične Allahovim, dželle šanuhu, riječima”. Dakle, časni Kur’an, koji je Sveznajući objavio Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, izazov je i ljudima dokaz da ništa slično oni, ma koliko se trudili, ne mogu sačiniti.

Stoga, slobodno možemo konstatirati da je bijedan onaj ko dnevno ne razmisli makar o jednoj stranici Kur’ana, jadan je onaj ko ga ne čita svaki dan, makar i pomalo, ali ustrajno. Lišen je svakog dobra onaj ko preferira časopise, novine, pjesništvo, izjave čarobnjaka, proricanje proricatelja nad govorom Milostivog. Čitaj Kur’an i razmišljaj o nje-

mu jer hadis kaže: *“Srce u kojem nema ništa od Kur’ana liči na zapuštenu kuću.”* Posveti se časnoj Knjizi, u Džennetu će ti biti rečeno: *“Čitaj tečno, kao što si čitao na dunjaluku i penji se, tvoj stupanj u Džennetu bit će tamo gdje proučiš posljednji ajet.”* Dakle, na osnovu broja ajeta koje budeš pamtio dobit ćeš mjesto u Džennetu. Na dobru je onaj ko radi po Kur’anu, i ako bude pamtio malo, ali onaj koji ga nauči i po njemu radi nesumnjivo je bolji, njega će Svemogući Gospodar uzdići na visoke stupnjeve.

Nakon riječi kao što su **“Elif-Lam-Ra”**, obično dolazi pohvala Kur’ana ili se spominje Knjiga objavljena Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem: **“Ovo su ajeti Knjige jasne”**, od tih slova i riječi sastavljeni su ajeti Knjige jasne. Svako ima svoju knjigu, a Allahova je knjiga – Kur’an. Svaki pisac, svaki pjesnik na početku svoga djela unaprijed se izvinjava zbog moguće greške, zaborava, podbacivanja, osim Jednog Jedinog, Koji se nije izvinio na početku Svoga govora, sačuvaj Bože: **“Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje...”** U njoj nema manjkavosti, ni podbacivanja, ni dopune, na nju nema kritičkog osvrtanja, već je izazov i svjetlo, a dovoljno nam je što je ona Allahov, dželle šanuhu, govor.

“Ovo su ajeti Knjige jasne”, njegovi su ajeti jasno razlučili halal od harama, objasnili vjerovanje (akidu), propise, ponašanje i ophođenje, sve u tančine. Pa neka je hvaljen Svemogući Allah, Koji nam je objasnio islam u časnom Kur’anu i Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, sunnetu, i neka je hvaljen što je učinio ovu Knjigu jasnom, rječitom, lahkom, da je razumiju i građani i seljaci, i učenici i neučeni, i odrasli i djeca.

“Mi je objavljujemo kao Kur’an na arapskom jeziku da biste razumjeli.” Svevišnji za Sebe kaže: “Mi” i “Ja”, hvaleći se zbog lijepih imena i savršenih svojstava, a lična zamjenica na početku ajeta ukazuje na vrijednost onoga što

dolazi. Drugim riječima, obratite pažnju na ono što dolazi, to je Kur'an časni, objavljen Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem.

"Mi je objavljujemo..." i ko želi uputu neka je potraži u ovoj Knjizi, a Uzvišeni nije rekao: "Mi je stvaramo", što je dokaz protiv mutezila, koji tvrde da je Kur'an stvoren. Kur'an je Allahov govor (za koji se obavezao da će ga čuvati). Allah, dželle šanuhu, izgovorio je kur'anske ajete, koje je Džibril dostavio na Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, srce, a ljudi ih zapamtili i zapisali: **"...ti ga zaštititi da bi saslušao Allahove riječi..."** Neki učenjaci primjećuju da Allah, dželle šanuhu, govoreći o objavi Kur'ana, upotrebljava glagol *nezzele* i *enzele*. Prvi upotrebljava u smislu objavljivanja ajeta s ovosvjetskog neba Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i to s vremena na vrijeme, a drugi u smislu objavljivanja cijelog Kur'ana iz Ploče pomno čuvane (Levhi-mahfuza) na ovosvjetsko nebo, a Allah zna najbolje.

"...kao Kur'an na arapskom jeziku..." Ovdje ćemo se malo zadržati. Naime, jedno od svojstava časnoga Kur'ana jeste i to da je objavljen na arapskom jeziku. El-Alusi, Ez-Zamahšeri i El-Kurtubi objašnjavali su da je najljepši jezik – arapski jezik, najbogatiji, najslikovitiji, najpodesniji za objašnjavanje i najlakši za prenošenje poruke. To je poznato. Neki koji su poznavali brojne jezike i na njima pisali govorili su da arapski jezik ima četrdeset miliona riječi, a neki drugi jezici samo četrdeset hiljada. Štaviše, u nekim predanjima navodi se da će dženetlije govoriti arapskim jezikom. Dakle, Kur'an je objavljen na tome jeziku, njime je govorio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, i dženetlije će njime govoriti. Molimo Svevišnjeg Allaha da nas uvede u Džennet, da tamo govorimo ovim lijepim jezikom! Neki su ljudi toliki fanatici kada je riječ o arapskom jeziku da govore: "Draže mi je da me ismijavate na arapskom nego da

me hvalite na drugom jeziku.” Šejhul-islam Ibn Tejmijja u tome smislu kaže: “Ko voli islam mora voljeti arapski jezik, jer je to jezik na kojem je objavljen Kur’an i jezik kojim je govorio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Ako vidiš da neko hvali drugi jezik na račun arapskog jezika, potcjenjujući i nipodaštavajući ga, znaj da je njegova vjera manjkava, a možda ima i jedno od svojstava licemjera.” Ja ne kažem: “Nemojte učiti druge jezike”, već kažem: “Učenje drugih jezika, engleskog, francuskog itd., stjecanje opće naobrazbe i saznavanje informacija koje posjeduju nevjernici – poželjno je islamskim misionarima.” Međutim, ne prihvatamo da neko nauči strani jezik i njime zamijeni jezik časnog Kur’ana, jezik Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, vjernika, učesnika Bitke na Bedru i četverice pravednih halifa. Ovo govorim jer je u toku kampanja protiv arapskog jezika, traže da se on zapostavi, ili da se govori narodni, nestandardni jezik, ili neki od modernih jezika, a da se zapostavi književni. To je greška. Mi to ne prihvatamo. To ne prihvataju muslimani, a učenjaci pogotovo, i to jednoglasno. Šejhul-islam Ibn Tejmijja dalje kaže: “Neka je hvaljen Allah, dželle šanuhu, Koji ga je objavio na arapskom jeziku, Koji nam je olakšao njegovo pamćenje, čitanje, razumijevanje i razmišljanje o njemu.”

“Mi je objavljujemo kao Kur’an na arapskom jeziku...”
da biste vi razmišljali o njegovim porukama, čak bile i precizne. Da je objavljen na drugom jeziku, teško bismo mogli o njemu tako razmišljati, teško bismo mogli primijetiti njegovu rječitost, teško bismo mogli shvatiti njegove poruke. Pogledajte kako neki narodi, naprimjer, Pakistanci, Afganistanci i Indijci, imaju poteškoća prilikom čitanja Kur’ana, iako je Svemogući Allah neke od njih počastio time da pamte cijeli Kur’an, i njemu poučavaju, a što je velika čast kod Allaha, dželle šanuhu. A pogledajte kako je nama, Arapima,

olakšao njegovo učenje, ali i pored toga neki ljudi nailaze na poteškoće čitajući ga, nekada su im teško razumljive njegove fraze; neki ga Arapi pamte, ali ne razmijevaju njegove riječi i značenja niti vide njegovu rječitost i ljepotu. Ipak, možemo osjetiti njegovu ljepotu, draž i rječitost više nego oni, ali i među njima možda ima pojedinaca koji ga razumiju bolje od nas. Nerijetko je da oni uzimaju neke riječi iz Kur'ana i te riječi nadijevaju kao imena svojoj djeci, ne znajući šta ustvari znače. Naprimjer, kažu: "Semiallah" (što znači: Allah čuje) i sl., analogno imenu *Abdullah*, ne znajući da je ovo ispravno a ono nije. Ovu Knjigu, vječnu poslanicu, koju je donio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, lahko ćemo razumjeti ako nam srca budu čista, a moć zapažanja jaka. Ima ljudi čija su srca zaposjele strasti, koji su se odali varljivim uživanjima ovoga svijeta, koji u srcu nose pjesme i puste želje. Na njihovim je srcima koprena. Razumiju poruke vulgarnih stihova, kojekakvih emisija, časopisa, kurseva, a časni Kur'an na razumiju, da Bog sačuva! Ko želi shvatiti poruke Knjige časne neka se pokaje Milostivom, neka donosi istigfar, neka moli za uputu i nadahnuće, i neka se ponizi pred Gospodarom, kao što je činio šejhul-islam Ibn Tejmijja, kada je stavljao glavu u prašinu, moleći: "Moj Allahu, Koji si poučio Ibrahima, pouči me! Moj Allahu, Koji si objasnio Sulejmanu, objasni mi!" Zamislite, imao je samo osam godina, a naša djeca, koja i klanjaju u tim godinama, ništa ne razumiju, a pogledajte šejhul-islama kako je radio i govorio. Za sebe je pripovijedao da "ponekad ne razumije značenje nekih riječi pa pročita njihovo objašnjenje u više od stotinu tefsira". Još je govorio: "Allah, dželle šanuhu, pruža mi nove mogućnosti da razumijem časne ajete, razumijem čak i ono što još niko nije zapisao."

"...da biste razumjeli..." i to je poruka upućena onima koji imaju razuma. U tome je smislu Hasan el-Basri kazao:

“Kur’an je Allahov govor, koji je uputio ljudima.” A neki pobožnjaci govorili su: “Primjer onoga koji razumije Kur’an jeste kao primjer čovjeka kome dođe pismo od kralja a on ima svjetiljku i, nakon što ga pročita prema svjetiljci, odgovori na njega, a onaj ko ne razumije Kur’an sličī čovjeku kome dođe pismo od kralja, ali on nema svjetiljku i ne može ga pročitati, pa ga to obespokoji te ga obuzme strah.” Razmisli o ovoj dvojici, i nemoj nipošto biti kao ovaj drugi.

“Mi je objavljujemo...” Mi, niko drugi, nikakav pisac, niti kakav filozof. Svevišnji Allah ima pravo da Sebe veliča i hvali, jer On je, uistinu, Veliki i Hvaljeni. Nećeš vidjeti da iko osim Svemogućeg Allaha za sebe kaže: “Mi.” Zato, ti koji si ogrezao u mraku grijeha, o ti koji si nemaran prema islamu, potraži utočište kod Svemogućeg Allaha, vrati se Njemu, pokaj se. Samo je Svemogućī Allah vječni vladar, ostali su vladari smrtnici; samo je On bogat, ostali su siromašni; sve će nestati, samo će On ostati: **“Sve će, osim Njegovog lica, propasti! On će suditi, i Njemu ćete se povratiti!”** Također: **“Sve što je na Zemlji prolazno je, ostaje samo lice Gospodara tvoga, Veličanstvenog i Plemenitog...”** Neka je hvaljen i uzvišen, mi Ga ne možemo pohvaliti bolje nego što je On Sebe pohvalio u suri El-Ihlas, otuda savjetujem da ovu suru što više učimo. Znam ljude koji je dnevno prouče po stotinu puta, neki i više od toga.

“Mi je objavljujemo...” Muhammede, sallallahu alejhi ve sellem, o muslimani! Nakon Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, napisane su brojne priče: *Hiljadu i jedna noć*, *Priče mudraca Bude*, ali više nisu popularne jer nemaju, niti su ikad imale, pravu vrijednost. One su dovele do toga da muslimani odlaze na Zapad da se obrazuju i da odgajaju djecu po njihovim “vrijednostima”; svoje porodice, supruge i porod podešavaju prema standardima Zapada. Allah ih uputio na Pravi put! Treba nam generacija koja će iskreno

robovati Svevišnjem Allahu, koja će znati za prave vrijednosti i lijepo ponašanje, i prema tome se ravnati. Prekini s nemarom u kojem živiš, svoj dom ispuni Svjetlom, ako želiš uputu i nur. Sakupi porodicu i kazuj im o Jusufu, o Ibrahimu, o stanovnicima Pećine, o vlasnicima slonova... Izmišljene priče, koje su popularne u svijetu, negativno djeluju na vjeru i akaid. Do ruku mi je došla jedna takva knjiga, koja obeshrabruje i guši oslonac na Allaha, dželle šanuhu, dira u osjećaje, skrnavi čast, ohrabruje na činjenje zabranjenog, ismijava čednost, poziva u nemoral...

“Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo...” Zato se, muslimane, prođi drevnih izmišljenih priča, ostavi noćobdije! Čvrsto se drži Knjige, kojom nas je Svemogući Allah izbavio, i objavio je preko Džibrila, i slijedi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kojim nas je On počastio.

A kur’anska su kazivanja najpovjerljivija zbog tri razloga koja ćemo spomenuti.

Prvo, njihov je izvor časna Knjiga, koju je objavio Sveznajući Allah, Jedan Jedin, preko povjerljivog Džibrila Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, a to je najispravniji lanac. Otuda, ko prihvati Kur’an i sunnet, zbog toga lanca, sigurno će ući u Džennet. Šejhul-islam Ibn Tejmijja izjavio je sljedeće: “Sljedbenici hadisa, koji se povode za lancem: Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – Džibril – Svevišnji Allah imaju udjela u Allahovim riječima: **‘...i spomen na tebe visoko uzdigli!’** A filozofi imaju udjela u ajetu: **‘...onaj koji tebe mrzi sigurno će bez spomena ostati.’** Sljedbenici hadisa i Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, prakse u rangu su ashaba, a filozofi i racionalisti u rangu licemjera za vrijeme Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.”

Također je izjavio: “Niko na Zemlji, osim Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, nije na stopostotnoj istini; svako, osim njega, svoje mišljenje mora poduprijeti dokazom.”

Drugo, u njima nema neistine niti pretjerivanja, a veći na priča, na osnovu kojih njihovi autori dobijaju nagrade, izmišljena je. Zamislite, dijete dođe iz škole i izmisli priču, zatim je zapiše i dobije kojekakvu nagradu. Gdje je moral i odgoj, i gdje su principi i norme u vezi s pričom? Zaista su kur'anska kazivanja dovoljna, i nisu nam potrebne nikakve izmišljene priče, čiji su autori ljudi, slabići, štaviše nevjernici. Pred nama je kazivanje o Jusufu, o Ibrahimu, o Ademu, kazivanje o bedemima (u suri El-E'raf). Imamo Knjigu od Allaha, oni nemaju; imamo historiju koja je dovoljna i Zapadnjacima. Čak, mnoge priče koje su osvojile Nobelovu nagradu, kao npr. priče Nedžiba Mahfuza, izmišljene su, nisu stvarne, ali su ipak dobile tu nagradu.

Treće, u kur'anskim je kazivanjima korist, odgoj i upućivanje na istinu, a odvrćanje od laži, za razliku od izmišljenih priča, koje čovjeka izvode iz okvira stvarnosti, kao priče Hindavija i drugih, koji su toliko izašli iz okvira stvarnosti da ljudi, čitajući ih, obolijevaju od ružnih misli i priviđanja. Upozoravam da se takve priče ne čitaju niti da se prodaju. Savjetujem da se vratimo časnom Kur'anu, kazivanjima o vjerovjesnicima i životopisu ashaba, radijallahu anhum.

Neki komentatori Kur'ana kažu da su se ashabi jednom prilikom iskupili kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i tražili od njega: "Allahov Poslaniče, postalo je monotono, možeš li nam šta kazati?", pa je Svevišnji Allah objavio: **"Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo..."** Ponovo su zatražili: "Allahov Poslaniče, možeš li nas posavjetovati?", pa je objavljeno: **"O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg..."**

Zbog čega je ummet poražen? Zbog čega nazadan? Zbog čega ovakva klonulost i bankrot? Imamo Knjigu, na osnovu koje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pobjeđivao, na osnovu koje su pobjeđivali ashabi: kada su čvrsto držali

do njenih principa, Allah, dželle šanuhu, uzdigao ih je i učinio uglednim i slavnim na Zemlji, mi smo je zapostavili, pa smo zaostali i poraženi.

Poslušaj ovo kur'ansko kazivanje, koje nije kao naučna studija, već predstoji mu uvod, na kraju rezime, a cijelo kazivanje prožima slast i svjetlost koju će osjetiti onaj čije je srce čisto; zbog njega se ljudski razum zapanjuje, a oko suzi. Učenjaci kažu da se u jednom dobrom predanju navodi: "Kada bi Omer, radijallahu anhu, predvodio sabah-namaz i stigao do ajeta: **'...a oči su mu bile pobijeljele od jada, bio je vrlo potišten'**, ne bi mogao a da ne zaplače, pa bi i ostali muslimani plakali." Omer, radijallahu anhu, mnogo je učio suru Jusuf. A Ebu Bekr, radijallahu anhu, koji ga je pretekao u vjerovanju, kada bi proučio: **"Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim..."** također bi plakao, a plakali bi i muslimani. Otuda su učenjaci rekli: "Onome koga zadesi nedaća, pa prouči suru Jusuf, Allah, dželle šanuhu, dat će lijep izlaz i obilnu opskrbu." Ibn Džerir et-Taberi, na pitanje zašto je Svemogući Allah objavio kazivanje o Jusufu, alejhis-selam, i zašto je spomenuo grijeh kojem se Jusuf, alejhis-selam, mogao izložiti – odgovara: "Da bude uzor svakom čovjeku koga je zadesilo slično iskušenje: poteškoća ili nesreća, koji donose tegoban život."

"Objavljujući ti ovaj Kur'an, Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo iako prije njega nisi doista ništa znao..." o onome što se prije događalo. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prije poslanstva nije imao znanje o tim događajima, a nakon što ga je Svevišnji Allah obdario poslanstvom, poučio ga je mnogim stvarima, i svako ko ne bude slijedio Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, pripadat će nemarnim i zalutalim, onima koji će biti lišeni Allahove, dželle šanuhu, milosti.

A sada možemo početi s kazivanjem o Jusufu, alejhis-se-

lam, koji je odgajan u kući poslanstva. Dakle, njegovo je ime Jusuf b. Jakub b. Ishak b. Ibrahim, tj. riječ je o četiri poslanika uzastopno; Ishak i Ibrahim bili su njegovi preci. U hadisu se navodi: "*Plemeniti, sin plemenitog je Jusuf b. Jakub b. Ishak b. Ibrahim.*" Svemogući Allah htio je da Jusuf, alejhis-selam, bude poslanik, zato je dao da, kao dijete, prođe kroz određene kušnje, kako bi ga postupno pripremio za veliku misiju, poslanstvo.

Naime, Jakub je imao dvanaest sinova. Jusuf, alejhis-selam, i Benjamin bili su od jedne, a ostalih deset od druge žene. Jusuf je bio najdraži Jakubu, jer je bio najpametniji, najrječitiji i najljepši (Jusuf, alejhis-selam, bio je toliko lijep da su žene rezale svoje ruke dok su pripremale voće, a da to i ne osjete, što se jasno zaključuje iz kur'anskog izraza *katta'ne*; glagol s tešdidom nosi to značenje, za razliku od glagola bez tešdida: *kata'ne*, govoreći da on nije čovjek, već je melek, ili dženetlija). Štaviše, Allah, dželle šanuhu, podijelio je ljepotu na dva dijela: jedan je dio dao Jusufu, alejhis-selam, a drugi je dio dao svim ljudima do Sudnjega dana. U tome je smislu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: "*Jusufu, alejhis-selam, dato je pola ukupne ljepote.*" Ovo je zato jer Svevišnji Allah odlikuje poslanike jedne nad drugima. Naprimjer, Davudu, alejhis-selam, dao je takav glas da su ptice u jatima dolazile, životinje zastajale, a ljude, kada bi slušali kako uči Zebur, plijenio je njime, dok je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, najboljem vjerovjesniku, dao *el-mekamul-mahmud*, hvale dostojno mjesto, i odlikovao ga nad ostalim vjerovjesnicima brojnim drugim odlikama.

Dakle, kod Jakuba, alejhis-selam, prevladavala je ljubav prema Jusufu, alejhis-selam, nad ostalim sinovima: njega je grlio, zabavljao se s njim, ljubio ga, vodio na musalu... Sve su to Jusufova, alejhis-selam, braća pomno pratila, i to je mnogo utjecalo na njih.

Učenjaci kažu da je dječak Jusuf zaspao jedne noći i usnio veliki san. Neki tvrde da je to bilo u noći Lejletul-kadr. Drugi to, opet, osporavaju obrazlažući da je Lejletul-kadr dat Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, ali ne i poslanicima prije njega. Neki kažu da je to bila noć uoči petka, a nije ni važno, nas se tiče to da je dječak usnio san i otišao svom ocu, rekavši mu: **“O oče moj, sanjao sam jedanaest zvijezda, i Sunce i Mjesec, i u snu sam ih vidio kako mi se pokloniše”**, oče moj, sanjao sam kako su jedanaest zvijezda, i Sunce i Mjesec sišli s neba i poklonili mi se. Velikog li sna i blistave li budućnosti! (Jedanaest zvijezda simbolizira jedanaestero njegove braće, a Sunce i Mjesec – Jusufove roditelje.) Jakub, alejhis-salam, shvatio je o čemu se radi, jer je izvrsno tumačio snove, pa ga upozori: **“O sinko moj, ne kazuj svoga sna braći svojoj, da ti ne učine kakvu pakost (kejd)...”**, jer je to zaista velik i konstruktivan san, radosna i zapanjujuća vijest. Učenjaci kažu da je u korist čovjeku da lijep san ne kazuje svakom, jer neki su ljudi skloni zavidnosti; blagodati kojima je počašćen, čovjek treba sakriti, osim od onoga koga voli.

U Kur'anu se spominje riječ *kejd* i u suri Et-Tarik, gdje Svevišnji Allah kaže da nevjernicima plete spletke. Također kaže da je pleo spletke u Jusufovu, alejhis-salam, korist, a protiv njegovih neprijatelja. Spletka je potajno i perfidno djelovanje da se nekome nanese zlo i da se dovede u nepriliku, i ne čini se javno. Velike su lukavstva i spletke žena. One, uglavnom, dobro vladaju tom tehnikom, osim kada se radi o onim ženama koje je Svevišnji Allah od toga sačuvao.

Kao da je Jakub, alejhis-salam, želio upozoriti Jusufa: prići će ti odakle se ne budeš nadao – ili će te kidnapirati, ili će te oklevetati kod ljudi, ili će te bojkotirati... Zatim mu se izvinio zbog toga rekavši da je to ljudska priroda od kada je Allah, dželle šanuhu, stvorio nebesa i Zemlju, i da sva-

ki čovjek zavidi, osim onih koje je Svemogući Allah toga sačuvao, i da su ljudi sebični kada je riječ o dobru i blagodatima.

“...šejtan je doista čovjeku otvoreni neprijatelj”, tj. zavidnost potiče od šejtana, on ih je na to naveo i lažnu im nadu ulio, a tvoja braća nisu takva, oni su izuzetno dobri ljudi. Tako šejtan sije smutnju između braće i voljenih osoba, pa ga se pričuvajte i vodite borbu protiv njega Božijim oružjem: zikrullahom, pokornošću, slijedenjem Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i skrušenim namazom.

Jakubova, alejhis-salam, poruka sinu bila je: ako sakriješ san od svoje braće, ako budeš tražio pomoć od Svemogućeg Allaha – nadaj se dobru, i On će te odabrati između ljudi i obdariti poslanstvom kao što je mene obdario i tvoje pretke, Ishaka i Ibrahima, a Allah, dželle šanuhu, odabire onoga koga hoće. Ako Mu budeš pokoran, učinit će te Svojim štićenikom, a to je najveći položaj na ovome svijetu. Zato se potruđi da stekneš status dobrog i iskrenog roba: **“I neka se ničega ne boje i ni za čim nek ne tuguju Allahovi štićenici...”**

“I, eto tako, Gospodar će tvoj tebe odabrati, i tumačenju te snova naučiti...”, prema nekim komentatorima: “Naučit će te poslanstvu, ili tumačenju nekih snova, ili će ti dati korisno znanje”; a sve je to i postigao: **“Gospodaru moj, Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova! Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si zaštitnik moj i na ovom i na onom svijetu...”** U čemu se, onda, ogleda sigurnost u riječima: **“...daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri!”** Zaista, Svemogući Allah naučio ga je tumačenju snova, pa je prvo tumačio snove, te mu dao vlast, pa je vladao Misirom, pa ga učinio poslanikom, da ljude poučava dobru; upotpunio je Svoju blagodat prema njemu, jer On Svoju blagodat upotpunjuje prema kome

hoće. Onome kome Svemogući Allah da Svoje blagodati, i na tome ga usmrti, ukazana je velika milost: **“Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.”**

“...i Svoju blagodat prema tebi upotpuniti...”, tj. Njegova će te blagodat stalno pratiti, neće nestajati do Sudnjega dana. A najveća Allahova, dželle šanuhu, blagodat prema čovjeku jeste da ga podrži na putu islama, na putu obožavanja samo Njega, sve dok ne sretne Milostivog Allaha.

Zatim mu je Jakub, alejhis-selam, objasnio da je Svevišnji Allah i njegove pretke, Jakuba, Ishaka i Ibrahima, obasuo blagodatima: **“...i milošću Svojom tebe i Jakubovu porodicu obasuti, kao što je prije obasuo pretke tvoje...”** i cijelu Jakubovu porodicu, a ako ti budeš obasut blagodatima, onda je cijela naša porodica počašćena poslanstvom. Ibrahim, alejhis-selam, spomenut je prije Ishaka, iako mu je on, Ibrahim, otac – zbog vrijednosti.

“...kao što je prije obasuo pretke tvoje, Ibrahima i Ishaka...” Ibrahim je obasut milošću tako što ga je Svemogući Allah uzeo za prijatelja, ali je uzeo za prijatelja i Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. Brojne su počasti kojima je odlikovan Ibrahim, alejhis-selam: Svevišnji Allah uzeo ga je za prijatelja, Ibrahim, alejhis-selam, primao je goste, porazbijao kipove... Neka je Svemogući Allah njime zadovoljan.

“...kao što je prije obasuo pretke (očeve) tvoje...” Ovaj ajet dokaz je da je djed na rang u pogledu položaja, časti i nasljednog prava kada otac umre prije djeda.

“Gospodar tvoj, zaista, sve zna i mudar je”, zna ko zasluži počasti, a mudar je u smislu upotpunjavanja blagodati, stavljajući stvari na njihova mjesta. On apsolutno zna, neznanje Mu je strano; apsolutno je mudar, besmislenost Mu je strana.

Rezime: Jakub, alejhis-selam, oporučuje i upozorava svo-

ga sina Jusufa: sinko, pripazi, posrijedi je Allahova blagodat i dobro koje ti On želi. Raduj se, On će te obdariti, postat ćeš poslanik i vladar, bit ćeš počašćen, imat ćeš Božiju uputu, ali pripazi se i svojoj braći ne govori svoga sna, jer, ako im ispričaš, oni će ti veliku pakost nanijeti, mnogo će te izmoriti, a sve je, opet, u skladu s Allahovom, dželle šanuhu, odredbom.

Velika zavjera

ALI, NEVINO DIJETE OBAVJEŠTAVA SVOJU BRAĆU O SNU koji je sanjalo. (Neki učenjaci kažu da su njegova braća bili vjerovjesnici, a drugi tvrde da su poslanstvo primili kasnije.) Zavjera počinje kada su vidjeli s kakvom se pažnjom njihov otac Jakub, alejhis-selam, odnosi prema Jusufu, najljepšem, najbistroumnijem, najrječitijem, grleći ga, pitajući za njega, vodeći ga na musalu... Njih deseterica vide tu pažnju, u isto vrijeme osjećajući kako ih otac zapostavlja, što im nalaže: velika se spletko mora iskovati, zavjera protiv dobrog dječaka mora se pripremiti! Ali, ko njega čuva?! Čuva ga Svevišnji Allah. Znaj, ako je Allah, dželle šanuhu, na tvojoj strani, ne boj se, ma koliko ljudi učestvovalo u zavjeri, ma kakve spletke kovali. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, savjetovao je Ibn Abbasa, radijallahu anhu: *“Pazi na Allaha, On će na tebe paziti; pazi na Allaha, naći ćeš Ga ispred sebe; znaj za Njega u blagostanju, On će za tebe znati u teškoći. Znaj, kada bi se cijeli svijet sakupio da ti pribavi kakvu korist, neće ti pribaviti osim ono što je Allah već odredio, a kada bi se sakupili da ti kakvu pakost učine, neće ti moći nauditi osim onoliko koliko je Allah već odredio; pera su podignuta, a listovi su se osušili.”*

Eto, dječaka Jusufa čuvat će Svemogući Allah; on neće imati čuvare, ni oca, ni braću koji bi ga osnažili, ali Alla-

hovo će ga oko pratiti i čuvati, da postane vjerovjesnik, da prenese Allahovu poslanicu ljudima, da postane vladar.

“U Jusufu i braći njegovoj nalaze se pouke za sve koji se raspituju”, tj. nalaze se očita znamenja ljudima koji se raspituju o tom čudnom kazivanju, jer Kur’an kazuje i iznosi jasne dokaze; ovo je, uistinu, najljepše kazivanje. Čudi to što su medinski jevreji, Allah ih prokleo, sugerirali mnogobošcima u Meki da traže od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, vijesti o Jusufu, alejhis-selam, tim prije što mnogobošci nisu imali nikakvu nebesku knjigu, pa nisu znali ništa ni o Jusufu, ni o Musau, ni o Isau. Kao da su im govorili: “Izazovite Muhammeda. Ako je poslanik, on će vas izvijestiti o tome.” Kurejšije, koji nisu poznavali ništa drugo osim putovanja zimi i ljeti, čuvari deva i brava, prodavači groždica i hurmi, po instrukcijama jevreja, pitali su u vezi s dječakom u Palestini koji se izgubio od oca, vjerovjesnika, i otišao u Misir, gdje je kasnije i sam postao vjerovjesnik i vladar, pa ga je otac pronašao. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovora da će ih obavijestiti sutra, a u međuvremenu nije otišao ni u kakvu javnu biblioteku, nije kontaktirao nikakvog pisca, nije pitao učenjake..., već je nepismeni Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je poslan da oslobodi ovaj svijet, da ljude izvede iz tmine na svjetlo, da obznani riječ tevhida: la ilahe illallah, koji nije studirao na nekom univerzitetu – obratio se Svemogućem Allahu: “Moj Allahu, pouči me, kako me ljudi ne bi u laž utjerali!” I, doista, Džibril mu sutradan donosi cijelu suru Jusuf, jednu od rijetkih koje su objavljene odjednom; bilo je sura koje su objavljene u deset navrata, ali ova je, sa svom svojom snagom, svjetlošću, rječitošću i nadnaravnošću, objavljena odjednom. Ni jedno njeno slovo nije izostalo, ni jedna riječ nije zaboravljena, ni jedna rečenica nije na pogrešnom mjestu. Resulullah, sallallahu alejhi ve

sellem, pred njima uči suru Jusuf, a oni je prenose jevrejima. Kada su je čuli, zakleli su se Allahom da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije dodao ni oduzeo ni jednu riječ, ali nisu prihvatili islam. Zašto? Zato što ih je obuzela bolest Jusufove braće, zavidnost. Allah, dželle šanuhu, o jevrejima kaže: **“...i kada im dolazi ono što im je poznato...”** Čitali su u svojim knjigama, oni, podli Jevreji, da će vjerovjesnik Muhammed biti Arap: **“...i kada im dolazi ono što im je poznato, oni u to neće da vjeruju”**, a odgovor na takvo ponašanje jesu Allahove, dželle šanuhu, riječi: **“...i neka za to stigne nevjernike Allahovo prokletstvo!”**, tj. neka Allahovo prokletstvo stigne one koji taje istinu, koji izmišljaju dokaze, koji poriču jasne argumente nakon što su ih saznali.

Dakle, zavjera počinje. Sastaju se. Šejtan im daje instrukcije. A Jakub i Jusuf ni za šta ne znaju. Najstariji od njih reče: **“Jusuf i brat njegov draži su našem ocu od nas, a nas je čitava skupina...”** jer je deset više od dvojice. Svi smo njegovi sinovi, pa, kako našeg brata Jusufa može voljeti više od nas, njemu pridavati najviše pažnje, a nas zapostavljati, zašto tako čini? Neki učenjaci kažu: “Niko nikada nije zavidio toliko na ljubavi koliko su oni njemu zavidjeli.” Ljubav je Allahova, dželle šanuhu, blagodat. U Sahihu je zabilježen hadis: *“Kada Allah zavoli nekog čovjeka, pozove Džibrila: ‘Ja volim toga i toga’, spomenuvši njegovo ime, ‘Džibrile, voli toga i toga, u tome i tome gradu, u tome i tome kvartu!’ Džibril ga zavoli, jer ga je zavolio Allah. Zatim Džibril dovikne stanovnicima nebesa: ‘Allah voli toga i toga, ne zbog njegovog porijekla, niti imetka, već zbog bogobojažnosti, iskrenosti, dobrote i pobožnosti.’ Zatim bude prihvaćen na Zemlji.”* Da je Jakub, alejhis-selam, volio Jusufa i Benjamina više od njih – dobro su znali i često spominjali. To ih je boljelo zbog dvije pojedinosti: prvo, bili su sinovi jednog oca; i, drugo, davao je prednost

dvojici nad desetericom, a većina je uvijek korisnija. Zato su kazali: **“Naš je otac, zaista, u velikoj zabludi.”** A je li Jakub, alejhis-selam, vjerovjesnik, bio u zabludi?! U vezi s tim, učenjaci kažu: “Time nisu mislili reći da je zabluden spram vjere; ta, on je vjerovjesnik, već spram vođenja porodice, i da je njegov odnos pristran, jer kako može preferirati manjinu nad većinom; zar otac može praviti razliku između svoje djece?!” Hasan el-Basri plakao bi kada bi čitao suru Jusuf. Govorio bi: “Nema istinskog boga osim Allaha... Koliko su samo grijeha počinili: digli su se protiv oca, rastužili ga, uzeli brata kao zarobljenika, bacili ga u bunar, potom slagali ocu u vezi s tim itd., pa su, na kraju, zatražili od oca da moli Najplemenitijeg i Najmilostivijeg, Jednog Jedinog, da im oprosti.”

“Ubijte Jusufa ili ga u kakav predio ostavite...”, reče jedan od njih. Pogledajte kako zavist može dovesti čak i do namjere o ubistvu onoga kome se zavidi. Možeš sve ljude zadovoljiti osim zavidnika, njega zadovoljava samo to da nestane tvoje blagodati. Zato nam je naređeno da tražimo utočište od zavidnika. Naš Allahu, zaštititi nas zla zavidnika. Predložili su: **“...ili ga ubijte ili u kakav dalek predio ostavite.** Ima samo dvanaest godina, ako ode samo nekoliko kilometara od kuće, neće se znati vratiti. Jusuf definitivno mora nestati iz kuće.” A zar će se Jakub, alejhis-selam, njima okrenuti ako mu pokažu neposlušnost, unište sina, ostave ga u mučnom životu i tolikoj tugi da će plakati i gristi usne želeći se oduprijeti, ali neće moći, pa će reći: **“Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim, a od Allaha znam ono što vi ne znate.”** Učenjaci kažu da ne postoji veća ljubav od ljubavi oca prema sinu, kada mu pridaje pažnju, i tada postane kao dijete koje zavoli majku, ili još više.

Rekli su, pogrešno misleći: **“...otac vaš će se vama okrenuti...”**, a kako će ih prihvatiti nakon tako ružnog čina?

“...i poslije toga ćete dobri ljudi biti”, tj. nakon što završimo s Jusufom i Benjaminom, ostalo je lahko. Bit ćemo pokorni Allahu, dželle šanuhu, i molit ćemo Ga za oprost, jer On je milostiv i mnogo prašta, a ocu ćemo donijeti logično opravdanje: pojeo ga vuk. Eto, nesreća, neposlušnost prema ocu, ubistvo, i ništa više, a: **“...poslije toga ćete dobri ljudi biti.”** Komentatori kažu: “To je bila njihova nada, nada u Svevišnjeg Allaha, i dokaz da su još bili iskreni vjernici, iz čega se zaključuje da čovjek, musliman, ma koliki bili njegovi grijesi, mora lijepo misliti o Allahu, dželle šanuhu.” Dakle, najstariji među njima predložio je da ga ubiju, a drugi se nadovezao isključujući taj prijedlog: **“...ili ga u kakav predio ostavite...”**, a ovdje vidimo da Kur'an ne pridaje pažnju imenima, otuda, neki tvrde da je to predložio Benjamin, a drugi kažu da je to bio Jehuda. Nas zanima da je to rečeno, a nije nam bitno ko je to rekao, i u tome je poenta.

“Ako baš hoćete nešto da učinite, onda Jusufa ne ubijte...”, reče jedan od njih, jer je ubistvo neoprostiv grijeh, ako ga ubijemo, njegova će krv biti biti osvećena ma koliko mi to ne željeli, Allah, dželle šanuhu, dat će da istina izađe na vidjelo, jednog dana, na mjestu zločina ostat će tragovi i pokazatelji da smo mi ubice, i Jakub, alejhis-selam, će, nakon određenog vremena, otkriti da je Jusuf ubijen: ubistvo je rigorozna kazna, a on je, ipak, naš brat. Ovaj je bio najmilostiviji među njima, zatraživši da se kazna ublaži, tj. da se, umjesto ubistva, Jusuf, alejhis-selam, protjera iz zemlje.

“Ako baš hoćete nešto da učinite, onda Jusufa ne ubijte, već ga na dno nekog bunara bacite...”, tj. u bunar čiji su zidovi od zemlje, ne zidani, daleko od ljudi, kako ne bi mogao izaći. Hvaljen neka je Allah, pogledajte na šta ih je zavist navela! Svoga brata bacaju u bunar, u mrkloj noći, među vukove i kojekakvu divljač, daleko od roditelja i pri-

jateljâ, bez hrane i vode, ili s vrlo malo vode. Nakon što su sve to isplanirali, ostalo je da odvedu brata, bace ga u bunar i prerežu uže, ali nisu mogli prekinuti vezu sa Svemogućim Allahom; ljudske se veze mogu prekinuti, ali veza sa Živim i Vječnim ne kida se, a dječak će, odmah nakon što ga bace u bunar, uspostaviti vezu sa Njim, dželle šanuhu.

“...uzet će ga kakav karavan...”, tj. valjda će naići kakav karavan i uzeti ga. Jer da je velik, ne bi mu mogli ništa, branio bi se, a ovako se neće moći oduprijeti, neće znati šta ga čeka, a, nadasve, njegov otac o svemu neće ništa saznati. Nadali su se da će se odmoriti kada nestane nevinog mališana, koji im nikada nikakvu pakost nije nanio, a zbog koga ih je boljela glava.

“...ako baš hoćete nešto da učinite”, tj. jer vas je deseterica i svi ga se želite osloboditi, i nijedan od vas ne kaže da ga pomilujemo, da ga poštujemo, podvajate se samo u načinu izvršenja zločina. Jedni traže pogubljenje, a drugi da se nevino dijete protjera i udalji od oca. Tako su postigli dogovor da ga bace u bunar, misleći da postupaju ispravno, a grijeshili su.

Savjetovanje je zaključeno: Jusufa otjerati i udaljiti iz Palestine, ostaviti ga u najdaljem mjestu kroz koje prolaze putnici, da ga njegov otac nikada ne pronađe.

Odlaze kod Jakuba, neporočni, smireni, da od njega izmađu dijete, jer ga odvodi na musalu, danonoćno je s njime. Neki su učenjaci kazali da bi Jakub, alejhis-selam, kada bi zatražio hranu i piće, uzeo i svoj i Jusufov dio, pa bi ga grlio govoreći: “U njemu osjetim džennetski miris.”

Dolaze kod njega i govore: **“O oče naš, zašto sumnjaš u naša osjećanja prema Jusufu?”** Prigovarali su mu: “Ti uvijek sumnjaš u nas, a nikada mu nikakvo zlo nismo nanijeli. Zašto ga ne pustiš s nama?! Nikada ne sjedi s nama, ne spava s nama, na jede s nama... Oče naš, mi smo njegova

braća, znaš da smo iskreni prema njemu, i povjerljivi! Zašto ne dopustiš da pođe s nama u igru, da uživa u prirodi!”

“Mi mu zaista želimo dobro...”, tj. volimo ga, želimo da se igra s nama, pazimo ga ovdje, a i tamo ćemo, pa, zašto se plašiš?! Pogledajte kakve su samo dirljive riječi birali: “Otac poput tebe ne sumnja u svoju djecu! Oče, boj se Allaha, svi smo tvoji sinovi!” Počeli su tražiti: “Pošalji ga sutra s nama da se razonodi i igra, dijete ima pravo na igru, a mi ćemo ga čuvati.” (I naš Šerijat, također, regulira dječiju igru. U tome je smislu Sufjan es-Sevri govorio: “Igraj se s djetetom do sedme godine, odgajaj do sedme i druži se s njim do sedme, pa praktično pogledaj šta si radio.” A Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Odgajajte svoju djecu; od sedam godina im naređujete da obavljaju namaz, a kada navršše deset, na to ih natjerajte.”*)

Jakub, alejhis-selam, nije isključivao Jusufov odlazak s braćom radi igre, iako to nije želio; bojao se za njega, pa su oni potvrdili: **“...mi ćemo ga, sigurno, čuvati”**, tj. uživat će igrajući se, a mi ćemo ga čuvati. U prilog im je išlo i sljedeće: **“Ali, Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji”**, tj. ne boj se, pouzdaj se u Allaha. Neki učenjaci kažu: “U ajetu je spomenuta riječ *hifz*, čuvanje, koja znači: iskrenost i nevaranje, a ovdje znači: čuvanje u odlasku i povratku, dakle, iskrena namjera i istinsko čuvanje.”

Jakub, alejhis-selam, odgovara: **“Bit će mi doista žao ako ga odvedete...”**, tj. ne mogu podnijeti njegovu odsutnost, ražalostit ću se i zabrinuti ako on pođe s vama. Sve što je njegova ljubav i privrženost prema Jusufu bila veća, njihova je zavist bila gora. U nekim tefsirima navodi se da je Jakub, alejhis-selam, sanjao kako stoji na nekom brdu, a u podnožju Jusuf plače i doziva ga; oko njega deset vukova, koji simboliziraju desetoro njegove braće. Kada je svanulo, zatražiše od Jakuba, alejhis-selam, da pusti Jusufa s njima,

pa on odgovori: “Bojim se da ga vuk ne pojede!” Iz svoje velike ljubaznosti nije rekao: “Bojim se za njega od vas.” Jer, da ih je optužio za bilo šta, oni bi se tada otvoreno izjasnili kao neprijatelji.

Riječi: “...a plašim se da ga vuk ne pojede kada vi na njega ne budete pazili”, izdvajaju vuka zbog toga što su Arabi sve divlje zvijeri: leoparda, risa i lava, nazivali *vukom*. A prema mišljenju nekih, vuka je izdvojio zato što je lukav i veoma podmukao; budući da ima malo tijelo, neće napasti direktno, već se podmuklo i krišom prikrada, te napada s leđa. El-Džahiz, u djelu *El-Hajevan*, kaže da vuk spava s jednim otvorenim okom. Otuda su lav i leopard bolji od vuka, koji je podao i prljav. A sve to ukazuje na to da je Jusuf bio još nejak; da je bio veći i jači, branio bi se od zvijeri.

Jakub, alejhis-selam, nije optuživao Jusufovu braću, a ne znajući da su ustvari oni – vukovi. I oni, Allah im oprostio, pribjegavaju vučijem lukavstvu. Kao da je rekao: vi ćete se igrati i razgovarati, zaboravit ćete dijete koje posebno pazim. Njihova se pakost povećava. Situacija nalaže da se tvrdo zakunu.

Razgovor još nije završen: “**Kako će ga vuk pojesti, a nas ovoliko! Mi bismo tada bili zaista izgubljeni**”, tj. nas je deseterica, snažnih i hrabrih mladića, pa ako bi ga vuk uspio pojesti, a nas ovoliko, tada bismo doista bili izgubljeni, nemoćni, bili bismo neljudi! Kako možeš takvo nešto reći! Allah ti oprostio! Svoj su zahtjev opravdavali time što im on treba dati dječaka i nema pravo u njih sumnjati; zbilja, kako vuk može nadvladati deset heroja i uzeti dječaka!

Jakub, alejhis-selam, konačno se slaže s njima, smiruje se i daje dijete da izjutra pođe na dugo očekivani izlet. Otac se oprašta od sina sa suzama u očima, a od njih uzima tvrde zakletve Allahom da će se bojati Svevišnjeg Allaha kada se radi o Jusufu. Predaje im dio svoga srca i traži od njih da

dobro paze na njega, ne naslućujući da su mu oni veliku pakost pripremili. Otac ostaje uplakan. Čeka da se vrate.

Učenjaci su kazali: “Kada su krenuli, dok je Jakub, alejhis-selam, bio prisutan i vidio ih, ljubili su Jusufa i govorili mu: ‘Brate naš, ne boj se, mi smo uz tebe’, a kada su zamakli za brdo, počeli su pljuvati na njega, jedan ga je vukao, drugi vezao, jedan govorio: ‘Hajde, brže’, što je otprilike i značenje kur’anskih ajeta, jer Kur’an je na arapskom jeziku; poenta je u značenju i smislu.”

Udaljavaju se od kuće. Gone stoku sa sobom. Žele izvršiti plan. Pada mrak. Odvode ga do prethodno odabranog bunara i spuštaju, a on plače i moli: “Braćo moja, bojte se Allaha, održite obećanje dato ocu, molim vas!” Odgovaraju: “Ostavite nas na miru, ti i tvoj otac, koji nas je zapostavio zbog tebe, nije bio pravedan, ti si nas razdvojio, zbog tebe nas otac mrzi...” Dijete visi na užetu. (Kako su ljudi jadni kada se prepuste zavidnosti: nepravedni su prema onome kome zavide, zaboravljaju njegove dobre osobine, drže ga novotarom, zabludenim, grešnikom, ljude upozoravaju na njega iz neprijateljstva, nepravedno.) Jusuf stiže na dno. Do kamena. Vode nema. Oni prekidaju užu, ali ne i Jusufovu vezu sa Veličanstvenim i Plemenitim. Ona ostaje.

Spustili su ga u akšamsko vrijeme. Tada mu Allah objavljuje: “Ja sam s tobom, Jusufe!” I to je poseban *me‘ijjet* (društvo, pratnja), koji ehli-sunnet tumači kao “Allahovo čuvanje čovjeka”, tj. ako je On, dželle šanuhu, s čovjekom, ne treba se bojati ničega i nikoga.

Imam Et-Tenuhi i neki drugi učenjaci u historijskim djelima spomenuli su Jusufovu, alejhis-selam, dovu kada je bačen u bunar: “Moj Gospodaru, u ovoj sam noći sâm, usamljen, moj Gospodaru, oko mene je pusto, moj Gospodaru, zaboravljen sam.” Na to mu je Svemogući Allah odgovorio: “Sâm je onaj s kim nisam Ja, usamljen je onaj čiji Ja nisam

prijatelj, siromašan je onaj kome ne dam Ja, gladan je onaj koga ne hranim Ja. Jusufe, tako mi Moga ponosa i uzvišenosti, Moje mi plemenitosti, veličine, slave i vječnosti, Ja ću ti pomoći protiv njih, i ti ćeš ih obavijestiti o onome šta su uradili, čak i nakon određenog vremena, lijep završetak čeka tebe, učinit ću te poslanikom, dat ću ti vlast, a oni će ti doći pokorni i ponizni.” Tada se smiri, srce poče ujednačenije kucati, misli se središe. Te je noći prespavao na kamenu, a zaspao je zato što se obratio Živom i Vječnom.

“Oni su zamke pleli, pa je i Allah njima zamke pleo”

KONAČNO GA BACAJU U BUNAR I REŽU UŽE. Tamo ostaju do tame. “Noć je pogodnija za zločin”, kažu Arapi. Nadaju se da će to moći kamuflirati pred ocem, da mu se neće objasniti šta je zaista bilo. Jusufovu košulju, koju su prethodno skinuli, okrvavit će krvlju ovce koju su zaklali, i donijeti opravdanje koje ne bi prihvatio ni običan čovjek, a kamoli vjerovjesnik, kome je Svemogući Allah dao da zna neke nepoznate stvari (gajb).

“I uvečer dođoše ocu svome plaćući...”, tj. nisu došli ujutro, ni u podne, ni u ikindijsko vrijeme, već uvečer, jer je noć pogodna za kamuflažu i poturanje lažnih dokaza, noću se ljudska rabota ne vidi: vuk napada tada, lopovi polaze u krađu. Dolaze. Otac, dobri starac, sjedi u kući. Čeka dijete koje mu je od srca otpalo. Ulaze u kuću. Plaču. (Ali, iskreni plač razlikuje se od lažnog. I Allahovi, dželle šanuhu, štice-nici, na čijem je čelu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, od iskrenih najiskreniji, plakali su, ali iz srca. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, oči suzile bi na dženazi, plakao bi kada bi mu neko učio Kur'an, plakao bi na minberu držeći vaz. U tome su ga slijedili ashabi, radijallahu anhum. Neki od njih plakali su toliko da se na njima vidno osjetila tjeskoba od toga. A ima i ljudi koji plaču pretvarajući se, radi ovosvjetske koristi.)

Sjedaju ispred oca. Kao dokaz da su iskreni, pokazuju Jusufovu, alejhis-selam, košulju: vuk je pojeo Jusufa a ostavio košulju pa smo je, evo, donijeli. Jesu je okrvavili, ali su je zaboravili pocijepati; da bi vuk pojeo čovjeka, mora mu prvo pocijepati odjeću. Jakub, alejhis-selam, uzima košulju. Gleda u nju, gleda u njihove lažne suze, a Sveznajući Allah mu je dao da zna stvarnost i da mu ništa ne mogu sakriti.

“Oče naš, bili smo otišli da se trkamo (nestebik), a Jusufa smo ostavili kod naših stvari, pa ga je vuk pojeo. A ti nam nećeš vjerovati, iako istinu govorimo”, dogovaraju se, sva deseterica, da kažu: “Oče, poslušaj kako se sve dogodilo, ni naslutili nismo da će se dogoditi nesreća. Povelili smo našeg dragog brata da se s nama igra i rasonodi. Ostavili smo ga kod naših stvari, odjeće, a mi otišli da se trkamo.” Učenjaci su riječ *nestebik* protumačili na različite načine. Neki kažu da se radilo o takmičenju u bacanju strijela, jedni tvrde da se radilo o klasičnoj trci, a drugi, opet, vele da se radilo o nadmetanju u lovu. Ibnul-Dževzi u djelu *Zadul-mujesser* tvrdi: “Iz spoljašnjeg značenja ajeta zaključuje se da se radilo o klasičnom trkanju koje je Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, trkao se s Aišom, radijallahu anha, kako je zabilježeno u hadiskim zbirkama.”

Jakub, alejhis-selam, progovara prvi: “Bojim se da ga je vuk pojeo”, pa pomisliše: “Evo izlaza, o oče naš...” A poznato je da se lažljivac sam opovrgava, jer ni sam nije uvjeren u ono šta govori: uvijek sumnja u sebe.

Na to dodaju: “Oče, ti nam nećeš vjerovati, iako istinu govorimo, i strahujemo da nećeš prihvatiti naše opravdanje, okrvavljenu košulju, ali šta možemo sada učiniti, vuk ga je pojeo?”

“I donesoše košulju njegovu lažnom krvlju okrvavljenu...” Ibn Abbas, radijallahu anhu, tumačeći Allahove, džel-

le šanuhu, riječi: **“...lažnom krvlju okrvavljenju...”** kaže da je to bila “zgrušana krv”. Ispravno je da to nije bila Jusufova, već krv ovce; krv i košulja svjedoče da je posrijedi laž.

“U vašim dušama ponikla je zla misao...” odgovara Jakub, alejhis-selam, tj. Boga mi, u vama je ponikla zla misao, šejtan vam je uljepšao grijeh i ljubav prema ovome svijetu, pa ste, čineći nepokornost meni a nepravdu prema Jusufu, alejhis-selam, poremetili red na Zemlji. Stvarnost je to što ste se osmjelili na takvo nešto, slušajući svoje duše koje su vas navratile na zlo. To je zla duša koja navraća na zlo i grijehe, a odvraća od dobra.

(A duše se dijele na tri skupine. Prva duša je ona koja naređuje zlo, i to je duša grešnika, koji zna samo za zlo: ne obavlja namaze, radi zlo, čini grijehe; čestitost, pokornost, dobro, lijepo ponašanje, skromnost, udjeljivanje milostinje – sve to strano joj je. Allahu se utječemo od takve duše: **“...zaista je duša sklona zlu, osim one kojoj se Gospodar moj smiluje.”** Druga je ona duša koja samu sebe kori, to je ona u kojoj ima i dobra i zla; kada uradi zlo, kori sebe. Hasan el-Basri kaže: “Vidjet ćeš da je moja duša ona koja samu sebe kori: ‘Zašto si ono rekao, zašto si onako postupio!’” I, treća, smirena duša, to je ona koja je upila dobro, čini dobro i samo to traži: **“A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje, i uđi u Džennet moj!”**)

Poslušajte odgovor vjerovjesnika: **“...i ja se neću jadati (sabrūn džemil)...”**, ovu ću nesreću primiti s mnogo strpljenja. Riječi *sabrūn džemil* trebaju biti moto i transparent svakog muslimana u teškoći, nedaći, iskušenju, a nakon što kaže: *“Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun* (mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti).”

Jer, šta ustvari može učiniti oronuli starac? Hoće li iznudićati od njih odgovor, tražiti svoga sina u pustinji? Nije mu

preostalo ništa drugo osim da izgovori: “Neću se jadati.” A istinski se strpiti znači ne žaliti se nikome, niti jadikovati: **“Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim...”**, tj. neću svoj problem i tugu iznijeti pred čovjekom, stvorenjem kao ja, čovjek je izvor slabosti, potrebe i siromaštva, već to iznosim pred Jakog, Vladara, Svemoćnog, Onoga Koji upravlja, nema istinskog božanstva osim Njega.

Šejhul-islam Ibn Tejmijja, govoreći o stilu Kur’ana, kaže: “Kur’an govori o izbjegavanju na prikladan način, velikom strpljenju i velikodušnom oprost. Veliko je strpljenje ono u kojem nema žaljenja, velikodušan je oprost onaj u kojem nema uvrede, a izbjegavanje na prikladan način jest ono u čemu nema ukora.”

“...od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite”, tj. od Svemogućeg Allaha tražim pomoć protiv vaše spletke, ili onoga što ste već učinili, jer ja Njemu svoj slučaj prepuštam. Govorio je tako znajući da će lijep ishod biti u njegovu i Jusufovu korist: nakon nekog vremena doći će izlaz, osvanut će dan poslanstva i vlasti.

A Jusuf, alejhis-selam, još je u bunaru, uže je prekinuto, ali veza sa Svevišnjim Allahom nije. On ga hrani, i poji, i čuva. Jusuf, alejhis-selam, čeka Njegovo rješenje, presudu. Allah, dželle šanuhu, na njega spušta smiraj i objavljuje mu: **“Ti ćeš ih o ovom postupku njihovom obavijestiti, a oni te neće prepoznati”**, tj. raduj se, nakon nekoliko godina doći će ti ponizni, kajući se, tražeći oprost, ishod će biti u tvoju korist, porodica će ponovo biti zajedno, uz Allahovu pomoć, to je zato jer je sve u Allahovoj ruci, i na Zemlji se ništa ne dogodi bez dopuštenja Onoga Koji je na nebesima.

“I dođe jedan karavan...”, skupina ljudi, dođoše izjutra i odsjedoše kod bunara, a sve po Allahovom određenju. On je dao da karavan baš tu stane. Traže od jednog od njih da uzme svoje vedro i da dohvati vode. On ga spušta. Jusuf

ga ugleda i uđe u njega. Čovjek čeka da se napuni vodom i izvlači napolje, kada, na vedru – dijete, sjaji kao Mjesec. Dijete koje će postati najveći, najplemenitiji i najpoznatiji zatvorenik na svijetu, dijete koje će postati poslanik i najveći vladar na svijetu. Vlasnik vedra vraća se. Govori: “Muštoluk, otišao sam po vodu i doveo prelijepog dječaka! Kakva ljepota i svjetlost! Šta je ovo?”

“I oni su ga kao trgovačku robu sakrili...” Neki komentatori kažu da su se Jusufova braća poslije vratila, sakrila ga i prodala, a to smatram pogrešnim mišljenjem. Ispravno je da su to učinili ljudi iz karavana: jedni su ga našli i prodali drugima; tačnije, vlasnik vedra držao ga je na začelju karavana i kasnije prodao.

Karavan napušta Palestinu. Ide prema Misiru. Dječak stiže na pijacu. Pogledajte kolika je udaljenost između oca i sina; sin je na pijaci robova. Prošli su stočnu pijacu i onu gdje se prodaje platno. Jusuf, alejhis-salam, kome je Svemogućić Allah dao pola ukupne ljepote, koga je uzdigao na peto, ili na treće nebo – na pijaci robova. Nude ko će kupiti dječaka.

Dolaze stanovnici Misira. Između ostalih, tu je i zastupnik namjesnika, te “roba” odlazi u prave ruke Allahovom voljom. Zastupnik zna da je cijena slobodnjaka niska, i zna da se karavan po svaku cijenu želi osloboditi dječaka, pa ga kupuje za nekoliko groša. Neki su učenjaci odredili taj iznos: dvadeset i dva groša, a jedni su kazali da se radilo o četrdeset. Ako Kur'an kaže: **“I prodadoše ga za jeftine pare, za nekoliko groša...”**, zašto se opterećivati govoreći ono o čemu Svevišnji Allah nikakvog dokaza nije objavio?

Jusuf s pijace stiže u dvorac. Vode ga, ne znajući da će odatle on vladati, da će postati vjerovjesnik. Zato, čovjek ne treba pridavati veliku pažnju nedaćama: ponekad se uspjeh i dobro ostvaruju preko nesreće i iskušenja. Prihvataju ga,

ne pridavajući mu velik značaj, i nije im smetalo što je bio jeftina roba, ali mu je Svemogući Allah podigao ugled učiniвши ga prvakom svoga vremena.

Uvode ga kod namjesnika. S njim je i njegova žena. Namjesnik je zapanjen, ushićen zbog prizora, ljepote i bistroumnosti: **“I onda onaj iz Misira, koji ga je kupio, reče ženi svojoj: ‘Učini mu boravak prijatnim!’”**, tj. daj mu lijep smještaj, ukusnu hranu, otmjenu odjeću, neka ne radi mnogo, ukratko rečeno, daj mu prednost nad ostalim robovima, on mora imati poseban status, mislim da ga čeka blistava budućnost. Ibn Mesud, radijallahu anhu, komentirajući ajet, kaže: “Najoštroumniji ljudi bili su namjesnik, koji je naredio ženi: **‘Učini mu boravak prijatnim!’**, što će se kasnije potvrditi Jusufovim, alejhis-selam, poslanstvom i vlašću, zatim Šuajbova kćerka, koja je, u vezi s Musaom, alejhis-selam, zatražila: **‘Oče moj, uzmi ga u najam, najbolje je da unajmiš snažna i pouzdana’**, pa Ebu Bekr, radijallahu anhu, koji je izabrao Omera, radijallahu anhu, za halifu nakon smrti.” (Naime, nakon pravedne vladavine, Ebu Bekr, radijallahu anhu, pao je u agoniju a htio je odrediti vladara nakon sebe. Diktirao je pisaru, Osmanu, radijallahu anhu: “Halifa nakon mene bit će...”, pa se onesvijestio; izgledalo je kao da je umro. Kada se osvijestio, upitao je: “Šta si napisao, Osmane?” “Napisao sam: Omer b. el-Hattab”, odgovori Osman, a on reče: “Bravo, pogodio si!”

“Može nam koristan biti...” Komentatori ovo tumače različito: svijet će ga darivati, tj. bit će nam pisar, odnosno prodat ćemo ga kada odraste, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

“...a možemo ga i posiniti...” Nas dvoje nemamo djece, on će nam biti nadomještaj. Kažu da namjesnik nije mogao imati spolni odnos sa ženom: ili je bio iznemogao ili sterilan.

“I eto tako Mi Jusufu dadosmo lijepo mjesto na Zemlji...”, tj. u Misiru, blagoslovljenoj zemlji, najvećoj metropoli tadašnjeg svijeta, centru kulture, kroz koji protiče Nil; osim toga, Jusufu, alejhis-selam, dali smo mjesto u namjesnikovoj kući, a namjesnik je nadasve dobar čovjek.

“...i naučismo ga tumačenju snova (te’vilel-ehadis)...” Komentatori su različito protumačili ovaj izraz: jedni kažu da se to odnosi na sretan završetak, drugi na tumačenje snova, a treći na detalje nauke.

“...a Allah čini šta hoće, ali većina ljudi ne zna...” Ovo je Božiji sunnet, vječno pravilo. Učenjaci kažu da “Allah čini šta hoće i Njegovu volju ništa i ničija volja ne može zaustaviti”. Pogledajte, Jakub, alejhis-selam, upozorio je Jusufa: **“...ne kazuj svoga sna braći svojoj...”**, ali je Svemogući Allah htio da ga kaže. Jusufova braća htjela su ga povesti u pustinju, uvjeravajući Jakuba u to, pozivajući se na to da će ga čuvati, on to nije prihvatio, niti se s njima složio, ali je Allah htio drukčije; čuvao je Jusufa govoreći kako se boji da ga vuk ne pojede, ali je Svemogući Allah htio da ga pošalje s njima; neki drugi čovjek htio je kupiti Jusufa, alejhis-selam, ali je Svevišnji Allah htio da ga kupi namjesnik te da živi u njegovom dvorcu; upravnikova žena optužila ga je za nemoral, ali je Allah, dželle šanuhu, htio da izađe na vidjelo njegova nevinost; zatvorili su ga, ali je On htio da izađe. I, dokazujući svoju nevinost, Jusuf je zatražio od jednog zatvorenika: **“Spomeni me gospodaru svome!”**, tj. zagovaraj za mene kod njega, ali je Svemogući Allah htio da ovaj zaboravi. Tako je, Allahovom voljom, Jusuf, alejhis-selam, dospio na vladarev dvorac, gdje je ugodno živio.

“I kada on stasa...” Komentatori kažu da se to odnosi na vrijeme kada je postao punoljetan, ili kada je napunio trideset i tri godine, ili četrdeset godina, ne gledajući istovjetno na značenje ajeta, a Allah, dželle šanuhu, najbolje

zna. Uglavnom, nas se tiče da je odrastao, sazrio i mogao razumjeti obaveze i zadatke kojima je bio obavezan. Kada je stasao fizički i umno: **“Mi ga mudrošću (hukmen) i znanjem (ilmen) obdarismo...”** Svevišnji Allah mu je to dao, poučivši ga. Komentatori na različite načine tumače izraze *hukmen* i *ilmen*. Jedni kažu da se to odnosi na shvatanje i razum, drugi na poslanstvo i vlast, treći na znanje i djelo, a sve to ulazi u značenje ajeta. Svemogući je Allah Jusufu dao mudrost i znanje, jer čovjek može imati znanje, ali bez mudrosti, i tada je površan. Dakle, znanje i mudrost čovjeka čuvaju od greške i poskliznuća, potiču na lijepo i odvrćaju od ružnog. Otuda, pravi je učenjak onaj koji izvršava naredeno, kloni se zabranjenog, podnosi iskušenja i uvrede i poučava ljude.

“I kada on stasa, Mi ga mudrošću i znanjem obdarismo...” Dakle, poslanstvo, vlast, shvatanje i znanje o stvarima u zemlji. (Još iz zatvora, uputio ih je, tumačeći vladarev san, kako će sačuvati usjeve, otuda, i ljudski rod, pa su, na osnovu njegovog znanja, uspjeli prevladati sedam teških godina, pripremivši se za njih tokom sedam rodni godina, sijući i ostavljajući zalihe. Koja je to providnost i koja mudrost ako nije nadahnuće od Onoga Koji upravlja stvarima i određuje!)

“...tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine”, ovo je dosljedan princip, pravilo koje je postavio Svemogući Allah, i ono je glavni stimulans za činjenje ibadeta, za iskrenost prema Allahu i borbu na Njegovom putu. Pravilo je: ko pomogne Allaha, Allah će njemu pomoći, zato Njega moli da ti pomogne protiv duše koja je sklona zlu, pomozi se Svevišnjim Allahom i budi nosilac poslanice, nemoj biti pasivan. Ako ti od ruke ide pisanje, piši u korist islama, svoje pero potчини njemu, a Svemogući Allah pomoći će ti, neće te zapostaviti.

Najveće iskušenje i odlučan stav

JUSUF ŽIVI NA VLADAREVOM DVORCU. Uživa njegove blagodati. Drag je upravniku i njegovoj ženi. Ali će ga Svemogući Allah iskušati. Da ga očisti. Sačuva. Jer je pazio na Njegove granice. Iskušenje dolazi da bi ga uvelo u plejadu dobrih, vjerovjesnikâ i poslanikâ, alejhimus-selam.

“I poče ga na grijeh navoditi ona u čijoj je kući bio...”, tj. dok je bio u dvorcu, u momačkim godinama: u dvadesetoj, ili dvadeset petoj, po različitom viđenju komentatora, a to nije ni važno. Važno je da nije bio star. Upravnikova žena ga je zavoljela. Razmišlja o njemu. Želi ga. Zamislite, mlada lijepa ugledna žena – a zar takve nisu najljepše?! Na položaju. Odlučuje. Ako se šta dogodi, može ga osloboditi kazne i sačuvati ga neprijateljstva ljudi. Bogata. Njeni su zlatnici, srebrenjaci, biseri. Zatvara vrata. Ušančuje ga sa svih strana. Momka. U najboljim godinama. Traženog. Željenog. On nema antipatiju prema ženama. U punoj energiji. Skladan. Neoženjen, da svoju strast zadovolji na halal-način. Stranac. (“Stranac rijetko kada preza od sramote”, govorio je šejhul-islam Ibn Tejmijja.) On odbija. Bježi. A ona ide za njim. Sve je protiv njega: mlad, neoženjen, stranac; njena ljepota, njen imetak, njen položaj; odsutnost ljudi... Uistinu, sve je pripremila, ali jedna vrata nije zatvorila: vrata između Jusufa i Svemogućeg Allaha. Sakrila se od očiju ljudi, ali ne i od

◀ ◉ ◉ ◉ ▶

Allaha, dželle šanuhu. Sakrila se između zidova, ali nije mogla od Sveznajućeg: **“A kako i ne bi znao Onaj Koji stvara, Onaj Koji sve potanko zna, Koji je o svemu obaviješten!”**

“...pa pozaključa sva vrata...”, tj. dobro zaključa sva vrata da se domogne Jusufa, alejhis-selam. Lijepa. Namirisana. Mlada. Blistava. Nakićena. Nudi se i zove: **“Hodi!”**, od tebe želim ono što želi žena od svoga muža. On viče: **“Sačuvaj Bože!”**, moj Bože, stavljam se pod Tvoje okrilje, Tebi se utječem od Tvoje srdžbe, Tebi se utječem od rata protiv Tebe. Lijepe li riječi, o muslimani! Možemo li je zapamtiti?! Da samo nju prihvatimo, bilo bi dovoljno. Koliko smo samo potrebni ovoj riječi dok nas iskušenja satiru sa svih strana: tv-kanali, razne serije, bestidni časopisi koji bude bolesne strasti i emocije omladine. I momci i djevojke, svi, trebaju kazati: **“Sačuvaj Bože!”** Kada vidiš zapanjujuću sliku koja te navodi na razvrat, reci: **“Sačuvaj Bože!”** Kada čuješ zavodljiv glas koji te zove u grijeh, reci: **“Sačuvaj Bože!”**

“...vlasnik (rabb) me moj lijepo pazi...” Prema nekim mufesirima riječ *rabb*, spomenuta u ajetu, odnosi se na namjesnika, tj. on me počastio, živim na dvorcu, odijeva me, hrani, i ne priliči da pored tolike dobrote napadam i želim njegovu ženu, a većina komentatora drži da se riječ odnosi na Svevišnjeg Allaha, i to je ispravnije mišljenje. Otuda: kako ću uraditi grijeh, kako ću pronevjeriti emanet, kako ću zaboraviti blagodati i dobročinstvo Onoga Koji me stvorio, uputio, dao mi uši i oči, osnažio me, čuva me, štiti, pomaže, sačuvaj Bože! Kada ti se pruži mogućnost da učiniš grijeh, sjeti se: Allah te učinio muslimanom, dao ti oči, uši, zdravu kožu, bujnu kosu, hranu, piće, noge, osnažio te, sakrio tvoje mahane, pa, zar ćeš na te blagodati zahvaliti grijesima?

“I ona je bila poželjela njega (hemmet bihi), a i on je bio poželio nju (hemme biha), ali je od Gospodara svoga opomenu ugledao...” Mufesiri ne gledaju istovjetno na zna-

čenje ajeta. Naime, neki kažu da je Jusuf, alejhis-selam nju htio udariti (*hemme biha*), želeći reći da je nije bio poželio, što je neispravno, nije u skladu s arapskim jezikom, ni tradicijom. Jedni kažu da *hemme biha* znači: htio je pobjeći. Da je to tako, časni Kur'an bi to jasno kazao; Kur'an se ispravno razumijeva na osnovu vanjskog značenja, i ispravno ga razumije samo onaj ko zna njegovu vrijednost i ljepotu. Ispravno je da je Jusuf, alejhis-selam, nju bio poželio u duši, da joj se bio naklonio, kao što svi ljudi čine, ali nije bio odlučio počiniti grijeh. Kada je vidio ljepotu, doživio iskušenje i osjetio njeno zavodjenje, počela mu je duša došaptavati ružne misli, vesvese, jer je čovjek, ali ga je Svemogući Allah sačuvao. Za ovakvo došaptavanje čovjek nije griješan, jer to nije jasna odluka, nije ustrajavanje na grijehu. Kur'an kaže: **"I ona je bila poželjela njega, a i on je bio poželio nju..."** ne praveći razliku između njih dvoje, koristeći glagol *hemme*. I to je još jedna Jusufova odlika: nakon što ju je poželio, daje prednost vjerovanju i Allahovoj opomeni nad dušom, koja je bila poželjela tu ženu, i pobjeđuje Allahovom voljom. Po ovome tumačenju značenje ajeta je jasno. Ovo su mišljenje zastupali mnogi komentatori, između njih i imam Et-Taberi, i ono je, ako Bog da, ispravno.

"...ali je od Gospodara svoga opomenu ugledao...", tj. ugledao je opomenu, pa se suzdržao i zatražio oprost, nije se osmjelio učiniti grijeh. A na šta se misli pod *opomenom* – komentatori nemaju istovjetno mišljenje. Ta su mišljenja sljedeća: prvo, ugledao je svoga oca, Jakuba, alejhis-selam, kako grize svoj palac; drugo, ugledao je Džibrila kako viče: "Jusufe, nemoj učiniti blud, bludnik je kao ptica bez perja"; treće, namjesnikova je žena pokrila kip, svoje božanstvo, pa kada je Jusuf upitao zašto je to učinila, odgovorila je da je to učinila da je kip ne vidi, na šta je Jusuf rekao: "Plašiš se da te ne vidi tvoj bog, bespomoćni kip od kamena, a

ja se ne plašim svoga Gospodara, Koji sve čuje i sve vidi!” Ispravno je da se *opomena* odnosi na samoprijekor koji mu je Allah dao, spoznaju halala i harama, spoznaju dokaza da je blud zabranjen i gnusno djelo. Spoznaje istinu, samoprijekor se pojavljuje, a u srcu strah od Svemogućeg Allaha i kategorički dokazi da je blud zabranjen, pa se susteže.

“...tako bi, da odvratimo od njega izdajstvo (es-sū') i blud (el-fahšā')...”, tj. ko će od čovjeka odvratiti zlo ako ne Allah, Koji je odvratio zlo od Jusufa, izabравši ga da kasnije postane vjerovjesnik i poslanik jednom narodu, sposoban i poznat vladar na Zemlji. Allah, dželle šanuhu, očistio ga je, sačuvao i pripremio da bude uzor ljudima, štaviše primjer do Sudnjega dana. Otuda i mi trebamo moliti Svemogućeg Allaha da od nas odvrati zlo i razvrat. Komentatori ne gledaju istovjetno na značenje izrazâ *suun* i *fahšaun*, spomenutih u ajetu. *Suun* je nedjelo i greška prema drugom čovjeku, a *fahšaun* – djelo spolnog organa, odnosno ružne namjere, odnosno nepravda i razvrat. Bilo kako bilo, Svemogući je Allah od Jusufa otklonio zlo da ne učini nepravdu, i otklonio razvrat da ne učini blud. Pogledajte, Allah, dželle šanuhu, pazi ga u kući, u pustinji, na dvorcu, kada se radi o ljudskoj prirodi, bogatstvu... Zato se čvrsto drži Allahovog užeta! On će te počastiti i čuvati u svakoj situaciji. Koliko je samo čovjek nemoćan! Kada bi bio prepušten svome razumu, svome razmišljanju, svome prohtjevu, propao bi. Kada ne bi znao za ibadet, ni za namaz, ni za Kur'an, ni za zikrullah, bio bi izgubljen. Stoga se ne treba radovati čovjeku kada pogriješi ili učini razvrat. Naime, šta je čovjek? Ništica. I Allah, dželle šanuhu, kadar je lišiti ga Svoje zaštite, da mu oduzme bogobožnost i samokontrolu, pa da učini gore od djela onoga čijem se zlu radovao.

“...jer je on uistinu bio Naš iskreni rob”, tj. bio je rob koga smo Mi učinili čistim i iskrenim, čist i bogobožan

momak koji je bježao od grijeha tražeći vrata da pobjegne kada je ona trčala za njim da ga sustigne.

“I njih dvoje prema vratima potrčase...”, tj. dolaze do vrata, a on bježi i govori: “Sačuvaj Bože!” Ona ga vuče za košulju, zove u grijeh. Dere njegovu košulju straga. Kur'an je upotrebio glagol *kadde* (poderati), a ne *šekka*, jer se prvi upotrebljava za deranje odjeće, a potonji za deranje platna. Također, on kazivanje ne izlaže u detalje, a iz ajeta se može jasno razumjeti kako se sve odvijalo. Imam Eš-Šabi govorio je: “Jusufov, alejhis-selam, život bio je umnogome vezan za košulju: kada su ga bacili u bunar, Jusufova su braća kući donijela košulju okrvavljenu lažnom krvlju; kada je bio na dvorcu, upravnikova je žena poderala njegovu košulju straga; kada je upoznao svoju braću s onim što su učinili, dao je svoju košulju da je stave na Jakubovo, alejhis-selam, lice. Musaov, alejhis-selam, život bio je vezan za štap, a Resululahov, sallallahu alejhi ve sellem, za časni Kur'an.”

“...a ona razdera straga košulju njegovu...”, tj. kada je, bježeći od nje, stigao do dobro zamandaljenih vrata, i pokušao ih otvoriti, ona je razderala njegovu košulju. Jusuf, alejhis-selam, kod vrata, otvara ih s naporom. Kod vrata, njen muž. Stoji. Zamislite! Ali, upravnikova je žena dosjetljiva, vrlo bistroura, i lukava, hvaljen neka je Allah, njihova su lukavstva zaista velika. Ugledala je muža. A on gleda u prizor. (Pogledajte kako časni Kur'an prenosi kazivanje. I, zaista, ovo je kazivanje najljepše u historiji, od istoka do zapada, od Adema, alejhis-selam, do Sudnjega dana. U njemu je uzbuđenje, privlačnost, čar, veličina, jasnoća...)

Ona govori: **“Kakvu kaznu zaslužuje onaj koji je htio ženi tvojoj zlo učiniti...”**, tj. odsutan si, ne bojiš se Boga u pogledu nas, ostavljaš nas s ovakvima. Evo, njega smo lijepo primili na dvorac i ukazali mu počast, a on ti ovako vraća, želi srušiti moj ugled i moju slavu na mome dvorcu,

želi mi nauditi, želi sa mnom blud učiniti! Komentatori kažu da je sve to bila njena bistrumnost, jer je bila odrasla i dosjetljiva, ni u jednom se trenutku nije zbunila, znala je šta treba reći. Nije rekla: "Oprosti", "Žao mi je", "Pogriješila sam", niti je pobjegla, već: "Napadnuta sam, moraš se osvetiti."

Predlaže mu, vlasniku dvorca, vladaru Misira: **"Kakvu kaznu zaslužuje onaj koji je htio ženi tvojoj zlo učiniti, ako ne tamnicu ili kaznu bolnu?"** Nije zatražila da ubije Jusufa, jer ga je voljela. Tamnica! (Jusuf, alejhis-selam, ipak će ući u tamnicu, bit će nastrpljiviji zatvorenik u historiji, i tamo ostati sedam godina, ali u tamnicu će ući ponosan, nosilac poslanstva, čovjek koji ima ugovor s Allahom. Šejhul-islam Ibn Tejmija i imam Ahmed bili su Jusufovi sljedbenici, i oni su bili zatvarani.)

Govori mu: "Zatvori ga, neću se odreći prava vezanog za moju čast koje mi je uskratio na ovome mjestu, ili ga odmah zatvori ili kazni udarcima trske, ili ga izbičuj!" Mnogobrojne su mogućnosti da bude kažnjen. Komentatori kažu da, kada se spomene bolna kazna zajedno sa zatvorom, to znači bičevanje.

A potvoreni, potlačeni, onaj kome je nepravda nanesena u djetinjstvu, u bunaru, u pustinji, u dvorcu, u tamnici, koji će pobijediti i postati veliki vladar, vjerovjesnik i poslanik, odgovara: **"Ona je pokušala mene na grijeh navesti..."**, tj. ona je mene zavodila, Allaha mi, ona mi se ponudila, ona mi je nepravdu učinila, moj Allahu, Ti znaš šta se dogodilo, ona me pritijesnila, dovela u iskušenje na svome dvorcu zatvorivši vrata, tražila da učinim blud, i ja sam odbio, a sada se žali, oni joj vjeruju jer je ugledna, lijepa je i na položaju...

Razmišljaju šta da čine. Upravnik je smeten. Viče: "Čast moje žene!" A Jusuf, alejhis-selam, govori: "Ona je htjela

mene navesti na grijeh, meni je nepravda nanescena!" Ona viče: "Ja sam oštećena, on je htio mene zavesti!"

U toj zbrci jedan čovjek s dvorca – kažu, dijete s predvorja, a Allah zna, nije ni važno ko je, važno je da je svjedok, njezin rođak, mudri čovjek, govori: "Ja ću riješiti problem, ja ću vam sada održati lekciju, samo me prihvatite", i oni ga prihvataju.

Govori: **"Ako je košulja njegova sprijeda razderana, onda ona istinu govori, a on neistinu..."** počevši od njega, jer njoj vjeruju – ona je vlasnica dvorca, ugledna – utoliko prije jer kaže da se branila od njega, pa je on razderao košulju sprijeda; ako je tako, ona istinu govori, a on je zavodilac i laže. Svemogućí Allah sačuvao je svjedoka od laži: **"...a ako je košulja njegova straga razderana..."**, tj. ona je trčala za njim i napastvovala ga, onda je ona njega zavodila: **"...onda ona laže, a on govori istinu."**

Upravnik reče: "Istinu si rekao, to je logično." Prihvata pokazatelje. Misli: "Ovaj je čovjek razborit i mudar da presudi u odsutnosti; nije vidio, ali je nazvan svjedokom."

Nakon što vidje da je njegova košulja razderana straga, ukori je: **"To je jedno od vaših lukavstava, vaša su lukavstva zaista velika!"** Kažu da upravnik nije bio mnogo ljubomoran zato što je nije ubio, već samo ukorio ne upitavši je ništa.

Zatim je neko rekao: **"Ti, Jusufe, ostavi se toga..."**, tj. molim te nemoj o ovome nikome pričati, dvorac ima svoju intimu, porodica ima intimu, molim te prešuti, u protivnom po Misiru će se pronijeti šta je bilo, a naša će reputacija opasti. Također, pazite, nemojte nikada slično ponoviti.

Upravnik reče ženi: **"...a ti traži oprost za grijeh svoj..."** Čini se da je povjerovao Jusufu, alejhis-selam, prihvatajući pokazatelje da je iskren. Drugim riječima, ti istinu govoriš, a mi od tebe tražimo samo jedno: nemoj pričati o onome što

se dogodilo na našem dvorcu, u našoj kući, prešuti, da se ne širi, a ti, ženo, zatraži oprost za svoju težnju prema njemu, a niko osim Svemogućeg Allaha ne može oprostiti grijeh.

“...jer si zaista htjela zgriješiti!” Zastranila si, učinila hrđavo djelo, pogriješila prema ovom čistom i poštovanom momku, Jusufu, alejhis-selam. Svi griješite, a najbolji su grešnici oni koji se kaju.

Stvar je završena. Konačna presuda donesena je (izgleda samo teoretski), nema zatvora, ni bičevanja. Jusuf, alejhis-selam, treba šutiti, a ona tražiti oprost za grijeh. Pa, ipak, vijest se širi po Misiru, ne preko Jusufa, već preko čuvarâ, tjelohraniteljâ i slugâ.

Počelo se govorkati: **“Upravnikova žena navraćala momka svoga na grijeh...”**, tj. koja je nevolja imati slugu na dvorcu, stastveno ga voljeti, biti opčinjena njegovom ljepotom! Ta, ona je razborita, kako to sebi dopušta! Očito griješi. Oborila je reputaciju i dvorcu i cijeloj zemlji. Ne priliči joj da ga traži, želi, čezne za njim, za njegovim tijelom, da od njega traži ono što supruga traži od muža. Pogledajte kako se Kur'an izdiže, liječi osjećanja, uvijek se izražava pristojno, ne izražava se kao neki pisci koji ne pridaju važnost vrijednostima ustajući protiv čestitosti, koji ne priznaju da slova i riječi šire razvrat, već dosljednost u prenošenju nazivaju nepristranošću i doslovnim prenošenjem. Ne! To je bestidnost i razvrat.

“Upravnikova žena navraćala momka svoga na grijeh, u njega se ludo zagledala! Mi mislimo da jako griješi.” Allaha nam, opčinjena je njime. Kako je nije stid da ga toliko voli?!

Ljubav i zaljubljenost mogu biti problem. Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je na Arefatu: “Allahu se utječem od zaljubljenosti!” I mi se trebamo utjecati Svevišnjem Allahu od zaljubljenosti.

Jusuf između velike potvore i mraka tamnice

NAROD SAZNAJE ZA SLUČAJ. Žene počinju govoriti: “Hvaljen neka je Allah, zar se ona, lijepa i ugledna, ne boji Allaha, zavodi svoga slugu, i to na vladarevom dvorcu. Zaista, nema ni pameti, ni stida, ni bogobožnosti, kako je ništa nije od toga nije moglo odvratiti!” Upravnikova žena saznaje za te spletkе, da je ogovaraju na sijelima, da pričaju o njoj, da je “ukusna hrana” koju žene u sitnim satima jedu. Odlučuje, dovest će ih u položaj u kojem je ona bila, pokazat će im stvarnost, pa će ga poželjeti, kao što ga je i ona poželjela, ili će je razumjeti, tim prije što se nije mogla oduprijeti velikoj ljepoti.

Pogledajte kako se Kur'an izražava visokim stilom, birajući riječi i fraze, a detalje i komentare ostavlja nama, slabićima: **“I kada ona ču za ogovaranja njihova, posla po njih, te im pripremi divane...”**, tj. velike divane. Servirala je voće i u svaki tanjir stavila nož. Neki kažu da je servirala limun, neki – jabuke, neki – narandže, a nije ni važno o kakvom se voću radilo. Kur'an pridaje važnost smislu, a ne formi. Zatim šalje po njih. Dolaze. Sjedaju. Svakoј daje po nož. Govori, da se posluže. Pripremila je iznenađenje.

A šta je Jusuf, alejhis-selam, mlad, lijep, čist i bogobožan momak, a nadasve stranac, kriv za sve to?! Ali, Svemoćući Allah čuvao ga je, jer je bio iskren prema Njemu i želio onaj svijet.

Sjedaju. Izražava im dobrodošlicu. Počinju razgovor. Nudi ih voćem. Veliko će iznenađenje biti kada ona kaže: “Izađi iza paravana”, jer je sluga, tretira ga kao i ostale sluge. Kovala je potvoru protiv njega, ali ga je Svevišnji Allah čuvao; ako Allah čuva čovjeka, ne treba se nikoga bojati.

Gule i režu voće, bilo limun ili jabuke, nije važno. Jusuf, alejhis-selam, na njezin zahtjev, sklanja zavjesu i dostojanstveno prolazi kroz drugu sobu. Vidjele su samo lice, ljepše od Mjeseca u noći uštapa. Hvaljen neka je Onaj Koji ga je stvorio tako lijepog. Primijetile su ga. Ugledale. Tu ljepotu koju Allah više nikome ne daje.

“...dade svakoj od njih po nož i reče: ‘Izađi pred njih!’ A kada ga one ugledaše, zadiviše se ljepoti njegovoj (ekbernehu)...”, tj. bile su zadivljene, zapanjene, izbezumljene, pa zaboravivši na bol, posjekoše ruke svoje umjesto voća. Neki komentatori kažu: “Odsjekle su jagodice, zatim šake, ne osjetivši bol zbog Jusufove ljepote i sjaja.” Ovo je zato što, kada čovjeka nešto obuzme, izgubi osjećaj za sve ostalo. Ibnul-Dževzi i neki drugi učenjaci naveli su: “U nekim tefsirima navodi se da izraz *ekbernehu* znači da su one, vidjevši Jusufovu, alejhis-selam, ljepotu, trenutno dobile mjesečni ciklus.”

“...i po rukama svojim porezaše se: ‘Bože, Bože!’, uzviknuše...”, tj. Allahu, nigdje nismo vidjele ovakvu ljepotu, nikada se nije rodio ljepši čovjek, hvaljen neka je Allah, Koji ga je stvorio tako lijepog, elegantnog!

“...ovo nije čovjek, ovo je melek plemeniti”, tj. on nije od ljudske vrste, on je melek. S neba je sišao, nije sa Zemlje! Ljudi jesu lijepi, ali je on premašio svakoga. (A bio je čovjek i poslanik, kome je Svemogući Allah dao toliku ljepotu da bi ga iskušao. Doista, Allah, dželle šanuhu, daje ljepotu da vidi hoće li se čovjek odati porocima; daje imetak da vidi hoće li čovjek izdvojiti zekat; daje položaj da vidi hoće li

❖ — ❖ — ❖ — ❖ — ❖ — ❖

čovjek ostati pobožan i daje znanje da vidi hoće li ga čovjek širiti i poučavati neuke.)

“E to vam je onaj zbog koga ste me korile...”, tj. to je onaj kome se moje srce priklonilo, onaj u koga sam se ludo zagledala, koji mi je zanio pamet, obuzeo dušu, zato me nemojte koriti što ga još želim i proganjam. Odgovoriše: “Nećemo te više koriti, ne možemo, jer je zaista prelijep, zavedene smo što smo ga samo jednom vidjele, i porezale svoje ruke, a ti ga gledaš svaki dan. Zbog te ljepote ne samo da nismo okusile voće, već ni naše ruke nisu ostale čitave.” Koje iskušenje! Osviće i u noć zalazi sa ženom koja ga proganja i koristi sva raspoloživa sredstva da ga zavede: duševni pritisak, imetak, vlast, položaj, prijeti hapšenjem, tamnicom, potvara ga pred svojim mužem, ali je on čvrst kao stijena; njega čuva i pomaže Svemogući Allah zbog njegove iskrenosti. Neki komentatori kažu: “U kazivanju o Jusufu, alejhis-selam, od početka do kraja, nema moralnog pada, ni u jednoj riječi, a govori o zavjeri, strastima, čovjeku i ženi; upotrebljene su samo pristojne riječi. Književnici bi, pripovijedajući sličan događaj, plasirali bestidnost, potrlji moral, uništili ljubomoru, oskrnavili svetost, ali Kur’an – ne, jer je objava od Jednog Jedinog.”

“Ako ne učini ono što od njega tražim, bit će sigurno u tamnicu bačen i ponižen”, mislila je, ali, Boga mi, neće biti ponižen. Ponižen je onaj ko je nepokoran Gospodaru svjetova, makar živio u raskošnom dvorcu, a vrijedan je onaj ko se boji Allaha, makar spavao na trotoaru i nemaio komad kruha.

Ona, upravnikova žena, inicijator spletke, nastavlja spletkariti: odlazi mužu i žali se kako je svijet čuo šta se dogodilo s njom i sa slugom, Jusufom, i traži da ga baci u tamnicu, da svijet više ne priča o tome. On pristaje.

Jusuf, alejhis-selam, saznaje za to i govori: **“Gospodaru**

moj, draža mi je tamnica od ovoga na šta me one navraćaju! I ako Ti ne odvратиш od mene lukavstva njihova, ja mogu prema njima naklonost osjetiti i lahkomislen postati”, tj. ako je tako, onda mi je draža tamnica, tamo ću na miru živjeti i klanjati se svome Gospodaru. Moj Allahu, neka me zatvore, nisam spreman podnijeti njihova zavođenja, prijetnje i spletke. Bojim se, ako Ti njihova lukavstva od mene ne odvратиш, a njihova su lukavstva velika, da ću vremenom prema njima osjetiti naklonost i postati lahkomislen, pa ću počiniti razvrat i postati neznalica. Moj Allahu, ja se plašim iskušenja!

(Allah je Taj Koji sprečava čovjeka da čini grijehe, On daje da čovjek bude pokoran. Niko ne može biti vjernik bez Allahovog dopuštenja, sva dobrota pripada samo Njemu. I to je značenje riječi: la havle ve la kuvvete illa billah. Svemogući Allahu, ispriječi se između nas i grijeha! Ti Koji vladaš srcima, daj da naša srca budu poslušna Tebi!)

“I Gospodar njegov usliša molbu njegovu i spasi ga lukavstva njihova...” Hvaljen neka je Onaj Koji se odaziva molbi molitelja, i nikako ne treba reći: molio sam, molio, ali mi molba nije uslišana, već treba što više moliti i zikr činiti, pa će izlaz doći od Uzvišenog Allaha, tim prije što je On obećao da će se odazvati molbi. Dova, molba, mora biti iskrena, iz srca, i čovjek mora biti uvjeren da će mu se Svemogući Allah odazvati.

“On, uistinu, sve čuje i zna”, a *Es-Semiu* i *El-Alim* jesu dva lijepa Allahova imena, tj. On čuje onoga ko Ga doziva i zna njegovo stanje. Jusuf, alejhis-selam, obraća se Svemogućem Allahu. On otklanja od njega njihove spletke. I to bi završeno. Ali...

“Poslije im na pamet pade, iako su se bili uvjerali da je nedužan...”, tj. nakon što su prihvatili prijedlog njezinog rođaka u vezi s košuljom te njezino proganjanje, pa spletke

žena. I pored svega, prihvataju odluku političara, upravnika Misira: zatvoriti Jusufa, stvar se mora privesti kraju!

Bacaju ga u tamnicu osuđujući ga na dugotrajnu kaznu zatvora. Tamo moli: "Moj Allahu, Ti Koji mi praviš društvo u samoći, Ti si moj prijatelj u nevolji, otkloni moju nevolju!" Po tome što su s njim u tamnicu bačena još dva momka može se zaključiti da kaznu nisu izdržavali u samicama. Jedan od dvojice bio je vinotoča. Nagovorili su ga da pokuša otrovati vladara. Otkriven je i zatvoren. Drugi je bio pekar. I njega su potkupili da ubaci otrov u kruh (a ovaj je to i uradio). I on je otkriven i zatvoren.

Jusuf, alejhis-selam, obavlja namaz u tamnici. Objašnjava im vjeru. Poučava ih u svako vrijeme. A ono što on nudi jeste tevhid, monoteizam i tumačenje snova. Zaista je bio najstrpljiviji zatvorenik u historiji, najiskusniji tumač snova svojevremeno, učitelj i odgajatelj, u tamnici, a ne rado stan i u izobilju, očekujući da mu drugi čine usluge.

Jedan od dvojice momaka govori: "Sinoć sam sanjao kako cijedim grožđe vladaru i nudim mu", a drugi, pekar, reče: "Ja sam sanjao da na glavi nosim korpu s kruhom koji ptice kljuju. Allaha ti, protumači nam snove, objasni šta znače, jer vidimo da si zaista dobar čovjek." Komentatori se razilaze u mišljenju kako su zaključili o njegovoj dobroti: ili po izrazu lica i po tome što podsjeća na dobro ili po tome što je liječio bolesne zatvorenike, učeći im rukju, smirujući ih i poučavajući, ili po tome što je, kada bi dobio darove izvana, dijelio ih je zatvorenicima, jer plemenit čovjek ispoljava plemenitost i u nevolji, a škrt pokazuje škrtost makar imao i nebrojeno blago, ili po tome što je bio monoteist, vjernik koji je mnogo činio ibadet, a Allah najbolje zna.

Pravi kratak uvod: "Hvala Allahu, Svemoguću Allah počastio me tumačenjem snova", i: **"Nijedan obrok hrane neće vam donesen biti, a da vam ja prije ne kažem šta ćete**

dobiti", tj. neće vam biti donesen nijedan obrok, a da vam neću prije reći šta ćete dobiti: meso ili kruh. Neki su komentatori rekli da je značenje ajeta: nećete sanjati ni jednu vrstu hrane, a da vam neću protumačiti taj san.

"To je samo dio onoga čemu me naučio Gospodar moj...", tj. to je samo dio poslanstva koje mi je Allah dao. Ja nisam ni čarobnjak, ni vračar, ni varalica, ne govorim na osnovu svog, već na osnovu znanja koje mi je Svevišnji Allah dao.

"...ja se klonim vjere naroda koji u Allaha ne vjeruje i koji i onaj svijet ne priznaje...", tj. počinje pozivati zatvorenike bezbožnike u monoteizam, polahko, postupno, objašnjavajući da ga je Sveznajući poučio nečemu što je nepoznato (gajbu), te ih izvještava da su njegovi preci bili vjetrovjesnici, pozivatelji na Pravi put, zatim im stavlja do znanja da je samo Svevišnji Allah jedino istinsko božanstvo, a poruka svega je: "Vi ste u zabludi, a bolje je od nje ovo što ja nudim." Neki komentatori kažu da se Jusufove, alejhis-selam, riječi u gornjem ajetu odnose na ljude s vladarevog dvorca, jer su bili bezbožnici, nisu vjerovali u Allaha, obožavali su kojekakva božanstva i kipove koje su klesali, niti su onaj svijet priznavali, drugim riječima: klonio sam se njihovog zla, i oni su me bacili u tamnicu, s vama. (Daija poziva makar bio u okovima, zatvoren, i to ne smije nikada zapostaviti. Tako je i Jusuf činio.) Želio je da ih, prije nego što im protumači snove, upozna s onim šta je važno: s tevhidom, praveći digresiju i govoreći o monoteizmu i poslanstvu. Kao da im je želio reći: "Moji prijatelji u tamnici, prije nego što vam protumačim šta simbolizira kruh i grožđe, morate čuti moju poruku, veliku stvar zbog koje će ljudi osijediti, zbog koje je Svemogući Allah stvorio sve što postoji: monoteizam i vjerovanje u onaj svijet."

"...i ispovijedam vjeru predaka svojih, Ibrahima i Is-

haka i Jakuba...” počevši od Ibrahima, Allahovog roba, jer je on najbolji među njima, vođa svih monoteista, koga je Svevišnji Allah pohvalio u Kur'anu, rekavši da je on sam vrijedio koliko i cijeli ummet, da je to onaj koji je primao goste, koji je porazbijao kipove desnicom, koji je melekima gostima ponudio debelo tele, hrabri i plemeniti, a Allah pomaže hrabrim i plemenitim. Zatim je spomenuo Ishaka, pa Jakuba, svoga oca, koji je također tumačio snove.

“...nama ne priliči da ikoga Allahu smatramo ravnim...”, tj. Boga mi, nama ne priliči i nemoguće je da nekoga Allahu ravnim smatramo, to nikada nismo činili. Još jednom, prije nego što vam protumačim snove, moram vas pozvati u vjerovanje, priznavanje poslanikâ, u istinski život, monoteizam, jer ste, nažalost, mnogobošci. I hvala Allahu, ni ja, ni moji preci nismo bili mnogobošci ni koliko traje treptaj oka, a sve je to Allahova dobrota prema nama i ostalim ljudima.

Velika pouka je upravo način na koji ih je Jusuf, alejhis-selam, pozvao u tevhid, rekavši da je Allahov rob, monoteist, što je najbolji način da se priđe čovjeku. Zatim, Jusuf, alejhis-selam, u tamnici s bezbožnicima, poziva ih u tevhid na lijep način, blago, da postigne ono šta želi, a Allah, dželle šanuhu, počastio ga je time. Govori da ispovijeda vjeru svojih predaka, koji su ispovijedali čisti monoteizam; svi poslanici pozivali su u jednu vjeru, islam. Iako su se vjerozakonici razlikovali, ibadeti i kazneno-popravne mjere, islam je bio i ostao jedan i svi vjerovjesnici i poslanici jednoglasno su pozivali na vjerovanje u Allaha i onaj svijet.

Zatvorenik daija

JUSUF, ALEJHIS-SELAM, protumačit će ispravno san dvojice momaka: vinotoče i pekara, ali tek kada im ponudi najvažniju poruku na svijetu, najveću stvar, najvažnije pitanje koje su ljudi ikada poznavali: **“O drugovi moji u tamnici, ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini i Svemoćni?”**, tj. o drugovi moji u tamnici, ova se poruka zove tevhid i želim je dostaviti ljudima, zato ću vas, prije nego što protumačim vaše snove, upitati jesu li bolji raznorazni bogovi i kipovi ili Allah Jedini i Svemoćni. Ko je veći, ili vaša božanstva: zvijezde, drveće, planete, ljudi, ili Svevišnji Allah? Ko stvara? Ko daje? Gospodar svjetova! O moji drugovi u tamnici, prije nego što vas izvijestim o značenju vaših snova, bilo da ste ih stvarno sanjali ili ste ih izmislili, kumim vas Allahom Velikim i pozivam za svjedoka historiju, vaš razum i osjećaje: jesu li vaši bogovi, kojima se klanjate, a raznoliki su i niste o njima jednoglasni, bolji ili Plemeniti Allah? Samo znajte: **“Da Zemljom i nebesima upravljaju drugi bogovi, a ne Allah, poremetili bi se...”**, tj. zaista, samo Allah, dželle šanuhu, stvara i određuje. Samo On polaže pravo na ibadet. Jusuf, alejhis-selam, upotrijebio je riječ *erbabun*, množina riječi *rabbun*, jer ona ukazuje na onoga ko čuva stvorenja i obasipa ih blagodatima; veliki je apsurd obožavati kipeve.

Imam Et-Tirmizi zapaua: “Pogledajte rječitost Kur’ana.

Jusuf, alejhis-selam, nije ih upitao: 'Ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah', a da nije dodao: Jedini i Svemoćni, jer su to dva velika Allahova imena i dva svojstva savršenstva: jednoća i svemoćnost; Jedan je, nema saučesnika: **'Znaš li da ime Njegovo ima iko!'** Učenjaci su imena Jedini i Svemoćni shvatili na različite načine: 'Samo On je vječan, sve drugo prolazi'; ili: 'Savršenost i veličina pripadaju Njemu'; ili: 'On je svet, a sve drugo je manjkavo'; ili: 'Niko Mu nije sličan, niti je On čemu sličan, nijedno stvorenje nije spojeno s Njegovim Bićem, niti je On utjelovljen u stvorenja, uzvišen neka je Allah, Svevišnji i Veličanstveni.' A riječi: **'...ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini i Svemoćni?'** učenjaci shvataju na sljedeći način: jesu li jači? Nisu, Allah je jači i uzvišeniji. Jesu li bogatiji? Nisu, Allah je bogatiji. Jesu li vječni? Nisu, samo je Allah vječan. Jesu li svetiji? Nisu, samo je Allah svet. Jesu li moćniji i gordiji? Nisu, moć i gordost pripadaju Njemu, Allahu, dželle šanuhu."

Zato im je Jusuf, alejhis-selam, napomenuo: **"Oni kojima se, mimo Njega, klanjate samo su imena koja ste im nadjenuli vi i preci vaši..."**, tj. lažna su božanstva kojima se klanjate vi i vaši preci, nikakvu korist ne mogu pribaviti, čak ni sebi, vi i preci vaši zastranili ste, neznalice ste, maloumnici, jer se klanjate kamenju i od njih tražite pomoć. Neki savremeni komentatori kažu da su ove Jusufove, alejhis-selam, riječi "odjekujući i stalni Božiji poziv, koji doziva i žive i mrtve: besmisleni su predmeti kojima se mimo Allaha klanjate, ništa drugo! Zamislite, gospodar, a ne otklanja štetu, niti pribavlja korist, mrtav! To je lažni gospodar, neosnovana izmišljotina, ništa drugo do imena koja su im nadjenuli oni i preci njihovi".

"...Allah o njima nikakvog dokaza nije objavio...", tj. nije dopustio da im se klanja, nikome Allah nije objavio da ih se obožava, čak je to zabranio.

Jusufov, alejhis-selam, poziv je prošao. Božija je poruka dostavljena čovječanstvu. Izašla je iz tamnice. Probila zidove. I mi je sada dostavljamo s Arabijskog poluotoka, a sve na osnovu Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, i Jusufovog, alejhis-selam, poziva da nema istinskog boga osim Milostivog Allaha.

“O drugovi moji u tamnici, jedan od vas gospodara će svoga vinom pojit...”, tj. obraća im se, tumači san: vladar će ponovo biti zadovoljan tobom, vratit ćeš se starom poslu, pravit ćeš vino od grožđa i pojit vladara. A pekar, koji je praktično pokušao otrovati upravnika Misira, bit će pogubljen razapinjanjem. Naime, vinotoču su samo pokušali angažirati za taj zločin, i njegov je slučaj lakši, pa će mu biti oprošteno, i bit će vraćen na pređašnje radno mjesto. Iz ajeta se razumijeva da treba protumačiti san u kojem nema štete po sanjača, a san se tumači prema onome što se u njemu vidjelo. Neki kažu da Allah, dželle šanuhu, ljude odabire za šta On hoće: tako neki budu učeni, neki pobožni, neki darežljivi dijeleći na Allahovom putu, neki visoko moralni, neki sprečavaju zlo, neki se rode, protraće život i umru, neki pijanče i spletkare, i nikada ne upoznaju Sve-mogućeg Allaha.

“Ono što ste pitali samo to znači!”, tj. vjerovali ili ne, ovo mi je Sveznajući Allah otkrio, i dogodit će se. Jusuf, alejhis-selam, nikada nije slagao tumačeći san, jer je vjervjesnik, a oni su sasvim sigurno najiskreniji ljudi, ne lažu ni u šali ni u zbilji. A kur’anski ajeti, između kojih je i ovaj, primjer su konciznosti i rječitosti koje ljudi pamte i prenose.

“A onome od njih dvojice za koga je znao da će spasen biti reče...”, tj. vinotoču, ali ne i pekara (jer je znao da će biti obješen) zamolio je: **“Spomeni me gospodaru svome!”** Neki učenjaci primjećuju da je Jusufu, alejhis-selam, bilo dovoljno kazne to što je zatražio da ga ovaj spomene svome

gospodaru. Vidimo koliko je trpio, iako je bio vjerovjesnik, bezgrešan, strpljiv, nadao se nagradi od Allaha. Govori vi-
notoči: "Nemoj zaboraviti naše prijateljstvo i kada izađeš iz
tamnice, spomeni me svome gospodaru, zauzmi se za me-
ne, boj se Allaha zbog mene." Neki komentatori kažu da
je Jusufu, alejhis-selam, objavljeno da kaže: "Spomeni me
svome gospodaru, ali ako ne kažeš da sam Ja tvoj Gospo-
dar, za kaznu ćeš ostati u tamnici još nekoliko godina." Jer,
koga treba spomenuti u mukama, ko olakšava muke i teret,
ko otklanja poteškoće, ko rješava krizu, ko popravlja stanje?
Allah, Svemogući, Veličanstveni, Jedin. Zatražiti od čovje-
ka, slabića, sirotinje: "Spomeni me svome gospodaru" jeste
apsurd. Učenjaci kažu da je Allah, dželle šanuhu, oprostio
Jusufu, alejhis-selam, jer čovjek je sklon poskliznuću, i ima
pravo da kaže tako nešto, ali se ovdje radilo o vjerovjesniku,
ne običnom čovjeku, kome je Svemogući Allah dao poslan-
stvo, koje se odražavalo u praskozorje i na sedždi. Nakon
što je Jusuf, alejhis-selam, zatražio da ga spomene vladaru
Misira, zaboravivši Allaha, objavljeno mu je: "Ja sam Go-
spodar Zemlje i nebesa, pa zašto njega spominješ, a Mene
zaboravljaš? Tako si postupio i nećeš iz tamnice izaći ove,
već nakon nekoliko godina." Je li riječ o devet ili sedam go-
dina, komentatori nisu jednoglasni. Ibnul-Dževzi, u djelu
Sajdul-hatir, kaže: "Značenje je: boj se Allaha, i ne dopusti
da ti srce zaboravi Jednog Jedinog, pa da, zbog jedne riječi,
ostaneš u tamnici duge godine. Tako ga je Svevišnji Allah
odgojio, učinivši da iz tamnice ne izađe za još nekoliko godi-
na. Imajmo na umu da je Svemogući Allah rekao (u hadisi-
-kudsiju): *Ja sam s onim ko Me spomene: ako Me spomene u sebi,
Ja njega spomenem u sebi, a ako Me spomene pred skupinom, Ja
njega spomenem pred skupinom boljom od te.*"

Dakle, Jusuf, alejhis-selam, podsjetio ga je: "Nemoj me
zaboraviti, zajedno smo trpjeli, spavali u tamnici, zbratimili

se, upoznali, stekli uspomene, pa kada dođeš kod vladara, spomeni me, kaži da sam obespravljen, slobodno kaži da je u tamnici iza tebe ostao dobar momak, lažno optužen, traži da me oslobodi.” Ali je Svemogući Allah htio da pouči vjerovjesnika Jusufa, alejhis-selam, da samo On oslobađa okova, i spašava od mraka tamnice, i da se sve na nebesima i Zemlji odvija s Njegovim dopuštenjem, pa je učinio da vinotoča zaboravi Jusufovu, alejhis-selam, molbu, da se zabavi cijedenjem grožđa, duda i datula, zaboravivši čak i prijateljstvo sa zatvorenikom Jusufom, alejhis-selam. Sveznajući je Allah htio tako, jer je Jusuf, alejhis-selam spomenuo vladara, a zaboravio Njega, Allaha, dželle šanuhu.

“...ali šejtan učini, te on zaboravi da ga spomene gospodar svome, i Jusuf ostade u tamnici nekolike godine”, tj. šejtan učini da vinotoča zaboravi spomenuti Jusufa, alejhis-selam, pa je Jusuf, alejhis-selam, podnoseći muke, nadajući se nagradi, klanjajući se Allahu, moleći Ga kroz suze, ostao u tamnici nekoliko godina. Njegovi sapatnici u tamnici govorili su da nisu vidjeli pobožnijeg od njega, niti blagoslovljenijeg. A sve zato što je Svemogući Allah sve okretao u njegovu korist, stvarajući povoljne prilike za to; kada Svevišnji Allah želi da se nešto desi, olakša ljudima da poduzmu ono što će dovesti do toga da se to ostvari.

Vrijeme je prolazilo. I tako, jedne noći vladar je sanjao čudan san: sedam debelih krava izašlo je iz mora (prema viđenju Ibnul-Dževzija i nekih drugih komentatora), a za njima sedam slabih, tjeraju ih, pa su slabe pojele debele, počevši od repa; i sanjao je kako pored njega stoji sedam zelenih klasova a pored njih sedam sasušenih. Budi se. Okuplja vezire, savjetnike i ljude od autoriteta.

Traži od njih: **“O velikaši, protumačite mi san moj ako snove znate tumačiti!”**, tj. šta može ovakav san simbolizirati, šta ovo znači, protumačite ga ako znate snove tumačiti.

Ali, oni nisu znali. Allah, dželle šanuhu, dao je i da vladar sanja takvo nešto da im zatreba Jusufovo, alejhis-selam, tumačenje, i dao je da taj san bude uzrok njegovog izlaska iz tamnice i vladavine Misirom.

“Zbrkanih li snova, mi snove ne znamo tumačiti”, tj. nijekaju da znaju tumačiti snove, pravdajući se. Naravno, Allah, dželle šanuhu, prebacio je tako slučaj na Jusufa, alejhis-selam: oni će mu otići i pitati ga u vezi s tim.

“I tada, poslije toliko vremena, sjeti se jedan od one dvojice, onaj koji se spasio...”, tj. kada je čuo san, nakon toliko vremena, sjetio se da ima jedan drug s kojim je bio u tamnici, s kojim je jeo, pio, razgovarao, koji ga je pozivao da vjeruje u Allaha, poučavao ga vjeri, davao mu darove koji bi mu stizali u tamnicu, hranu i odjeću, tumačio im snove, a koga je zaboravio.

“...ja ću vam protumačiti san, samo me pošaljite!”, tj. kaže vladaru: “Imam prijatelja u tamnici, zove se Jusuf, davno si ga zatvorio, ono što protumači zbilja se i ostvari jasno, zato me pošalji da mu prenesem tvoj san.” Vladar mu prenosi san. Vinotoča odlazi ne znajući da će to biti povod da Jusuf, alejhis-selam, izađe iz zatvora, da će mu Allah, dželle šanuhu, tako dati vlast u Misiru, kao i poslanstvo koje će prenijeti ljudima kao poruku tevhida, u koji ih je još prije pozivao.

“Pomoć bi im Naša došla, i Mi bismo spasili one koje smo Mi htjeli”

I NAKON JUSUFA, ALEJHIS-SELAM, bilo je ljudi koji su znali tumačiti snove. Jedan od njih bio je Ibn Sirin. Njemu je Hasan el-Basri govorio: “Tumačiš snove kao da si iz Jakubove porodice!” A on bi njemu odgovarao: “A ti shvaćaš Kur’an kao da si prisustvovao njegovoj objavi!” Riječ je o dva poznata istaknuta učenjaka, dva hadiska eksperta iz Basre.

Vladarev izaslanik odlazi kod Jusufa, alejhis-selam, čovjeka koji potječe iz porodice poznate po tumačenju snova (i Jakub je tumačio snove). On, kome je Jusuf, alejhis-selam, rekao da ga spomene svome gospodaru, da ne zaboravi njihovo dugo prijateljstvo u tamnici.

Dolazi. Obraća mu se. “Ne oslovljava ga: ‘Vjerovjesniče’, jer možda Jusuf, alejhis-selam, još nije bio dobio objavu, već je bio iskren, odabran Allahov rob, a možda je bio dobio objavu, ali za to nije bio saznao izaslanik, niti vladar”, kažu neki komentatori.

Govori mu: “**Jusufe, iskreni...**” Učenjaci kažu da se izaslanik pozvao na iskrenost, stupanj nakon poslanstva; Svevišnji je Allah svoje prijatelje nasljednike Dženneta, sljedbenike poslanikâ, podijelio u četiri kategorije: “**...bit će u društvu vjerovjesnikâ, i iskrenih, i šehidâ, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao.**” Dakle, poslanici,

pa iskreni (poput Ebu Bekra), šehidi, pa dobri ljudi, Allah nas proživio s njima. "Pozvao se na njegovu iskrenost jer ga je upoznao u tamnici, vidio da je pouzdan i moralan", zapažaju neki učenjaci.

"...protumači nam šta znači: sedam mršavih krava pojede sedam debelih; i sedam klasova zelenih i sedam drugih sasušenih...", tj. traži tumačenje tuđeg, vladarevog sna, za koji su velikodostojnici s dvorca rekli da predstavlja zbrkane snove i da ništa ne znači (neznalica daje fetvu, rješenje, na osnovu neznanja), a oni će tek sada saznati njegovo pravo značenje. Vladar je sanjao kako sedam mršavih krava pojede sedam debelih, i sedam zelenih klasova, a pored njih sedam drugih, sasušenih...

"...pa da se vratim ljudima, da bi oni saznali...", tj. ljudi čekaju šta ćeš reći, vladar je smeten, niko mu nije znao to protumačiti, samo su, iz neznanja, rekli: "Zbrkani snovi."

"Sijat ćete sedam godina uzastopno...", odgovara Jusuf, alejhis-selam. Ovdje su neki komentatori, navodi Ibnul-Dževzi, spomenuli nejasnoću: je li pozivanje na gajb, nepoznato, to što je Jusuf, alejhis-selam, kazao da će sijati sedam godina, nakon čega će doći sedam sušnih, koje će iscrpiti zalihe ostavljene u toku sedam plodnih godina, te odgovoraju da imaju dvije mogućnosti: prvo, Jusuf, alejhis-selam, pritom se pozvao na Allahovu volju, jer on ljudima tumači samo ono šta će biti; i, drugo, on im je to ustvari naredio, vijest naredba, tj. sijte sedam godina..., i to je dopušteno; može se nešto narediti vezano za budućnost, ali se ne može tvrditi poznavanje gajba. Dakle, sijat ćete sedam godina uzastopno, sjetvu nemojte prekidati, a nakon sedam godina: **"...pa ono što požanjete u klasu ostavite..."**, tj. indirektno predlaže sebe za ministra finansija u Misiru, jer mu je Svemogući Allah dao znanje o tome, u zatvoru, pripremajući ga za poslanstvo i vlast. Govori: "Bolje je da se pšenica

ostavi u klasu, tako će se teže pokvariti i trajat će duže.” Dakle: **“...pa ono što požanjete u klasu ostavite, osim ono malo što ćete jesti...”**, tj. koliko vam je potrebno meljite i jedite, ali ono što ćete čuvati ostavite u klasu, jer se neće pokvariti ni nakon toliko godina, što stručnjaci iz te oblasti, poljoprivrednici, dobro znaju, a oni kažu da je “čuvanje pšenice u klasu bolje od dodavanja ma kakvih hemijskih supstanci za čuvanje”. Tome ga je Svevišnji Allah poučio. Ljudi, Allaha se bojte, i On će vas poučiti!

“...jer će poslije toga doći sedam teških koje će pojesti ono što ste za njih pripremili...”, tj. priprema ih i upozorava na dolazeće teške sušne godine koje će pojesti zalihe. Govori im kako se čovjek mora navikavati na siromaštvo nakon bogatstva, na tugu nakon radosti, na bolest nakon zdravlja, a nakon teškoće dolazi olakšica, o čemu ćemo kasnije govoriti.

“...ostat će jedino ono malo što ćete za sjetvu čuvati...”, tj. što ste u zalihi ostavili, i to će vam koristiti u tim sušnim godinama, to ćete jesti i od toga udjeljivati, eto tako će biti, Allahovom voljom.

Neki učenjaci kažu: “Jusuf, alejhis-selam, upitan je o značenju sedam godina, plodnih i sušnih, te o sedam klasova, zelenih i sasušenih, a nije bio upitan šta će biti nakon toga, ali je, na osnovu znanja koje mu je Svevišnji Allah dao, kazao šta će biti nakon sedam sušnih godina, rekavši: **‘Za tim će, poslije toga, doći godina u kojoj će ljudima kiše u obilju biti i u kojoj će cijediti (jasirun)’**, tj. godina blagostanja, kada će padati obilna kiša, i kada će ljudi cijediti dud, grožđe, sezam. Ali, Ibnul-Dževzi kaže da je ispravnije da riječ *jasirun* znači: u kojoj će musti. To mišljenje dijeli i Hasan el-Basri, koji kaže: ‘Imat će mlijeka u obilju jer će se stoka udebljati.’”

Izaslanik se vraća. Doslovno prenosi tumačenje, isprav-

no i stvarno, od plemenitog sina plemenitog sina plemenitog sina plemenitog, Jusufa b. Jakuba b. Ishaka b. Ibrahima. A vladaru su velikodostojnici i njegova svita rekli da je sanjao zbrkan san, da ga ne mogu protumačiti.

“I vladar reče: ‘Dovedite mi ga.’” Jusufovo, alejhis-selam, tumačenje sna zainteresiralo je vladara, nudi mu slobodu, vrata tamnice za njega su otvorena. Ali se Jusuf, alejhis-selam, ne odaziva, nepokolebljiv i uvjeren u ono što govori. “Želio je dokazati svoju nevinost odbijajući da izađe, iako je svome sapatniku u tamnici govorio da ga ne zaboravi kod svoga gospodara, da ne zaboravi na prijateljstvo rođeno u tamnici, da ne zaboravi lijepe uspomene, te on to odlučno odbija”, zapažaju neki učenjaci. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, iz skromnosti je rekao: *“Allah se smilovao mom bratu Jusufu, da sam bio na njegovom mjestu, odazvao bih se izaslaniku.”*

“I kada Jusufu izaslanik dođe, on reče: ‘Vrati se gospodaru svome i upitaj ga šta je s onim ženama koje su svoje ruke porezale...’”, tj.: “Boga mi, neću izaći, već se vrati vladaru i upitaj ga zbog čega sam bio ovoliko zatvoren, zašto su me ovoliko držali u tamnici, ako se krivica nije dokazala?! Ne želim da moji bolovi, potlačenost, odvojenost od oca, porodice i komšija prođu tek tako. Neću izaći što to vladar želi, moj slučaj izložite pravdi: ako sam kriv, ako sam zulumčar, recite mi, i tada zaslužujem tamnicu i neću se oglašiti ako kažete istinu, ali ako sam nepravедно zatvoren, onda priznajte da sam obespravljen.” Ovako su ajet protumačili neki književnici, a neki su ostali na onome što kaže tradicija. Dakle: “Odmah sakupi žene koje su spletkarile i upitaj ih zbog čega su me dovele u ovaj ćorsokak”, ne spomenuvši upravnikovu ženu, pazeći na njegove osjećaje, iako je ona ta koja ga je ustvari bacila u tamnicu. Pogledajte pronicljivosti: Jusuf, alejhis-selam, traži da pita zbog čega su se urotile

protiv njega, je li išta ružno učinio, ne spomenuvši blud, kako bi se govor o tome sasjekao u korijenu. Želi im reći: "Ili će vladar na nivou države potvrditi moju nevinost, ili ću ostatu u tamnici."

Vladar poziva žene koje su porezale ruke. Dolaze na svečanost. Pita ih: **"Šta se to dogodilo kada ste Jusufa na grijeh navraćale?"**, tj. recite mi, sada, šta se zapravo desilo s Jusufom, jer odbija izaći iz tamnice. Ako je kriv, zadržat ćemo ga; ako je obespravljen, priznajte. Pita zašto su ga na grijeh navraćale, a to je zaključio na osnovu pokazatelja. Ne obraća se svojoj ženi, da je ne bi uvrijedio, brani je, već se obraća svim ženama. Zaista, časni Kur'an uvijek upotrebljava najljepši metod, pazi na ljudske osjećaje.

"Bože sačuvaj!", odgovaraju kako je Jusuf, alejhis-selam, čist od svega za šta se tereti: "Boga mi, on je nevin!" Sada se njegova nevinost izriče na vladarevom dvorcu, tamo odakle i potiče optužba.

"...mi o njemu ništa ružno ne znamo...", tj. nikakvo zlo nismo od njega ni vidjele ni čule, nije nikoga zavodio, nije se nametao, nije se nedolično izražavao, nije pomišljao na nemoral, već je bio iskren, bogobožazan, čist i nevin, a mi, žene, pogriješile smo. Vidimo da u ajetu nije spomenut blud, a sve kako bi se u korjenu sasjekao razgovor o tome.

Sada se upravnikova žena želi opravdati pred Allahom i pred historijom: **"Sad će istina na vidjelo izaći, ja sam njega na grijeh navraćala, on je istinu rekao..."**, tj. istina je izašla na vidjelo, stvar je jasna, ovdje, na dvorcu svjedočim, priznajem Allahu i ljudima da sam ja njega na grijeh navraćala, on je obespravljen, potvoren, nije pomišljao na nemoral. Eto, potvora je upravo ta zbog koje su mnogi osijedili, koja je uznemirila mnoge ljude, rastužila vjernike. Neki učenjaci kažu: "Svemogući Allah dao je da ona kaže te lijepe riječi, nakon kojih joj je Svevišnji Allah davao samo

dobro.” A neki savremenici kažu: “Upravnik nije bio mnogo ljubomoran, pa ju je ipak zadržao za ženu, naredio je da se stvar zaboravi i upozorio da slično ne ponovi, nije rekao da će se razvesti od nje, niti da se ljuti na nju; a časni Kur’an ne ulazi u detalje.”

Neki komentatori i šejhul-islam Ibn Tejmijja kažu da je Jusuf, alejhis-selam, rekao: **“Isto tako, on neka zna da ga ja nisam, dok je bio odsutan, iznevjerio”**, tj. dok je bio na dvorcu, ali to je pogrešno shvatanje ajeta, oponira arapskom jeziku, kontekstu i dokazu, iako je Ibn Tejmijja u svom djelu *El-Fetava*, dio *Tefsir*, detaljno govorio o tome; on ne ostavlja ni malo, ni veliko, a da ga detaljno ne obradi, i nema oblasti, a da mu Svemogući Allah nije dao veliko znanje o njoj. Dakle, ispravno je da su to riječi upravnikove žene (i tada bi prijevod glasio, op. prev.): **“Isto tako, on neka zna da ga ja nisam, dok je bio odsutan, iznevjerila”**, tj. neka on, Jusuf, zna da ga ja, koja sam ovdje prisutna, a on odsutan, u tamnici, nisam iznevjerila, jer: **“Allah neće dopustiti da se ostvare lukavstva podmuklih.”**

“Ja ne pravdam sebe, zaista je duša sklona zlu, osim one kojoj se Gospodar moj smiluje. Gospodar moj zaista prašta i samilostan je.” Šejhul-islam kaže da je ove riječi izgovorila ona, tj.: ne pravdam sebe zbog onoga što sam učinila, zbog želje za nemoralom, zavođenja i zatvaranja vrata, ali mi se Svemogući Allah smilovao, pa nisam počinila nemoral. A neki učenjaci kažu da su njene riječi: **“...osim one kojoj se Gospodar moj smiluje”** općenite, tj. ko savlada prohtjeve i poroke svoje duše i odvрати je od grijeha, njemu je Allah, dželle šanuhu, ukazao veliku milost.

“Mi uzvisujemo onoga koga Mi hoćemo”

I vladar reče: ‘Dovedite mi ga, uzet ću ga u svoju svitu (estahlishu li nefsi)...’, a zaista je čudno to što je vladar tražio od izaslanika da dovedu Jusufa, alejhis-selam, da ga uzme u svoju svitu, da ga odabere za sebe. Riječ *istihlas*, spomenuta u ajetu, znači odabiranje onoga čija se iskrenost dokazala; njega je vladar probao na djelu i vidio da je iskren, da zna tumačiti snove, da posjeduje znanje, a časni Kur’an na više mjesta govori o odabiranju. Pogledajte kako govori o tome: “...uzet ću ga u svoju svitu...”, tj. nije samo oslobođen, nije postao samo slobodnjak, već određenjem Sveznajućeg iz tamnice odlazi u dvorac, iz okova na minber, iz nezavidnog položaja na vlast.

“...a Allah čini šta hoće, ali većina ljudi ne zna.” Dakle, iz tamnice izlazi ponosan, počašćen, neponižen, jer on nije običan čovjek. Vladar ga odabire da bude u njegovoj sviti, da mu bude savjetnik, a sve to bila je velika Allahova, dželle šanuhu, milost i dobrotu prema Jusufu, alejhis-selam: ne samo da ga je učinio vladarevim savjetnikom već – vladarem, dao mu poslanstvo, učinio da upravlja stovarištima u Misiru.

“...i pošto porazgovara s njim...” vladar ga svečano dočekuje, prima ga bez odlaganja, s njim razgovara bez prevodilaca, te mu reče: “Ti ćeš od danas kod nas uticajan i pouzdan biti.”

“Postavi me da vodim brigu o stovarištima u zemlji.”

Naime, Jusuf, alejhis-selam, ne traži nikakvo određeno počasno mjesto, ne želi da prima i ispraća zvanice, već jasno traži položaj ministra finansija kako bi upravljao tim državnim sektorom nadzirujući stovarišta Misira. Bio je siguran da ima snage i afiniteta za takvo nešto. Znao je da je najdostojniji za to, jer ga je Svevišnji Allah poučio pisanju i računanju, a imajući u vidu i to da im je protumačio san u vezi s tim.

“...ja sam zaista čuvaran i znan.” Ove riječi učenjaci tumače tako da je Jusuf, alejhis-selam, “objedinio dva svojstva koja mora imati čovjek koji se bavi stovarištima, tj. da je čuvaran i znan, odnosno da zna čuvati dobra i da ima znanje u vezi s računanjem; ne smije biti rasipnik, niti smije biti nepismen, da mu se administracija ne bi otela kontroli, da mu ne mogu falsificirati dokumente i spise”. Ali, dobrota pripada Svemogućem Allahu, ne vladaru, ni Jusufu, alejhis-selam, drugim riječima, uspjeh u tome sektoru ne zavisi samo od ministra i njegovog znanja, već zavisi od Allaha, Jednog Jedinog, s Čijim se dopuštenjem događa sve na nebesima i na Zemlji.

“I tako Mi Jusufu dadosmo vlast u zemlji, boravio je ondje gdje je htio...”, tj. dadosmo mu vlast u Misiru, a boravio je ondje gdje je htio, jer je u njegovim rukama bila potpuna vlast: sklapao je ugovore i prekidao ih, naređivao i zabranjivao, bio ministar finansija, zapovjednik vojske, ukratko, svim je stvarima upravljao kako je htio. Allahova je dobrota da čovjeka obdari razumom, znanjem i pronicljivošću pa mu dâ visok položaj i bogobojznost.

“...milost Svoju Mi dajemo onome kome hoćemo i ne dopuštamo da propadne nagrada onima koji dobra djela čine (el-muhsinin)”, tj. Svemogući Allah zbilja nije dopustio da propadne Jusufov, alejhis-selam, trud: pomogao mu

je, dao mu vlast i odabrao ga, a sve zato što je Jusuf, alejhis-selam, bio iskren prema Gospodaru i prema sebi; iskren prema Allahu time jer je pazio na Njegove granice; nije počinio nemoral, čuvao je svoju vjeru, čast i spominjao Sve-mogućeg Allaha, pa ga je On nagradio kako nagrađuje do-bročinitelje: **“Zar nagrada za dobro učinjeno djelo može biti nešto drugo do dobro?!”** A u gornjem ajetu upotrijebio je izraz *el-muhsinin* zato što su vjerovjesnici na najvišem stupnju, a redoslijed je sljedeći: islam, pa iman, pa ihsan; ihsan je najviši stupanj u svemu: riječi su najljepše, djela najbolja, vjerovanje – jekin, uvjerenje, snaga...

Časni Kur'an govori o ihsanu u vezi s riječima i djelima, a neki su ajeti u vezi s tim sljedeći: **“...zato obraduj robove Moje koji Kur'an slušaju i slijede ono najljepše u njemu”,** također: **“...da bi iskušao koji će od vas bolje postupati.”**

Njima, dobročiniteljima, Allah, dželle šanuhu, daje da zauzmu visok položaj na ovome svijetu, i to nije jedina nagrada. Na onome svijetu bit će uzdignuti za čitave stupnjeve, ali ljudi ne znaju. Treba znati da Svemogućí Allah ovaj svijet daje i dobrima i lošima. U autentičnom hadisu kaže se: *“Allah daje ljepote ovoga svijeta i onome koga voli i onome koga ne voli, ali vjeru daje samo onome koga voli.”*

Zatim je Svevišnji ukazao da će nestati i vlasti, i položaja, i ministarstva, i imetka, i druženja s ljudima: **“A nagrada na onome svijetu bolja je za one koji vjeruju i koji se grije-ha čuvaju.”** Lijepe li poruke onima koji imaju razum, koji slušaju i koji su prisebni!

“I dodoše braća Jusufova...”, tj. Jusuf, alejhis-selam, sjedi s ljudima. Prima ih. Izdaje naređenja i smjernice. Vladar je, ima sluge, pratnju, vojsku, savjetnike... A Jakub, alejhis-selam, traži od svojih sinova da pođu u Misir, govori kako tamo ima pravedan vladar, i ne znajući da je vladar ustvari njegov sin Jusuf, alejhis-selam. Hvaljen budi, Allahu, Ti Ko-

ji određuješ! Polaze iz Palestine, iz pokrajine Ken'an. Tjera ih nestašica. Pogledajte kako Allah, dželle šanuhu, povezuje uzroke i posljedice. Odlaze u Misir, zemlju ratnika, stovarišta i blagostanja, na devama, gladnim i iznurenim od nestašice. Putuju. Ni na kraj pameti im nije ono što su učinili prije nekoliko godina. Ulaze kod Jusufa, alejhis-selam. Pogledi se susreću. Kakav prizor!

“I dođoše braća Jusufova i uđoše k njemu, pa ih on poznade, a oni njega ne poznadoše”, tj. pušta ih u svoj kabinet, Mudri Allah je tako htio. Poznaje ih nakon dvadeset godina, prema nekim komentatorima, nakon četrdeset godina. U svakom slučaju, mislim da se radi o periodu od oko dvadeset godina. Jer, ako saberemo sedam godina Jusufovog, alejhis-selam, boravka na dvorcu, sedam u zatvoru i sedam nakon zatvora, izlazi oko dvadeset. Nisu mogli ni zamisliti da će dječak koga su prije toliko godina u Palestini, u pustinji, bacili u bunar, vladati Misirom; nešto takvo historija rijetko bilježi. Da im se cijeli svijet zakleo da je Jusuf živ, da je okrunjeni kralj, da ima slugu, dvorac, naređuje..., ne bi povjerovali. Poznaje svoju braću. Oni njega – ne. Ali, on se ponaša prirodno. Ne odaje se ni pokretom ni izrazom lica: **“Mi smo tako u Jusufovu korist zamku pleli”**, tj. Mi smo ga poučili da varku izvede, odnosno plan je od Svemogućeg Allaha; onaj koga Allah štiti ne treba se bojati nikoga.

Učtivo i lijepo ih prima. Svečano. Izražava toplu dobrodošlicu. Kažu mu da ih je glad natjerala da dođu. Čuli su kako on ima pšenice i drugih namirnica. Pita ih odakle su došli, a oni odgovaraju: “Iz Palestine”, i još dodaju da imaju i oca, oronulog starca, zove se Jakub, ne znajući da je onaj kome se obraćaju njegov sin Jusuf, alejhis-selam, kome su onoliko napakostili. Vjerovjesnik Jusuf, alejhis-selam, namiruje ih potrebnom hranom. Ali je još prije odlučio: niko-

me, radi štednje, ni stanovnicima Misira, ni stanovnicima drugih mjesta, ne dati više od kamilinog tovara.

“I kada ih namiri hranom potrebnom, reče: ‘Dovedite mi brata svoga koji je ostao s ocem vašim...’”, tj. sjedi s njima i razgovara, a oni pričaju da je njihov otac oronuo, da je izgubio sina i da uvijek plače za njim. Kažu da ga žele umilostiviti, da ublaže njegov bol. Jusuf, alejhis-selam, pita ih koliko ih je, a oni odgovaraju da ih je bilo dvanaest. Jusuf, alejhis-selam, zaključuje da ih je tu deset. Jedan s ocem, a gdje je drugi?! “Nestao”, odgovaraju. “Kako je nestao”, pita ih. Kažu: “Kada smo bili mali, otišli smo da se igramo i vuk ga je pojeo. Otada njegov otac neprestano plače, oči je isplakao.” “Čudno, vuk ga pojeo”, zaključuje Jusuf, alejhis-selam, govoreći da je njihov slučaj čudan. Traži, dovedite brata, koji je ostao kod kuće.

Razumljivo je bilo da im ga Jakub, alejhis-selam, neće povjeriti. To se i dogodilo. Kada su ga tražili, on ga je uvijek držao na oku, uza se. Neki kažu da se zvao Benjamin, a drugi – Šalo, a Svemogući Allah najbolje zna, a ako ga Sveznajući Allah nije imenovao, ne trebamo se opterećivati time kako se zvao. Jakub, alejhis-selam, zadržavao ga je iz dva razloga: prvo, volio ga je koliko Jusufa, ili malo manje; i, drugo, bio je Jusufov punokrvni brat, a njihov po ocu, i nije im ga smio povjeriti kao što im je povjerio Jusufa, alejhis-selam. Tako je Jusuf, alejhis-selam, od njih izvlačio informacije polahko, da ne otkrije plan.

Zatim se poziva na svoju susretljivost i dobročinstvo: **“...zar ne vidite da punu mjeru dajem i da goste ne može biti bolje primam...”**, tj. zar ne vidite koliko sam vam dobročinstvo učinio, svečano vas dočekaao, i zato polažem pravo da vidim vašeg brata, a sve to govorio je da ih pridobije i podstakne, ali riječima: **“Ako mi ga ne dovedete...”** indirektno prijeti, a ipak nastoji da mu ga dovedu, ali neće

da pokaže svoju želju odjednom: **“Ako mi ga ne dovedete, nećete više od mene hrane dobiti i ne dolazite mi”**, tj. ako ne možete dovesti svoga brata, ne dolazite više u Misir, ne približujte mi se, za vas hrane ovdje više neće biti, čak ni posjeta ne dolazi u obzir, isključujući mogućnost da njegov zahtjev shvate kao poželjan, a ne obavezan, dakle poruka je: bez brata se ne približujte Misiru; osim te, iscrpljene su sve mogućnosti za dolazak.

Znajući kako će se Jakub, alejhis-selam, postaviti prema molbi, odgovaraju: **“Pobrinut ćemo se da ga nekako od oca njegovog izmamimo (se nuravidu)...”** Boga mi, to će biti teško, teže nego što možeš zamisliti, niti iko može zamisliti, ali obećavamo da ćemo ga dovesti, sve ćemo dati od sebe. “Upravo to i znači glagol *ravede*, upotrijebljen u ajetu: dati sve od sebe i mnogo moliti za nešto”, kažu jezikoznanci.

“...zaista ćemo tako postupiti...”, tj. zaista ćemo ga izmamiti od njegovog oca, na tome da će se potruditi da ga izmame završava se njihov razgovor. Jusuf, alejhis-selam, odlazi kod sluga i čuvara stovarišta, naređujući im: **“Stavite njihove stvari u toware njihove, oni će ih, kada se vrate svojim, prepoznati i opet će se vratiti”**, tj. novac, krzno divljači i još neku robu, prema komentatorima, koje su donijeli da njima kupe žito – vratite, natovarite na njihove deve, jer ne želimo nadoknadu, želimo da ovo bude veliko dobročinstvo, neka naše djelo bude radi Allahovog plemenitog lica. A oni će, kada otvore toware, vidjeti da smo im učinili dobročinstvo i da ih nismo doveli u nepriliku. Pogledajte lijepog postupka i morala: nije pred ljudima rekao da im vraćaju njihovu robu, a džaba daju pšenicu! Otuda je Jusuf, alejhis-selam, trostruki dobročinitelj: sakrio je dobročinstvo, olakšao im i djelom ih podstakao da što prije ponovo dođu. Zaista, vratit će se, jer se plemenitom uvijek dolazi na noge, a od škrtog ljudi traže samo jednom.

“I pošto se vratiše ocu svome...” obavijestiše ga kako ih je vladar dočekaio i počastio, a Jakub, alejhis-selam, i ne sluti da je vladar Misira, vladar svijeta njegov sin Jusuf, alejhis-selam.

Pa govore: **“O oče naš, više nam neće hranu davati. Zato pošalji s nama brata našeg da bismo dobili hranu...”**, tj. ovoga puta dao nam je i hranu, ali više neće, sve dok ne povedemo našeg brata, i nemoj nas više slati bez njega, on, vladar, uvjetovao je: **“Ako želite dobiti hranu, i uz nju još jedan kamilin tovar, morate mi dovesti svog brata.”**

“...a mi ćemo ga zaista čuvati”, tj. zaklinju se Allahom, dželle šanuhu, da će paziti na njega, otuda što je sve izgledalo sumnjivo, i znali su da Jakub, alejhis-selam, neće pristati bojeći se da ga ne budu “čuvali” kao što su “čuvali” i Jusufa, alejhis-selam. Znali su da će ih optužiti, i da neće pristati, pa su tvrdo obećali da će ga zaista čuvati. Pogledajte, Jakub je, alejhis-selam, za Jusufom, alejhis-selam, oči isplakao, i još plače, boluje od rastanka i samoće, a sada još jedna nevolja: **“Pošalji s nama našeg brata.”**

Pita ih: **“Zar da vam ga povjerim kao što sam prije povjerio brata njegovog”**, tj. vi ste oni što upropastiše Jusufa, vi ste oni što ga odvedoste i ne vratiste, vi ste oni što me baciste u brige i muke, u plač više od dvadeset godina. U ajetu nije sve rečeno, već ima zamišljeno značenje: neću vam ga povjeriti, jer sam vam prije povjerio Jusufa, pa niste održali obećanje, i, otuda: dovoljno mi je nedaće ono šta je već bilo.

Zatim reče: **“Ali, Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji”**, tj. još uvijek je mislio na Jusufa, alejhis-selam, instinkt mu je govorio da je živ, da nije mrtav, da ga nije pojeo vuk. Kažu da se Jakub, alejhis-selam, požalio Svemoćućem Allahu na svoju slabost i molio Ga da mu zajamči da će ga čuvati.

“A kada otvoriše tovare svoje...” spustiše tovare i otvoriše ih pred ocem te stadoše gledati u misirsko žito: pšenicu, ječam i kukuruz. “...i nađoše da su im vraćene stvari njihove...” koje su odnijeli kao naturu.

Rekoše: “O oče naš, šta možemo više poželjeti”, tj.: “Oče naš, ko je plemenitiji od njega, ko nas je još tako darovao: uveo nas u dvorac, lijepo dočekaao, dao nam punu mjeru, vratio našu robu, Boga mi, čovjek time ne može željeti ništa podlo! Šta više da tražimo od njega? Zaista ga se stidimo.” Pokušavaju da ga odobrovolje, pridobiju: “...i hranom ćemo čeljad našu namiriti, i brata ćemo našeg čuvati...”, tj. samo nas pošalji u Misir da donesemo tovare hrane, da nas podmirimo, a brata ćemo pomno čuvati, nećemo ga izgubiti, Allahom se kunemo. Još dodaju: “...a i jedan kamilin tovar hrane ćemo više dobiti; to je neznatan tovar”, tj. onaj ko bude jahao na jedanaestoj kamili također će dobiti tovar, a možda i još nešto neočekivano, jer vladar je plemenit, a plemeniti hrli da učini dobro; još jedan kamilin tovar za njega neznatna je usluga.

Jakub, alejhis-selam, zastaje. Pred njima šutljivo odmjerava dobrobit i štetu: ili će odbiti da pošalje svog sina, pa će im biti uskraćena hrana i vladareva dobrota te će, usljed nestašice i suše, poumirati od gladi ili će ga poslati i izgubiti kao što je izgubio i Jusufa, alejhis-selam. Odabire da ga pošalje, ali od njih traži da mu se Allahom tvrdo zakunu da će ga čuvati. Učenjaci kažu da se opredijelio za tu mogućnost zato što je znao da je Jusuf, alejhis-selam, živ i da ga vuk nije pojeo.

“Ja ga s vama neću poslati dok mi se tvrdo Allahom ne zakunete da ćete mi ga doista vratiti...”, tj. Allaha mi, pored Koga nema drugog boga, Njegove mi veličine, ova sina neću s vama poslati dok mi se tvrdo Allahom ne zakunete, a ako slažete, pa stići će vas munja i uništiti. Da

se zakunete, tražim sada, a nisam onda, kada sam s vama poslao Jusufa, kada ste rekli: “Pošalji ga sutra s nama da se igra i razonodi”, pa zbog toga još sada tugujem. (Od njih nije tražio da mu vrate Jusufa, alejhis-selam, i njihova se zakletva ne odnosi na to.)

A tada se ogradio: “**...osim ako ne nastradate...**”, tj. osim ako vas sve ne odnese bujica, ili vas vladar sve ne zatvori, tada biste imali opravdanje, ali da se vratite bez njega – ne prihvatam.

“**I pošto mu se oni zakleše, on reče: ‘Allah je jamac za ono što smo utanačili!’**” Ove riječi trebaju djelovati na ljude: presudno je kada to čovjek kaže. Učenjaci kažu: “Zbog tih riječi zaslužio je da Svemogući Allah sačuva i njega, i sve njegove sinove, pa će se, na kraju, svi sastati i zajedno živjeti.”

Čaša – argument i sredstvo

NAKON ŠTO ORONULI STARAC, plemeniti vjerovjesnik Jakub, alejhis-selam, pristaje, savjetuje svojih jedanaest sinova kao iskusan i razuman čovjek: **“Sinovi moji, ne ulazite na jednu kapiju, već na razne kapije...”** Komentatori nemaju jedinstven stav o tome na šta se odnosi riječ *kapije*, da li na kapije grada ili kapije vladarevog, Jusufovog, alejhis-selam, dvorca. Ibn Abbas, radijallahu anhu, i Mudžahid kažu da se za njih bojao uroka, jer su bili lijepi, (snažni) i brojni, a Allah najbolje zna, pa bi možda i umrli od uroka.

“...a ja vas ne mogu spasiti od onoga što vam Allah odredi...”, tj. Boga mi, ja vas ne mogu sačuvati od uroka, ni smrti; čuvar, i onaj koji otklanja zlo, i onaj koji liječi jeste Svemogući Allah, a naše je samo da poduzmemo mjere opreza. I pored toga što vam kažem da ne ulazite na jednu kapiju, oslanjam se na Allaha, i ako vas neko urekne, niko vas neće izliječiti osim Njega.

“...sud pripada jedino Allahu...”, tj. naređivanje i zabranjivanje isključivo su Allahovo pravo, kada i kader, odnosno sve što se dešava, dešava se Njegovom voljom. Pogledajte kur’anskog sklada: Jusuf iz tamnice, iz okova šalje poruku tevhida, poslanstva i Šerijata, a Jakub šalje poruku tevekkula, oslanjanja na Gospodara i prepuštanja stva-

ri Njemu, jedan u Misiru, poziva na svjedočenje da nema istinskog božanstva osim Allaha, na poslanstvo i Šerijat, a drugi, u Palestini zalaže se za princip istine (i to je stvarna uloga čovjeka na Zemlji); divni li su i otac i sin, dijete i roditelj, blagoslovljene li porodice!

“...ja se u Njega uzdam...”, tj. kako li je samo bio strpljiv taj vjerovjesnik, oronuli starac, plače toliko da mu oči pobijele od jada: “Jusufe, tugo moja”, i još govori da tugu svoju i jad svoj pred Allahom iznosi. Ali, i pored svega, oslanja se na Allaha i Njemu prepušta svoj slučaj. Kao da je rekao: “Moj Allahu, na Tebe se oslanjam kada se radi o Jusufovom nestanku, odlasku njegovog brata i odlasku mojih sinova...”

“...i neka se samo u Njega uzdaju oni koji se uzdaju!”, tj. ko želi svoj slučaj prepustiti nekome, neka ga prepusti Svemogućem Allahu.

“I kada uđoše onako kako im je otac njihov naredio, to im nimalo nije pomoglo da budu pošteđeni onoga što im je Allah bio odredio, jedino se ostvarila želja Jakubova, koju je izvršio...”, tj. ušli su po dvojica na vrata, a to im je oporučio zbog želje koju je nosio u sebi, bojeći se za njih uroka, ili nečega drugog; htio je poduzeti mjere opreza, a Allah najbolje zna.

“...a on je, uistinu, veliki znalac bio, zato što smo ga Mi naučili, ali većina ljudi ne zna”, tj. Mi smo poučili Našeg vjerovjesnika, dali smo mu veliko znanje.

“I kada izađoše pred Jusufa, on privi na grudi brata svoga...”, tj. Jusuf se osami sa svojim bratom, privi ga na grudi i upita sjeća li se Jusufa, svoga punokrvnog brata – ostala deseterica bili su od druge majke – koga su bacili u bunar i rekli da ga je pojeo vuk! “Ja sam taj Jusuf, vladar na ovome svijetu, vjerovjesnik, a vuk ne može pojesti vjerovjesnika.”

“Ja sam, doista, brat tvoj, i ne žalosti se zbog onoga što su oni uradili”, tj. Svemogući Allah je Taj Koji određuje, On je odredio da mi urade ono što su uradili i da našem ocu nanesu bol, to će Allah nadoknaditi, vidjet ćeš na kraju da je Allah bio s nama, kraj je u korist bogobojažnih, zato se ne plaši! Povjerava mu strogu tajnu: “Učinit ćeš nešto kako bih te mogao zadržati kod sebe i otuda dovesti oca i svu čeljad.” A sve to je bilo određenje Sveznajućeg. Govori: “Onda, dogovorili smo se, i bilo kako bilo, ja ću te optuživati pred ljudima da si ukrao, a ti se nemoj braniti, šutnjom se izjasni da si ukrao, pa ću te zadržati na dvorcu, a poslije dovesti oca i ostalu čeljad.”

“I pošto ih namiri potrebnom hranom, stavi jednu čašu u tovar brata svoga...”, tj. pošto u njihove toware stavi žito, naredi slugama i svojim momcima da u Benjaminov tovar stave vrijednu čašu od zlata ukrašenu lančićima, iz koje je pio (prema nekim komentatorima, radilo se o posudi za vaganje mesa), i da je pokriju žitom, pa će razglasiti da je ukradena, a onda je pronaći kod njega, pa ga, na osnovu dokaza, zadržati u dvorcu, a da ga bezrazložno uzmu, ne bi bila zadovoljna ni njegova braća, ni javnost. Sve je to bila zamka koju je Allah pleo u Jusufovu korist; on to ne bi sam znao izvesti da ga Svevišnji Allah nije poučio. Sluge i momci postupaju po naređenju: u Benjaminov tovar, ispod žita, stavljaju čašu. Pogledajte mudrosti: pustio je da karavan od jedanaest lijepih mladića, na devama napusti grad.

Tada vladar, Jusuf, alejhis-selam, šalje glasnika: **“O karavane, vi ste, doista, kradljivci!”**, tj. ukrali ste vladarevu čašu od zlata, ko se na to može usuditi, zar vas nismo ugostili, pa da tako uzvraćate?!

“Oni im pristupiše i upitaše: ‘Šta to tražite?’”, povikaše svi uglas, osim Benjamina; ponio se onako kako mu je

već bilo preporučeno: da ništa ne govori, da ne oda Jusufa, neka sve teče kako je Jusuf zamislio. Vraćaju se kod Jusufovog izaslanika. Dolaze i drugi ljudi. Zadržavaju karavan. Gledaju u njih i misle da su nevini.

“Odgovoriše: ‘Tražimo vladarevu čašu, i ko je donese dobit će kamilin tovar hrane. Ja za to jamčim’”, tj. tražimo veliku čašu (odnosno posudu za vaganje mesa) i onome ko je donese garantiramo da će u ovim gladnim godinama dobiti kamilin tovar hrane. A sve su ovo uredili kako bi pronašli krivca. Ovako je izgledalo da posrijedi nije nikakva kamuflaža niti zamka. Odgovaraju da će čašu vratiti džaba ako je kod njih. Glasnik govori da, ako je neko uzeo čašu, neka je vrati, a on jamči za taj tovar, tako će lijepo postupiti i prema njima i prema sebi.

“Rekoše: ‘Allaha nam, vi znate da mi nismo došli da činimo nered na zemlji, i mi nismo kradljivci’”, zaklinju se Velikim Allahom na osnovu onoga šta znaju, tvrde da čaša nije kod njih. “Allaha nam, nismo došli da krademo, to nije naš način.” Zaista nisu bili kradljivci sinovi vjerovjesnika Jakuba, alejhis-selam, ali je Svemogućí Allah htio da izvede varku u korist Jusufa, alejhis-selam, da se pokaže tajna zbog koje je pomogao Jakubu i dao sva ta čuda i mudžize, nadnaravna djela, da ljudi shvate da Allah sve zna. Mudro od Jusufa, alejhis-selam, bilo je i to što nije požurivao da ih uhapsi, niti da uzme Benjamina od njih.

Jusufovi ljudi upitaše: **“A kakva mu je kazna ako ne govorite istinu?”**, tj. kažete da niste kradljivci, kunete se da ne činite nered na Zemlji, ali šta ako čašu ipak nađemo kod vas, ako je neko od vas bude ukrao, a vi lagali, neće vladar presuditi, već vi presudite. A kradljivac se ne zatvara, već ga se kazni, bilo novčano ili batinama. Oni presudiše: “Neka bude zatvoren.”

Tako presuda dođe u Jusufovu, alejhis-selam, korist: **“Ka-**

zna je onome u čijem se tovaru nađe – sam on. Eto tako mi kažnjavamo kradljivce”, tj. glava za glavu: ako kod ijednog od nas nađete čašu, uzmite ga, neka to bude kazna zločinu. Govore tako, uvjereni da su nevini, ali Uzvišeni Allah htio je da sami presude. Kada je čovjek pokoran Allahu, On plete lukavstva u njegovu korist, otvori mu vrata, stvari dovede u sklad, ali ako je Allah protiv čovjeka, mrak mu je pred očima, i cijeli svijet mu ne pomaže; zato budi uz Njega, On će biti uz tebe.

Sluge i čuvari počinju pretraživati toware. Velika oštroumnost: **“I on poče s vrećama njihovim, prije vreća brata svoga...”**, tj. nije počeo od Benjaminovog, već od njihovih tovara, da ne bi posumnjali. Prvi – ništa, drugi – ništa, treći – ništa... Pretražuju i posljednji, Benjaminov tovar: **“...a onda izvadi čašu iz vreće brata svoga...”** govoreći: “Mašallah, primete od vladara žito, a kradete njegovu čašu, niste dobrim uzvratili!” Začudeni su. Izbezumljeni.

“Mi smo tako izveli lukavstvo u Jusufovu korist. On po vladarevom zakonu nije mogao uzeti kao roba brata svoga, ali je mogao s Allahovim dopuštenjem. Mi uzvisujemo onoga koga Mi hoćemo, a nad svakim znalцем ima još znaniji”, tj. po vladarevom zakonu i po Jusufovom Šerijatu nisu ga mogli tako kazniti, ali su oni to predložili, pa se sve podudarilo: Benjamin je u Jusufovim rukama. Tako je Svemogućí Allah uzvisio vjerovjesnika Jusufa, alejhis-selam, a, opet, nad svakim znalцем ima onaj koji zna više, a samo On, Jedan Jedini, zna gajb, sve tajne.

Govore pred Jusufom, alejhis-selam: **“Ako je on ukrao, pa i prije je njegov brat krao...”** Mašallah, vladar, potlačeni obespravljani nepogrešivi poslanik, čovjek otjeran od svojih, čovjek koga otac oplakuje više od dvadeset godina, koji je oči svoje isplakao – krade! Još je u njihovim srcima bilo ranijeg neprijateljstva i zavisti. Govore, osvećujući se:

“Isti si kao i tvoj punokrvni brat (Jusuf), ti si kriv što kasnimo, što se vladar na nas rasrdio.” (Pozivaju se na to da je i Jusuf, alejhis-selam, krao, a misle možda na predanje čija autentičnost nije dokazana, a u kojem se navodi da je monoteist Jusuf, alejhis-selam, kada je bio mlad, vidio jednu od svojih tetaka po ocu kako se klanja kipu, pa ga je uzeo i sakrio. Tetka ga je otkrila i govorila da je ukrao njen kip.) “Eto, ti si isti kao onaj što je ukrao kip naše tetke”, govorila su braća.

“I Jusuf im ne reče ništa...” Kore ga i ne znajući da pred njima stoji onaj koga kore, Jusuf, alejhis-selam. Mudro je postupio, ništa nije rekao, suzdržao se. Velika je mudrost, oštroumnost i dosjetljivost da se čovjek izvuče, da ne dopusti da ga neko isprovocira, pa da, u srdžbi, izusti ono što bi mu kasnije štetilo. Da im je rekao ma šta, da im je odgovorio svađajući se: “Boga mi, nije istina to što govorite, vi ste učinili to i to”, sve bi postalo jasno, propalo bi lukavstvo da postigne cilj. Tome ga je Svemogući Allah poučio, a motivirao – sretan završetak. Dakle, mudro je, Jusufe, da razmisliš i da ništa ne kažeš, ne komentiraš, neka sve polahko dođe na svoje mjesto, iako su i tebe i Benamina optužili za krađu.

“Vi ste u gorem položaju...” pomisli u sebi, i Svevišnji Allah pokazat će vam da ste vi zlobni, a da je on bolji od vas. Znao je Jusuf, alejhis-selam, prošlost, bio je veoma procljiv. Zato je u sebi rekao nepobitnu, neprikosnovenu parolu: “Vi ste u gorem položaju” da se smiri nakon što je čuo veliku neistinu. “Kako Benamina možete optužiti za krađu, a uopće nije ukrao! Kako Jusufa, svog brata, možete optužiti za krađu, a nikada ništa nije ukrao!”

“Allah dobro zna kako je bilo to o čemu govorite.” Kao da im govori: “Izgleda da grijeh pripada vama, i Allah, dželle šanuhu, najbolje poznaje vaše smicalice koje ste priredi-

li”, misleći na detalje iz njihove klimave biografije. “A sada idite, mi smo uzeli kradljivca, lopova, po vašoj presudi.” Jusuf, alejhis-selam, uzima Benjamina za ruku i kori ga pred svijetom: “Kradeš vladarevu čašu, a mi vas lijepo primili”, a kada se izdvojiše, u dvorcu, reče mu: “Dobro došao, sada smo zajedno, oni odlaze, ali će se vratiti i stvar će se riješiti, mi ćemo ih obavijestiti o onome šta su učinili, i objasniti će im se koliko su pogriješili, a kraj će biti u našu korist; kraj je uvijek u korist bogobojažnih i u korist našeg oca, koji je, kada sam bačen u bunar, ojađen rekao da je u njihovim dušama ponikla zla misao, da se neće jadati, da od Allaha traži pomoć protiv onoga što iznose.”

Traže: **“O upravnike, on ima vrlo stara oca, pa uzmi jednog od nas umjesto njega! Mi vidimo da si dobar čovjek.”**

Stiže neočekivan odgovor: **“Sačuvaj Bože, da uzmemo nekog drugog do onoga u koga smo naš predmet našli! Tada bismo zaista bili nepravедni!”**

“I kada izgubiše svaku nadu, odvojiše se ustranu da se posavjetuju...”, tj. kada izgubiše svaku nadu da će osloboditi svoga brata, skloniše se u pustinju, daleko od ljudi, da se posavjetuju: “Šta učiniti, a već smo iskušali oca jednim problemom, pa više od dvadeset godina plače, a sada mu dolazimo bez Benjamina, koji je uradio šta je uradio i ostao u Misiru? Zna li da ste se ocu tvrdo zakleli da ćete vratiti Benjamina!” Obezglavljeni. Poraženi. Potišteni. Allah im oprostio ono što su učinili, u koliko su se samo nevolju, nepriliku i tugu doveli! Ako se ponovo vrate da mole za milost, vladar im neće udovoljiti, a ako se vrate kući, ocu – šta je bilo s tvrdom zakletvom?!

Najstariji među njima reče: **“Zar ne znate da ste se ocu svom Allahom zakleli, a i prije Jusufa upropastili. Neću napustiti ovu zemlju dok mi to otac moj ne dopusti ili dok Allah u moju korist ne presudi, a On je Sudija naj-**

bolji", tj. Boga mi, neću napustiti Misir, samo Allah zna moju brigu. Jusufa smo još prije upropastili, a sada još jednog našeg brata, a naš je otac oronuo, oslijepio plačući za Jusufom, kako ćemo ocu na oči, kako ćemo opravdati zakletvu Allahom, zbog koje bi se i brdo raspalo od njenog tereta! "Ostavite me ovdje." Plače. Noge ga ne mogu nositi. "Stvar je strašna: prvo – Jusuf, pa – Benjamin, šta smo učinili sa zakletvom!", već:

"Vratite se ocu svome pa recite: 'O oče naš, sin tvoj ukrao je; mi tvrdimo samo ono što smo vidjeli...'", tj. recite: "Allah je tako odredio" (uistinu, Benjamin nije ukrao, već je to bilo Božije lukavstvo u Jusufovu korist). Sjeda. Govori: "Ja ne mogu ići, vi idite, recite da tvrdite samo ono što ste vidjeli, i da nije posrijedi nikakva spletk, nepravedno su ga optužili da je ukrao vladarevu čašu, ne znajući uopće o čemu se, ustvari, radi. Nismo mislili da će tvoj sin ukrasti čašu i staviti je u svoj tovar. Čini se da je zaista ukrao, a mi nismo znali šta će se dogoditi": **"a mi se nismo mogli onoga što je bilo suđeno sačuvati"**, tj. zaista smo ga čuvali koliko smo mogli, ali nismo mogli spram onoga šta nije u našem domenu, tvrdimo ono što smo vidjeli: vladar ga je, po našoj presudi, zadržao kod sebe. Mi ne znamo ljudske tajne i šta ko misli, to zna samo Allah. Mi govorimo ono što znamo.

Ako nam ne vjeruješ: **"Pitaj grad u kojem smo boravili i karavan s kojim smo došli. Mi zaista govorimo istinu!"**, tj. ako sumnjaš u nas, pitaj karavan koji se, zbog suše i neimaštine, uputio u Misir tražeći žito i koji se, na vladarevo traženje, vratio u grad, pa su stigli vladarevi ljudi i pretraživali stvari, a i brojni su se ljudi okupili. Ibnul-Dževzi, u djelu *Zadul-mujesser*, tvrdi da je karavan vraćen već iz predgrađa, gdje se sve i dogodilo, pa je, nakon što je Jusuf, alejhis-selam, sredio situaciju, glasnik povikao: **"O karavane,**

vi ste, doista, kradljivci!” Tada su došli vladarevi ljudi i pretresli karavan te našli čašu. Ono što se tamo zbilo izazvalo je javnu pažnju. “Oče naš, iskreni smo, i nikakvim se lukavstvom nismo poslužili da mu napakostimo” – zar će im povjerovati sada, a nije ni prije u vezi s Jusufom! “Evo ih, tu su ljudi koji su s nama bili, pitaj njih. Nećeš nama vjerovati jer smo te jednom ozlijedili i učinili ono čime Svemogući Allah nije zadovoljan: da ne može biti gore, rastužili svoga oca, koji će još više patiti zbog sinova.” Pozivaju se na grad i karavan jer znaju da će Jakub, alejhis-selam, posumnjati u njih i svjesni su da će crna mrlja u njihovoj biografiji uticati na rezultat izjave. (A onaj ko je iskren i nevin ne mora se pozivati ni na komšije, ni na prijatelje, dovoljno mu je što se dogodilo onako kako se dogodilo i što je siguran u ono šta govori.)

Ajet: **“Pitaj grad u kojem smo boravili...”** po nekim jezikoznancima znači: pitaj stanovnike grada, jer grad i zidine ne mogu govoriti, a drugi odriču *medžaz*, zamišljeno značenje, pozivajući se na činjenicu da je grad samo onaj u kojem ima ljudi i nije potrebno tako tumačiti niti pretpostavljati to značenje.

Ibn Abbas, radijallahu anhu, i još neki učenjaci po jednom kiraetu učili su: **“...sin tvoj optužen je za krađu...”**, a ne: **“...sin tvoj ukrao je...”**, kako ne bi tvrdili da je kradljivac, odnosno po vladarevom zakonu krađa mu je namještena, kako se i dogodilo, a i vladar je rekao da ga terete za to, a Jusufova braća rekla su da tvrde ono šta su vidjeli, ne znajući da se, ustvari, obraćaju Jusufu, Benjaminovom bratu, ili su tako rekli jer su čašu našli u njegovom, a ne u svojim tovarima. Očito je da su rekli: “Benjamin je ukrao”, a Allah najbolje zna, zbog čega su i rekli da ne tvrde ništa drugo osim ono šta su vidjeli i da se nisu mogli sačuvati gajba, onoga šta ne znaju, i da još smatraju kako on, ustvari,

nije kradljivac, ali im ne ostaje ništa drugo osim toga da se povedu za onim što su vidjeli.

Košulja – začudni znak

RANJEN I OZLOJEĐEN, Jakub, alejhis-selam, odgovara im, ljudima čije su duše sklone zlu: **“Nije tako, u dušama vašim ponikla je zla misao, i ja se neću jada-ti...”**, tj. ne, Allaha mi, to je još jedna vaša spletk, Allah zna šta se iza toga krije, ja vam ne vjerujem, vi ste i Jusufa upropastili.

“...nadam se da će mi ih Allah sve vratiti; uistinu, On sve zna i mudar je”, tj. nadam se da će mi Allah vratiti i Benjamina, koga ste sakrili od mene, i Jusufa, jer ja ne gubim nadu u Allahovu milost, a sve zato što On sve zna i što je mudar.

“I okrenu se od njih i reče: ‘O Jusufe, tugo moja!’” Zašto sada oplakuje Jusufa, zar ga nije nestalo prije toliko godina, zar ga nije prebolio, zar sada nije izgubio i drugog sina? Zato što jedna rana pokreće drugu, jedna nevolja podsjeća na drugu. Kao da želi reći: “Time ste me podsjetili na Jusufa, alejhis-selam, i moram reći: ‘O Jusufe, tugo moja!’” Pogledajte kako je samo lijep izraz upotrijebio: “O Jusufe, tugo moja!”, kojim je pokušao izraziti tugu i bol. Učenjaci kažu: “Jakub, alejhis-selam, nije zaslužio ukor zbog tih riječi, jer je bezgrešan i zato što je htio reći da za tu tugu i bol lijek traži od Allaha.”

Riječi: **“...a oči su mu bile pobijeljele od jada...”** ko-

mentatori različito shvataju. Jedni kažu da je nestalo njihove svjetlosti i da su postale pomračene, drugi tvrde da mu je vid oslabio, neki, opet, kažu da je bio obolio od krmeljivosti, ali ispravno mišljenje je da je oslijepio od plakanja – za slično se nikada nije čulo, i to aludira na veliku tugu koja ga je snašla u poznim godinama. Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Dođe Džibril kod Jakuba i upita ga: ‘Jakube, vidim da su ti oči pobijeljele, a leđa se povila, šta ti se dogodilo!’ ‘Oči su mi pobijeljele od tuge za Jusufom, a leđa se povila od tuge za Benjaminom’, odgovorio je.”* U drugom hadisu kaže se: *“Jakub je jedne večeri dugo plakao za Jusufom, a bio je strpljiv.”* Ibnul-Dževzi, u djelu *Zadul-mujesser*, El-Hakim i još neki muhadisi zabilježili su predanje u kojem se navodi kako je Jakub, alejhis-selam, u noći dozivao Jednog Jedinog, Onoga Koji posjeduje nebesa i Zemlju, Koji može otkloniti nevolju: *“Plakao je klanjajući, i na sedždi, žalio se svome Gospodaru: ‘Moj Gospodaru, smiluj se meni, starcu, smiluj se mojoj nemoći, smiluj se mojim pobijeljelim očima!’* Pa mu je Allah objavio: *‘Jakube, tako mi Moje snage i veličine i uzvišenosti iznad stvorenja, da su tvoji sinovi mrtvi, oživio bih ih radi tebe.’* I nedugo zatim Svemogućí Allah vratio mu je sinove.”

“...bio je vrlo potišten (kezim)...” Učenjaci kažu da riječ *kezim* znači: onaj koji prigušuje uzdahe od velike brige i tuge. Naime, Jakub, alejhis-selam, prigušivao je i savlađivao uzdahe od brige, tuge, srdžbe i boli za Jusufom i Benjaminom. Ova riječ spomenuta je i u sljedećem ajetu: **“...koji srdžbu savlađuju (el-kazimin) i ljudima praštaju.”** Imam Er-Razi zapaža: *“Jakubova, alejhis-selam, tuga oslikavala se na tri najvažnija organa: jeziku, očima i srcu. Jezikom je govorio: ‘O Jusufe, tugo moja’, oči su mu pobijeljele, a srce mu je bilo potišteno.”*

Njegovi sinovi, gledajući taj prizor, govore mu: **“Allaha nam, ti toliko spominješ Jusufa da ćeš teško oboljeti (haredan) ili umrijeti”**, tj. kada god te pogodi kakva nevolja, sjeti se Jusufa; nakon toliko vremena, trebaš ga zaboraviti. Mi ti kazujemo šta se dogodilo s našim bratom Benjaminom, govorimo ti o njegovom problemu: ukrao je i zadržali su ga na dvorcu, a ti nam spominješ Jusufa. Neki komentatori kažu da je značenje: poludjet ćeš; izgubiti pamet; oboljeti i izgubiti snagu sjećajući se Jusufa, otada je prošlo mnogo vremena, a vrijeme nalaže da to zaboraviš... (Ali kako će, i nakon toliko vremena, zaboraviti ono što mu je od srca otpalo, dio sebe?!) “Ili ćeš oboljeti, ili umrijeti, ili poludjeti, ili će nestati svijeta”, govorili su, umjesto da saosjećajno kažu: “Strpi se, Allah će izlaz dati, On će vratiti tvoje sinove, Allah će nas sve sastaviti...”

“Ja tugu svoju (bessi) i jad svoj pred Allaha iznosim...” odgovara starac, a *bessun* je najveći stupanj tuge. Naime, to je tuga koja se ne može nikome iznijeti, usljed čega grudi pucaju. Govori: “Moj Gospodaru, olakšaj moju tugu, moj Gospodaru, pogledaj me ovoga trenutka, žalim se Tebi”, a kraj će uvijek biti u korist onoga ko se pouzda u Allaha. Toliko je plakao i kroz suze govorio: “Jusufe, tugo moja”, pa su mu ljudi prigovarali. Kada god bi ga neko posjetio, on bi plakao i to izgovarao. A kako i ne bi kada je izgubio oštroumnog, poslušnog, čestitog, učenog sina, mladića, za koga ne zna gdje i kako živi, gdje spava, je li na sigurnom!

“...a od Allaha znam ono što vi ne znate.” Ovdje treba zastati: šta to on zna, a njegovi sinovi ne znaju? Učenjaci na to ne gledaju istovjetno: jedni kažu da ga je Džibril obavijestio da je Jusuf, alejhis-selam, na sigurnom i da će ga pronaći, drugi kažu da mu je objavljeno kako Allah neće ostaviti Jusufa na cjedilu, da ga neće napustiti, da će se po-

novo sresti, a neki kažu da ga je Svemogući Allah obavijestio da neće odbiti njegovu dovu, da će je uslišati, kada je rekao: “Jakube, tako mi Moje snage i veličine i uzvišenosti iznad stvorenja, da su tvoji sinovi mrtvi, oživio bih ih radi tebe.” A apsolutno znanje i poznavanje svih tajni pripada samo Allahu, ljudi to ne znaju i zato je Jakubovo pouzdanje u Svevišnjeg Allaha bilo veliko; On ga je obavijestio o tajni. Sinovi mu tada govore: “Ako od Stvoritelja tražiš izlaz, onda ne gubi nadu, Njegova je pomoć blizu, milost velika, a samo On sve čuje i uslišava molbe.”

“O sinovi moji, idite i raspitajte se za Jusufa (tehassesu) i brata njegovog...” Zašto im on govori da se idu raspitati za Jusufa, oni se čude: odavno je mrtav, zašto ga uvijek spominje, ne sluteći da je živ, štaviše, vladar Misira, čovjek koji ih je lijepo primio i ugostio. Govori im: “Sinovi moji, idite i raspitajte se za njega”, a oni nastoje da ga on zaboravi, da mu se zamete svaki trag. Hoće li ga to oni sresti tamo?! Učenjaci kažu da je Jakub, alejhis-selam, upotrijebio izraz *tehassesu*, a ne *tedžessesu*, jer prvi glagol znači: raspitati se u vezi s dobrim vijestima i hajru, a drugi znači uhođenje. A časni Kur'an zabranjuje *tedžessus*: **“...i ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge!”** Dakle, značenje je: sinovi moji, idite i raspitajte se za njih dvojicu, Jusufa i Benjamina, možda ćete saznati radosne vijesti o njima, možda su živi.

“...i ne gubite nadu u milost Allahovu...”, tj. pazite da ne izgubite nadu u Njegovu milost, izlaz je veoma blizu, ja ne sumnjam da će mi ih Milostivi vratiti, nemojte posustajati tražeći ih, ne smijete izgubiti nadu u Allahovu pomoć i otkrovenje koje će On, sigurno, dati.

Zatim je postavio bezuvjetno pravilo: **“...samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost.”** Imam Et-Tahavi, hanefijski autoritet, u poslanici *El-Akidetut-tahavijja* rekao je: “Si-

gurnost od kazne i gubljenje nade u Allahovu milost izvode iz dini-islama”, što su neki učenjaci prokomentirali rekavši: “To je diskutabilno, jer svaki je nevjernik sasvim izgubio nadu u Allahovu milost, ali nije nevjernik svaki musliman koji izgubi nadu u Allahovu milost; čovjeku može oslabiti vjerovanje, uvjerenje i svijest do stupnja gubljenja nade, ali to ukazuje samo na slabost, ali ne i na nevjerstvo.”

Slušaju oca, prihvataju savjet. Odlaze iz Palestine u Misir. Ovo je bilo odlučujuće; ni mjesto ni vrijeme više ne igraju nikakvu ulogu. Ulaze kod upravnika, Jusufa, alejhis-selam, ne znajući da je to on, vladar zemlje, onaj koga je Svemogući Allah sačuvao i dao mu vlast na Zemlji. Ulaze kod njega po drugi put, nakon što je uzeo njihovog brata, kome je rekao da se ne žalosti zbog onoga šta su oni uradili, a oni misle da je zadržan pod sumnjom da je pokušao ukrasti vladarevu čašu.

“I kada oni izađoše pred Jusufa, rekoše: ‘O upravniče, i nas i čeljad našu pritisla je nevolja; donijeli smo malo vrijedne stvari...’”, tj. ovdje nas je dovela potreba, siromaštvo i suša u zemlji, a evo donijeli smo krivotvorene srebrenjake, ili lažne, a prema nekim komentatorima: “Donijeli smo otrcane uzlove, nekakvu hranu napravljenu od tvrdog sira i ovčijeg masla i neke kućne sitnice koje nemaju nikakvu vrijednost”, a prema drugim komentatorima, bili su donijeli krzna i vunu, tim prije što nisu bili ni trgovci ni bogati; vjerovjesnici, koji su upućivali narod bili su siromašni. Uporedite samo život Jakuba, alejhis-selam, i faraona: faraon u luksuznom dvorcu ispod kojeg rijeke teku, a Jakub, alejhis-selam, vjerovjesnik i poslanik, da bi preživio, on i njegova čeljad, šalje tvrdi sir, otrcane uzlove i vunu, eto toliko je vrijedan ovaj svijet.

“...ali ti nam podaj punu mjeru i udijeli nam milostinju...”, tj. daj nam punu mjeru jer si upravnik, kontroliraš

stovarišta, imetak i budžet, i udijeli nam milostinju; traže na umjesean način jer su odgajani u kući vjerovjesnika, a odgoj u takvoj kući zasigurno ostavlja tragove na čovjeku.

“...jer Allah doista nagrađuje one koji milostinju udjeljuju”, tj. sve što uradiš od dobra, naći ćeš kod Allaha, podsjećaju Jusufa, alejhis-selam, vjerovjesnika i poslanika, koji ima sve te odlike i vrijednosti. Pogledajte kako se situacija mijenja: nisu mogli pretpostaviti da sada on upravlja državom, da je budžet u njegovim rukama.

Jusuf stoji ispred njih. Ne govori o punoj mjeri. Niti o aferi sa čašom. Niti o Benjaminu. Niti o bezvrijednim stvarima koje su donijeli. Niti o milostinji. Već ih, licem u lice, pita: **“A znate li šta ste s Jusufom i bratom njegovim nepromišljeno uradili?”**, tj. prije nego što povedemo razgovor o stvarima koje ste donijeli: tvrdom siru i otrcanim uzlovima, da vas upitam jeste li imali brata koji se zvao Jusuf, sjećate li se šta ste mu uradili? Učenjaci zapažaju: “Allah oprostio Jusufu, alejhis-selam, našao im je ispriku: nepromišljenost, prije nego što su se sami izvinili.” Kao da im govori: “Dobro ja poznajem vrijeme i prilike u kojima ste živjeli.” Neki kažu: “Kako je samo bio milostiv, i plemenit, i dobročinitelj, neka su mir i spas njemu, njegovom ocu i svim ostalim vjerovjesnicima i poslanicima.”

“To ste nepromišljeno uradili, a ja vas sada samo podsjećam na ono šta ste učinili, i neću vas pitati o onome šta ja ne znam. Jer, niko osim Jusufa ne može znati šta se dogodilo Jusufu. Niko nije vidio kada sam bačen u bunar, niko to ne može svjedočiti.”

Bili su pronicljivi, shvatili su, pa uzviknuše: **“A da ti nisi, uistinu, Jusuf?”**, tj. zar si ti zbilja Jusuf, koga smo bacili u bunar i rekli da ga je vuk pojeo?! Ako je tako, pa to je veliko iznenađenje.

“Da, ja sam Jusuf, a ovo je brat moj, Allah nam je mi-

lost darovao...”, tj. iznenađenje: ja sam Jusuf, koga ste otjerali od njegovog oca i majke, onaj koji je bačen u bunar, i bio sam, strahujući od divljači i vukova, onaj koga je karavan uzeo i prodao na pijaci robova, u Misiru, onaj koji je služio vladara na dvorcu, pa me Gospodar moj odabrao, pomogao mi, učinio me poslanikom, vladarem, i ja se samo na Njega oslanjam. Zar niste znali da je Allah svemoćan?! Zar On ne daje noć i dan da se smjenjuju?! Zar On nije Gospodar svega?!

Vi ste nam pokušali nauditi, ali samo Allahu pripada dobrota: **“Ko se bude Allaha bojao i ko strpljiv bude bio – pa Allah, uistinu, neće dopustiti da propadne nagrada onima koji dobra djela čine”**, tj. eto, ja sam dobro činio i trpio, pa je Allah izlaz dao. Svako ko bude izvršavao naredeno, klonio se zabranjenog i bio strpljiv čekajući izlaz od Allaha, pa, On neće dopustiti da propadne njegova nagrada, bezuvjetno je kur’ansko pravilo. Kur’an pridaje veliku pažnju uopćavanju, vanjskom značenju i općim riječima kojima bude povod poseban događaj. Zato, Allahovi robovi, vi koji čitate Kur’an časni, imajte na umu ovaj ajet!

Stide se. Kaju. Žale. Sada se moraju odrediti. Otkriveni su. Ne mogu pobjeći od onoga šta su uradili. A kuda bi i pobjegli? Mogu li slagati da ništa nisu vidjeli? Mogu li poreći, a oni su ti koji su mu zlo nanijeli! Stoje preneraženi, doživljavajući teške trenutke, neka im je mir i spas.

Samo su rekli: **“Allaha nam, Allah te je nad nama uzvisio, mi smo zaista zgriježili!”** Oni ovo govore iskreno, biraju riječi: Allaha nam, Allah te je odlikovao nad nama i ukazao ti veću čast nego nama, iz Svoje mudrosti, i zbog tvoje dobrote; ti si obespravljen, a mi nasilnici; ti si gospodin, a mi obični ljudi; ti si poslanik i ponosni vladar, a mi, evo, vidiš u kojem smo položaju; nevin si, a mi krivi; oči si činio dobročinstvo, a mi smo uskratili njegovo pravo, bili

mu neposlušni i uzrok da propadne. Allaha nam, pogriješili smo prema tebi¹, odvojili te od najmilijih, zlo ti veliko nanijeli, bili nepromišljeni, priznajemo grešku, oprosti nam, o Jusufe!

Čujte odgovor, riječi koje trebamo i mi izgovarati: **“Ja vas sada neću koriti...”**, tj. neću vam se osvetiti, niti ću se namiriti, čak vas neću ni koriti (opća amnestija)², budite sigurni da vas više nikada neću ni spomenuti po tome, ma šta se događalo među nama, neću reći: “Vi ste me bacili u bunar, izložili opasnosti od divljih životinja, zbog vas sam prodan, ponižen, odveden daleko od zavičaja, Allaha mi, nikada to neću reći; plemenit čovjek oprosti i ne kori.”

Pogledajte u obilni oprost, plemenitost, dobrotu i blagost, te on dodaje: **“Allah će vam oprostiti...”**, tj. neka vam Milostivi Allah oprosti i neka pređe preko onoga što se dogodilo, divno završivši svoje obraćanje: **“...od milostivih On je najmilostiviji”**, hvaljen neka je i uzvišen.

¹U ajetu se kaže: **“...mi smo zaista zgriješili (el-hatiun)”**, a razlika između izraza *el-hati*’ i *el-muhti*’ jeste u tome što se prvi odnosi na onoga ko svjesno griješi, a drugi se odnosi na onoga ko pogrešno procijeni i pogriješi ne želeći učiniti zlo.

²Učenjaci kažu: “To je bila najveća amnestija u historiji, a koju je ponudio i Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kada su mu neki njegovi rođaci došli i rekli: ‘**Allaha nam, Allah te je nad nama uzvisio, mi smo zaista zgriješili!**’, na šta je odgovorio: **‘Ja vas sada neću koriti, Allah će vam oprostiti, od milostivih On je najmilostiviji!’**”

Susret voljenih i podudaranje osjećanja

POČINJE SJEDINJAVANJE PLEMONITE PORODICE, porodice poslanstva i vlasti. Jusuf je oprostio svojoj braći. Isplakali su se i izgrlili. Roditelji još ništa ne znaju. Jusuf, alejhis-selam, skida košulju – koja je, prema nekim komentatorima, odisala džennetskim mirisom, a Allah najbolje zna – prvi radosni znak, i oblači drugu.

Govori: **“Ovu košulju moju odnesite i na lice moga oca stavite...”**, tj. nosite ovu košulju u Palestinu i stavite je na lice moga oca, a kada to učinite, Allah će mu, Svojom voljom, vratiti vid i svjetlost u oči. Bila je to Allahova mudrost i velika Jusufova mudžiza. Govori im: “Kada tamo stignete, ovaj lijek, moj miris na košulji, stavite na starčevo lice, na lice slijepca, kome treba vodič; on će osjetiti moj miris i, Allahovom voljom, progledati.” Tako se i zbilo.

Drugi zahtjev bio je: **“...i svu čeljad svoju mi dovedite!”**, tj. ne obazire se na prošlost, Jusuf, alejhis-selam, zaboravlja svu nepravdu koju su mu nanijeli, otvara novu stranicu života, jer je bio plemenit. Komentatori kažu da je poslao dvjesta kamila, da dovedu cijelu porodicu, a bilo ih je više od sedamdeset, da se sastanu nakon toliko vremena, nakon četrdeset godina, a Allah najbolje zna. A najljepše u životu nedvojbeno je to da se čovjek sjedini s voljenim. Tako će Svemogući Allah ukazati počast vjernicima u Džennetu,

On neće dopustiti da budu razdvojeni: **“Onima koji su vjerovali i za kojima su se djeca njihova u vjerovanju povela priključit ćemo djecu njihovu...”**

Karavan se upućuje niz misirsku ravnicu. Ide prema Palestini. Kada je bio nadomak Palestine, sedam ili osam noći putovanja, Allah, dželle šanuhu, šalje blag povjetarac, prijatelj svih vjerovjesnika, koji odnosi Jusufov, alejhis-selam, dah i miris miska na njegovoj košulji do Jakuba, alejhis-selam.

“I kada karavan napusti Misir, otac njihov reče: ‘Ja zbilja osjećam miris Jusufov, samo ne recite da sam pomatuhio.’ Karavan, kamile i konji, napušta mjesto Ariš i upućuje se prema Palestini, a vjetar donosi Jusufov, alejhis-selam, miris Jakubu. On sinovima koji su ostali s njim govori: “Ostajem pri onome šta kažem, srce me nije izdalo, jekin, sigurno saznanje, nije me iznevjerio, ipak se bojim da ćete reći: ‘Nerazuman, neznalica, pomatuhio, oronuo...’ Ali, trebate znati: nisam nerazuman, niti sam neznalica, niti sam pomatuhio, Allah mi je dao veliku pronicljivost, vidjet ćete”, unaprijed se izvinjava jer očekuje da ga ismiju te da kažu: “Što nam više spominješ Jusufa, nakon četrdeset godina, s tim je završeno, vrijeme je za novu generaciju. Štaviše, još jedan Jusufov brat nestao je.” Jakube, uskoro će radosna vijest: osjetit ćeš Jusufov miris na njegovoj košulji, velikom znamenju.

Sinovi koji su ostali s njim odgovaraju: **“Allaha nam, ti i sada, kao i prije, griješiš”**, tj. Allaha nam, ti uvijek onako govoriš, još ne znaš, zabluden si i smeten zbog Jusufa, mislili smo da si ga vremenom zaboravio, ponovo nas vraćaš na staro, a njega više nema... Međutim, to nije tako za onoga koji čeka izlaz od Allaha, koji ne gubi nadu u Njegovu milost.

Glasonoša dolazi. Ulazi u Jakubovu kuću. Približava se.

Stavlja košulju na njegovo lice i on – progleda, Allahovom voljom, vidi kao i prije. Okreće se svojim sinovima i govori: **“Zar vam ne rekoh da ja znam od Allaha ono što vi ne znate”**, tj. zar vam ne rekoh: **“O sinovi moji, idite i raspitajte se za Jusufa i brata njegovog...”**, zar vam ne rekoh: **“...samo nevjernici gube nadu u milost Allahovu”**, zar vam ne rekoh: **“...nadam se da će mi ih Allah sve vratiti; uistinu, On sve zna i mudar je”**, tj. sva ta predskazivanja se jasno ostvariše, govorio sam: **“Znam od Gospodara ono šta vi ne znate, jer sam poslanik, izlaz je blizu, Jusuf i njegov brat vratit će se, doći će trenutak sastanka i radosti.”** Učenjaci kažu da ajet: **“...da ja znam od Allaha ono što vi ne znate”** znači: poslanstvo i nešto od gajba, nepoznatog, čemu me je On poučio, a to je bila prikladna nagrada za Jakuba, alejhis-selam, koji se strpio i čekao izlaz.

Sinovi uviđaju da su pogriješili. Zaključuju da su stvarno krivi što je taj starac plakao, tugovao, brinuo se, oslijepio, bio potišten i nesretan zbog svoga sina.

Traže: **“O oče naš, zamoli da nam se grijesi oprostite, mi smo zaista zgriješili”**, tj. Jusuf im je oprostio odmah, u trenutku, rekavši: **“Ja vas sada neću koriti...”**, ali Jakub čeka da stvar malo odstoji. U tome smislu Ibnul-Dževzi je, u *Zadul-mujesseru*, citirao Ataa el-Horasanija: “Ko ima neku potrebu neka je traži od mladića, jer oni brzo pristaju, a stariji razmišljaju i računaju. Kada su rekli Jusufu: ‘Allaha nam, Allah te je nad nama uzvisio, mi smo zaista zgriješili’, odgovorio je odmah: ‘Ja vas sada neću koriti...’, ali kada su tražili od Jakuba: ‘O oče naš, zamoli da nam se grijesi oprostite’, odgovorio je: ‘Zamolit ću Gospodara svoga da vam oprost...’”

Priznaju da su pogriješili, da su se oglušili o Allahovu naredbu, da su Jakubu, alejhis-selam, nanijeli zlo, pa traže da zamoli da im se grijesi oprostite; nisu rekli: “Da nam se

oprosti što smo upropastili Jusufa”, zbog toga da Jakubov istigfar obuhvati sve šta su do tada učinili na štetu Jusufu i Benjaminu, ali i za sve drugo, da se sve zaboravi i da tragovi rana potpuno nestanu.

Obećava: **“Zamolit ću Gospodara svoga da vam oprosti, jer On prašta i On je milostiv”**, tj. kasnije, ne sada, a traženje je oprosta, prema učenjacima, odgodio za jedno od sljedeća tri vremena: prvo, za praskozorje, kada se dova prima; drugo, za petak u praskozorje; i, treće, za petak, tačnije za trenutak kada se uslišava dova. Dakle, on nije odbio njihov zahtjev, samo je htio odabrati najpogodnije vrijeme za to. Neki komentatori tvrde da je “u praskozorje molio za oprost njihovih grijeha i da ih Allah sjedini s Jusufom”.

Karavan polazi u Misir. Polazi i oronuli starac, Jakub, alejhis-selam. (Prema nekim učenjacima, tada je imao osamdeset i četiri, prema nekim osamdeset i pet, a prema nekim sto godina, jer je umro u sto dvadeset i petoj godini života.) Historičari tvrde da ih je u karavanu bilo više od sedamdeset, neki preciziraju – osamdeset rođaka, ali iz vanjskog značenja razumije se da su bili samo njegov otac i majka (prema nekima tetka, jer mu je majka bila već umrla, što, opet, prema nekim komentatorima nije tačno).

Približavaju se. Jusuf, alejhis-selam, izlazi da ih dočeka kao pobjednik, kao poslanik i vladar, ponosan. Kaže se da je s njim izašlo četiri hiljade čuvara. Neka je hvaljen Onaj Koji uzvisuje koga On hoće; Jusuf bačen, u bunar, bez zaloga kruha, biva prodan na pijaci robova, sada vlada Misirom. Sve države od njega traže hranu i namirnice, jer budžet je u njegovim rukama. Jusuf, alejhis-selam, izlazi na poljanu da dočeka roditelje.

Ugledao je oca. Sjahao s konja. Potrčao mu u zagrljaj. I otac trči. Sin ljubi oca u čelo. Ne zadržava ljubav u sebi. Daruje je ocu. Plaču. Grle se. On privija svoga oca vjerovje-

snika na grudi. I svijet plače. Zatim se pozdravlja s ostalom čeljadi. Odlaze u dvorac. Sjeda na vladarski prijesto. Izražava dobrodošlicu: "Izvolite!" Velikih li gostiju! Divnog li izaslanstva! Privija i oca i majku na grudi.

Govori: **"Nastanite se u Misiru, svakog straha, ako Bog da, oslobođeni."** Neki kažu da ih je privio na grudi i izgovorio prije nego što su kročili u Misir: udite sigurni od svakog straha, i siromaštva, i brige... Eto, Allah je dao izlaz: porodica se sjedinila, nastupili su dani radosti i sve se dobro završilo, po određenju Onoga Koji određuje i olakšava.

Ulaze u Misir. Sigurni. Ničega se ne boje zato što je Allah, dželle šanuhu, Jusufu, alejhis-selam, dao silu, ponos, slavu, vlast...

"I on roditelje svoje na prijesto postavi, i oni mu svi ničice padoše...", tj. on iz poštovanja postavlja roditelje, divne goste, na prijesto: oca s jedne, a majku s druge strane, ali otac i majka silaze i poklanjaju se, oni i braća. Zašto padaju ničice? Je li dopušteno učiniti sedždu ikome osim Sve-mogućem Allahu? Učenjaci kažu da je to bilo dopušteno po njihovom vjerazakonu, a naš je Šerijat to derogirao. Neki kažu da su se samo poklonili, što se, također, zove sedžda. A neki opet nalaze izlaz: učinili su sedždei-šukr, sedždu zahvale Allahu, a Allah najbolje zna. Ako ajet shvatimo prema vanjskom značenju, a tako bi trebalo, onda bismo rekli da je u njihovom vjerazakonu bilo dopušteno pozdravljati na taj način, a to je derogirano kada je poslan Resulullah, salallahu alejhi ve sellem: **"Ne padajte licem na tlo ni pred Suncem ni pred Mjesecom, već padajte licem na tlo pred Allahom, Koji ih je stvorio..."**

Dirljiv prizor! A on se sjetio da je nekada davno rekao: **"O oče moj, sanjao sam jedanaest zvijezda, i Sunce i Mjesec, i u snu sam ih vidio kako mi se pokloniše..."** Naime jedanaest zvijezda simbolizira jedanaestericu njegove braće,

a Sunce i Mjesec – oca i majku; svi stoje ispred njega, a on na prijestolu, pa mu, iz počasti, padoše ničice. Osmjehnu se i reče: **“O oče, ovo je tumačenje moga sna nekadašnjeg. Gospodar moj ispunio ga je...”**, tj. pogledaj, oče, kako nam se historija naklonila, vrijeme promijenilo, prošle su duge noći, ostvario se moj nekadašnji san! Oče, zar se ne sjećaš da sam ti, kao dijete, ispričao čudan san, pa si me upozorio da ga ne govorim svojoj braći, ali sam ga ipak ispričao? Eh, da si ga bar onda protumačio; ovo je njegovo tumačenje.

“Allah je bio dobar prema meni kada me je iz tamnice izbavio...” Ovdje Jusuf, alejhis-selam, počinje spominjati Allahovo dobročinstvo prema njemu, ali ne govori: “...kada me iz bunara izbavio”, jer su ga tamo bacila njegova braća, a sve što je već oprostio zanemario je i izostavio. A na kraju sve je bilo u prilog njemu i Jakubu, alejhis-selam: povećali su svoje strpljenje, postali počašćeni, slavni, primjer podnošenja, dobili vlast, tumačili snove, sjedinili se, dijelili hranu i novac, a, povrh svega, Allah im je oprostio.

“...kada me je iz tamnice izbavio i vas iz pustinje doveo.” Palestina je tada u odnosu na Misir bila kao selo u odnosu na grad. Jer, Misir je u tome periodu bio metropola, centar nauke, kulture i svijesti.

“...nakon što je šejtan između mene i braće moje bio razdor posijao...”, tj. na šejtana prebacuje krivicu zbog razdora, i to je ispravno značenje. Učenjaci kažu: “Kako se samo lijepo ponio prema njima i prošlost prikazao najljepše što je mogao, tj. malo smo se sporječkali pa je šejtan posijao razdor između nas, braće, voljenih, i ja sam, također, kriv, niko nije bezgrešan, a nije rekao: ‘Oni su grijeshili, a ja nisam’, govori kao da je bila riječ o parnici.”

Šejtan je, Allah ga ubio i zaštitio nas od njegovog zla, taj koji je pokvario naše odnose i potro ljubav među nama. Kada neko pogriješi, čovjek odmah sve ljude tretira isto:

i pravog i krivog, a trebao bi postupiti kako je postupio obespravljeni potlačeni Jusuf, alejhis-selam.

“Gospodar je moj zaista milostiv prema onome kome On hoće, i On, zaista, sve zna i mudar je”, tj. milostiv je jer daje da se ono što je odredio dogodi bezbolno i na najljepši mogući način. Porodica se sjedinila, otac je s njima, pomirili su se, oprostili jedni drugima, a i Allah im je oprostio.

Znao je Jusuf, alejhis-selam, da iza sjedinjavanja dolazi – rastanak, iza pobjede – kraj radosti, pa je zamolio Svemogućeg Allaha: **“Moj Gospodaru, Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova! O Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si Zaštitnik moj i na ovom i na onom svijetu; daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri”**, tj. moli da ga Svevišnji usmrti kao muslimana, a to treba biti svačija želja, i moli Ga da nas usmrti kao muslimane, jer ko umre kao musliman postigao je ono što je želio, Gospodara mi Kabe. Za to treba mnogo moliti, jer su srca između dva Allahova prsta i On ih okreće kako hoće.

Jusuf, alejhis-selam, izgovarao je molitvu precizno: **“Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova!”**, jer je vladao samo Misirom, i nije znao tumačenje svih snova, iako je znao tumačenje brojnih, otuda što apsolutno znanje pripada isključivo Sveznajućem Allahu, Jednom Jedinom, Stvoritelju nebesa i Zemlje.

“I sve dok si živ, Gospodaru se svome klanjaj”

Eto to su neke nepoznate vijesti koje Mi tebi objavljujemo...”, tj. Muhammede, vijesti koje si saznao iz ovog kazivanja bile su ti nepoznate. Jesi li ih mogao pročitati u kakvoj knjizi? Je li te iko mogao obavijestiti o njima? Naime, ti nisi prisustvovao događaju, niti iko od tvojih prijatelja, to nisi mogao saznati od ljudi, Mi smo te ovome poučili, preko Džibrila. Ovo, ali i druga kazivanja koja ti kazujemo, nepoznate su vijesti, njih ti je Svemogući Allah objavio; On objavu ne daje svakome, već samo onome koga odabere za poslanika: **“Reci: ‘Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna šta će se dogoditi; i oni ne znaju kada će oživljeni biti’”**, tj. niko, osim Sveznajućeg Allaha, ne zna šta će se događati u budućnosti, i niko osim Njega ne zna šta je bilo, i niko osim Njega ne zna šta prsa skrivaju. Velike li počasti! Allah, dželle šanuhu, odabire plemenitog Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, između miliona ljudi i objavljuje mu kazivanja, propise, bonton, poučava ga.

“...a ti nisi bio s njima kada su se oni odlučili, i kada su onako lukavi bili”, tj. nisi bio s njima kada su se dogovarali, nisi bio prisutan kada su pošli u pustinju da se igraju, nisi bio prisutan zločinu bacanja u bunar, nisi vidio kada je karavan pokupio Jusufa, alejhis-selam, noseći ga iz Palesti-

ne u Misir, nisi bio s njima kada su sjeli i dogovarali se i spletke pleli protiv svoga brata, i protiv oca; uopće nisi bio ni živ, jer nevjernici Kurejšije optužili bi te da imaš predznanja o tome i rekli bi da si bio s njima. A ovako, o tome nisi mogao pročitati u prijašnjim knjigama, već to je objava od Sveznajućeg Allaha, Koji je želio da budeš vjerovjesnik i poslanik, i to je mudžiza. Allah, dželle šanuhu, potanko te obavijestio o tome šta se zbivalo u bunaru, na pijaci, u upravnikovoj kući, u tamnici, nakon tamnice, o stavljanju čaše u Benjaminov tovar, o ponovnom susretu i poukama.

“A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici”, tj. istina je da ti je teško što će oni biti izloženi mukama, istina je da jedva čekaš da pođu Pravim putem, istina je da si prema vjernicima blag i milostiv, ali nemoj da te boli, većina će biti nevjernici, razvratnici.

“A malo je zahvalnih među robovima Mojim”, tj. malo je onih koji zahvaljuju i prije i poslije blagodati. Pogledajte, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jedva čeka da pođemo Pravim putem, da se spasimo, da nam se milost ukaže, da ga slijedimo, kako bismo se spasili kazne, a mi se odmećemo.

“Ti od ovih ne tražiš nagradu za Kur’an...”, tj. zašto su se Kurejšije urotile protiv tebe, zašto ne sjednu s tobom i ne poslušaju Objavu od Svemogućeg Allaha, zašto ti ne daju priliku da im kažeš istinu?! Pa ti od njih zauzvat ne tražiš imetak, tebe će Allah, dželle šanuhu, nagraditi. I svi vjerovjesnici, od Nuha, alejhis-selam, do Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, govorili su svome narodu: “Mi od vas ne tražimo nagradu, od vas ne želimo ni priznanja ni zahvalnosti”, ljudi to ne mogu platiti, to plaća samo Svemogući Allah.

“A koliko ima znamenja na nebesima i na Zemlji pored kojih prolaze, od kojih oni glave okreću”, tj. koliko

samo na nebesima i na Zemlji ima znamenja, čuda, stvorenja, pored kojih ljudi prolaze danonoćno, ali od njih glave okreću, nemarni su? Zar ne vide Sunce, Mjesec, zvijezde? Neka je hvaljen Onaj Koji je stvorio, uredio i održava taj svijet. Neka čovjek noću, kada ona spusti svoj veo, izađe iz grada i posmatra zvijezde: ko ih je stvorio i ko ih drži na nebu?!

Gemini i Plejada govore nam: nema istinskog božanstva osim Allaha. Zora sviće postupno: svjetlost, pa Sunce, pa dan: **“Niti Sunce može Mjesec dostići niti noć dan preteći, svi oni u svemiru plove.”**

Pogledajte u planine. Njihov je korijen duboko u zemlji. Čak su dvije trećine u zemlji, a jedna se vidi, strši u nebo. Razbacane su po Zemljinoj površini i štite od potresa, održavaju ravnotežu. Pogledajte samo u Himalaje, kako su raspoređeni!

Ko je stvorio pitku vodu, bez boje, okusa i mirisa? Ko je dao vodu, osnovu života: **“...i da Mi od vode sve živo stvaramo?”** Voda u potoku, u barici, u šipražju! U njoj živi svijet riba, hiljade različitih vrsta, odlaze i dolaze, potpuno drugi način života, potpuno drugi svijet. Žive, dišu, razmnožavaju se...

Pogledajte zrak! Bez njega ne možemo. Umiremo. Uvijek ga ima dovoljno. Ni previše ni premalo. U njemu žive ptice. Ni jedna ptica ne skupi, niti raširi krila, a da to nije Allahovim određenjem.

Pogledajte mravinjak! Čudo je kako opstaju i kako akumuliraju svoju snagu. O njima ukratko možemo reći: mravi prikupljaju sjemenke i drugu hranu ljeti i čuvaju za zimu, i ništa od te zalihe ne jedu do zime; da čitavu sjemenku po hrane u mravinjaku, proklijala bi, zato je prepolove, i tada ne može niknuti. A kada trebaju preći preko kakve vode, naprave most koji pruže preko nje do druge strane, i tako

pređu. A možemo vidjeti kako mrav, kada ne može ponijeti insekta, daje svjetlosne znakove drugim mravima da mu pomognu kako bi ga unijeli u mravinjak. Ko je nadahnuo i poučio mrave da tako čine!? Allah, dželle šanuhu, Milostivi, Sveznajući.

Pogledajte pčele! Odlaze u doline i brda, uzimaju polen iz cvjetova, te se vraćaju u košnice donoseći med. I kada bi pčelinjak bio sastavljen od stotina košnica, nijedna ne bi pogriješila i ušla u drugu košnicu. I veliko je čudo što se sve povode za maticom. A u košnici postoje i pčele koje ne izlaze, već se njima donosi polen od kojeg one prave saće. Pčele se određuju prema obliku košnice, i lahko se prilagode i okrugloj i šestouglaonoj i četverouglaonoj košnici. Ko je nju stvorio i poučio je tome!? Allah, Jedan, Jedini.

Pogledajte kornjaču! Jaje polaže u pijesak, daleko od vode, a kada mlado prokljuva jaje, brzo odlazi u vodu, da zaroni.

Zaista je Svemogući Allah svemu što je stvorio dao sve što je potrebno i nadahnuo kako će se time koristiti. Znamenjima nikada kraja, ali koliko je samo nas koji glave okrećemo! Od razmišljanja o velikoj Allahovoj moći i savršenom svemiru često nas odvrćaju posao, životni tempo, strasti... Kada bismo nekome rekli: "Pogledaj i razmisli o zvijezdama!", odgovorio bi da to ljudi odavno poznaju, a, ustvari, ništa se u njegovom životu nije promijenilo. Je li zaplakao, je li mu oko orosilo, pa da ga Svemogući Allah oslobodi Vatre? Zar Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao da će Allah, dželle šanuhu, čovjeka koji se sjetiti Allaha u samoći, i oko mu zasuzi – staviti u okrilje Arša, Svoga prijestolja, onoga dana kada ne bude nijednog drugog, osim Allahovog, hlada?! Razmisli o nebesima, Zemlji, pustinji, zraku, životinjama, biljkama, raznim nebeskim tijelima.

Komentatori različito tumače ajet: **“Većina ovih ne vjeruje u Allaha, nego druge Njemu ravnim smatra.”** Jedni kažu da je značenje: većina nevjernika, kada jezikom izjavi da vjeruje, ostaje privržena idolatriji svojim srcem, drugi kažu: “Kada povjeruju da je on Stvoritelj i da samo On daje opskrbu, druge Mu pridružuju u ibadetu, za šta su primjer Kurejšije, koji su vjerovali da je stvoritelj Allah, da opskrbu daje Allah, ali kada im se naredilo: ‘Samo Allaha obožavajte’, odbili su.” Ima i onih komentatora koji kažu da se ajet odnosi na licemjere, koji izjavljuju vjerovanje, a ustvari ne vjeruju, možda i klanjaju, ali poriču Allaha, a ima i onih koji kažu da ajet znači: većina se ljudi ne može sačuvati širka, idolatrije, pozivajući se na hadis u tome smislu. (Umjesno je napomenuti da i među nama samima ima licemjera, koji sumnjaju u Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, poslanicu.)

“Zar mogu biti sigurni da ih nevolja, kao Allahova kazna, neće stići i da ih Čas suđeni neće iznenaditi, a da oni to neće ni primijetiti?”, tj. ko će ljudima pomoći ako Svemogućii Allah Svojom naredbom: “Budi!” naredi da se Zemlja zatrese?! Ili, ko će im pomoći ako dođe nevolja, Allahova kazna, koja će ih zaglušiti i zaslijepiti?! Ili, ko će im pomoći ako im Kijametski dan iznenada dođe, jer ni oda brani meleki: Džibril, Mikail, Israfil; ni poslanici, čak ni Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ne znaju kada će on nastupiti, to zna samo Svevišnji Allah: **“Čas će oživljenja sigurno doći, od svakog ga tajim, kada će svaki čovjek prema trudu svome nagrađen ili kažnjen biti.”** Samo On zna zašto to taji. Samo će On otkriti te tajne, i Kijametski će dan doći iznenada, svijeta će odjednom nestati; ma koliko imali znanja, mi to ne možemo saznati.

“Reci: ‘Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi, i neka je hva-

ljen Allah, ja Njemu nikoga ne smatram ravnim.’” Kako je ovaj ajet samo sažet i obuhvatan! Samo je on dovoljan da se iz njega zaključi vrijednost pozivanja u islam. Svevišnji Allah naređuje Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ovo je put moj, jasan i određen, potkrijepljen argumentima, moj posao, uloga i funkcija do smrti, pozivam ljude i žene, kod kuće i na putu, danju i noću, da povjeruju u Allaha, da izjave šehadet. Zaista je najveća čast i funkcija pozivanje u islam: **“A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: ‘Ja sam doista musliman!’”** Zato se čovjek treba maksimalno angažirati na davi, da ga to preokupira. A znate li šta daija, koji upućuje na dobro, dobija zauzvrat? Svemogući Allah, i meleki, i oni što nose Arš, čak i mrav u mravinjaku i riba u vodi donose mu salavate i mole: “Allahu, oprosti mu! Allahu, smiluj mu se!” Salavat od Allaha je milost i Njegova naklonost, a salavat meleka – njihova dova. Neki učenjaci primjećuju: “Dovoljno je čovjeku koji poziva Allahu počasti to što je pupavac u Kur’anu spomenut kao daija, kada se vratio iz Sabe i razumljivo progovorio: **‘...iz Sabe ti donosim pouzdanu vijest.’** Sulejman, alejhis-selam, čuo je njegovo opravdanje, kada je pupavac ukorio Belkisu i progovorio o tevidu. Začudio se kako žena može vladati ljudima i kako je moguće da obožavaju Sunce jer je i ono stvoreno. Rekao je: **‘Vidio sam da jedna žena njima vlada i da joj je svega i svačega dato, a ima i prijesto veličanstveni...’** Zamislite, Jemenom vlada – žena, gdje su muškarci?! Mi ne obezvređujemo ženu, ona ima veliku ulogu u životu: naša je majka, sestra, kćerka, ali ne može vladati državom. Dalje pripovijeda: **‘...vidio sam da se i ona i narod njezin Suncu klanjaju, a ne Allahu...’** Sačuvaj Bože! Kakvo Sunce? Pa i ono i Mjesec stvoreni su, izlaze i zalaze, nestaje ih, a Allah ne nestaje, vječan je.”

“...ja, i svaki onaj koji me slijedi...”, tj. svako ko slijedi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, na Pravome je putu, i to je radosna vijest, ali, to je, naravno, procentualno: koliko čovjek uzme od Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, svjetla i upute, u toj će mjeri biti na Pravom putu. Oni koji vole Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, slijede ga; ko tvrdi da ga voli, a ne slijedi ga – laže: **“Reci: ‘Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!’”** I najdraži ljudi Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jesu oni koji najdosljednije slijede njegov sunnet; evlija je onaj koji istinski slijedi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kada se radi o ibadetu i ponašanju.

“...i neka je hvaljen Allah, ja Njemu nikoga ravnim ne smatram.” Neka je hvaljen Allah, On je vrlo visoko iznad onoga što Mu ljudi pridružuju čineći širk. Čak su i poslanici strahovali od širka, najvećeg grijeha i najgnusnijeg zločina na Zemlji, jer nije bezazleno to što: **“Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiti će manje grijehe od toga, kome On hoće.”** Svevišnji Allah, upozoravajući Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, na opasnost širka, kaže: **“Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja će djela sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti.”** A jezikom Isaa, alejhis-selam, kaže: **“Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište će njegovo Vatra biti; a nevjernicima neće niko pomoći.”** Djela ljudi koji čine bilo koji vid širka u ibadetu: mole nekoga drugog, a ne Allaha, ili obožavaju kaburove moleći ih za svoje potrebe, ili odlaze sihirbazima, vračarima i prorateljima, ili vjeruju da zvijezde imaju ma kakav upliv u odvijanju događaja, ili se zavjetuju nekome drugom, a ne Svemogućem Allahu, ili prinose žrtvu nekome drugom, a ne Svevišnjem Allahu – propast će, a oni će nastradati: **“A onaj ko bude smatrao da Allahu ima iko ravan – bit će**

kao onaj koji je s neba pao i koga su ptice razgrabile, ili kao onaj koga je vjetar u daleki predio odnio.”

“A Mi smo i prije tebe samo ljude slali, građane kojima smo objave objavljivali...”, tj. nismo slali meleke, već ljude poput tebe, građane, imali su i žene i potomstvo, živjeli su u kućama, hodali po trgovima, uzimali hranu, susretali se s ljudima, trgovali itd., osim što ih je Svemogući Allah obdario poslanstvom (od Sebe, a ne na njihovu sugestiju) i učinio bezgrešnim. Dakle, oni su bili poslanici ljudi. Jer, da su nam poslani meleki, rekli bismo: “Da su ljudi, slijedili bismo ih, mi ne možemo podnijeti koliko oni, mi meleke ne možemo slijediti.” Pogledajte, Kurejšije su govorili: “Zašto nije melek?” A da je Poslanik bio melek, rekli bi da ga neće slijediti jer nije čovjek kao oni, s neba je; kada je poslan jedan između njih, rekli su da poslanik ne treba biti jedan od njih. Šta, ustvari, hoće? Imaju li razuma? Pa, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, građanin je, iz Meke, i svi poslanici, od Adema, preko Nuha i Ibrahima, do Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, bili su ljudi, građani, tako ih je Svemogući okarakterizirao. Učenjaci kažu da žena ne može biti ni vjerovjesnik ni poslanik, a Ibn Hazm, pripadnik doslovne pravne škole, opredijelio se za suprotno mišljenje. Kazao je: “Merjema je bila vjerovjesnik.” Ali, učenjaci njegovo mišljenje odbijaju pozivajući se na ajet: “...a majka je njegova uvijek istinu govorila; i oboje su hranu jeli...”, a nije rekao da je bila vjerovjesnik. A objava koja joj je objavljena bila je posebna, ali to nije objava kao ona što su je dobijali poslanici: Merjema nije bila poslanik, poslanici su muškarci.

“Zar ovi ne putuju po svijetu, pa ne vide kako su skončali oni prije njih...”, tj. zašto Kurejšije ne putuju po zemljama: u Šam i Irak, pa da vide kako smo uništili gradove i sela koji su se oglašili o Allahov put? Zar ne vide kakva ih

je kazna snašla kada su zapostavili Allahove riječi i urotili se protiv Njegovih poslanika! Zar ne vide šta smo učinili s Našim neprijateljima, a vide ostatke njihovih kuća: **“A ovi prolaze pored grada na koji se sručila kobna kiša – zar ga ne vide? – pa ipak ne očekuju oživljenje”**, vide selo Lutovog naroda, Medain (selo Salihovog naroda), Ahkaf, Irem, palače na stupovima; ostaci tih sela i gradova postoje, vide ih, ali pouku ne primaju.

“...a onaj je svijet doista bolji za one koji se budu Allaha bojali...”, tj. ovaj svijet i sve što je na njemu proći će, čak i ako nevjernici zavladaju na neko vrijeme, a onaj je svijet, Boga mi, bolji, vječan je i ljepši. Tamo ima ono što niko nije vidio, za šta niko nije čuo i šta nikome nije na um palo, a nema umora, tuge, brige, bolesti, starosti... Zamislite, u okrilju Svemogućeg Allaha, uvijek, u miru i pod Njegovom brigom, nema obaveza; namaz, post, hadž, umra... ne postoje. Istina je da će slaviti Allaha, ali to će im biti kao disanje na ovome svijetu. Samo neprekidan užitak, čiji će vrhunac biti gledanje u Allahovo plemenito lice. Molimo Ga da nas time počasti!

“...zar se nećete opametiti!”, tj. imaju li razum? Kada bi ga imali, ne bi se zabavljali, ne bi bili ravnodušni, ne bi davali prednost ovom svijetu nad onim, niti bi ikome laskali nauštrb Allahovog zadovoljstva.

“I kada bi poslanici gotovo nadu gubili...” Neki učenjaci kažu da ajet znači: kada bi poslanici gotovo nadu gubili da će im se njihov narod odazvati... i to je ispravnije tumačenje, a neki kažu da ajet znači: poslanici su s nestrpljenjem očekivali žudno čekanu pomoć, dokazujući to ajetom: **“...i kada ste o Allahu svašta pomišljali, tada su vjernici bili u iskušenje stavljeni i ne mogu biti uznemireni.”**

“...i pomišljali da će ih lašcima proglasiti...” Komentatori ajet ne shvataju istovjetno. Jedni kažu da se odnosi na

poslanike, tj. poslanici su pomišljali da će ih njihovi narodi proglasiti lažovima, jer su ih porekli, nisu povjerovali u njih. A neki komentatori kažu da se ajet odnosi na narode, tj. pomišljali su da im poslanici lažu govoreći da primaju Objavu, a da, ustvari, sve govore od sebe.

Nakon očaja i poteškoće **“...pomoć bi im Naša došla: Mi bismo spasili one koje smo Mi htjeli...”** poruka je nebeskih objava, a onaj ko poziva Allahu mora naići na neistomišljenike koji će ga ismijati. Ali: **“O vjernici, ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći i korake vaše učvrstiti.”** Pogledajte, vjerovjesnici uvijek pobjeđuju: duel Musaa, alejhis-selam, i faraona – Musa pobjednik, Nuha i njegovog naroda – Nuh, alejhis-selam, pobjednik, a nevjernici potopljeni; Salih, Hud, Isa, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – svi su pobijedili, a nesreća je pogodila sve one koji su se urotili protiv njih.

“...a kazna Naša ne bi mimoišla narod nevjernički”, tj. On kažnjava na razne načine: zastrašujućim glasom, padavinama, poplavom, bolešću, potresom, olujom, požarom, vjetrom; On to učini Svojom naredbom: **“Budi!”**

Kazivanje o Jusufu, alejhis-selam, završeno je, a sada poslušajte: **“U kazivanjima o njima pouka je za one koji su razumom obdareni...”**, tj. onaj ko ima i trun razuma, ko ima grižnju savjest, uzet će pouku iz posljednjeg ajeta ove sure. Časni Kur'an je pouka onima koji imaju čisto srce i jekin, sigurno saznanje i uvjerenje, onima koji se klone besposlica, koje nam oduzimaju vrijeme, razum, prljaju srca, koje su nas odvratile od Božijeg puta, od Kur'ana, od najljepših kazivanja, a navraćaju na kojekakve izmišljene priče koje se prodaju po knjižarama, a koje ništa ne koriste.

“Kur'an nije izmišljena besjeda...”, tj. ovaj Kur'an nije izmišljotina, već istina, bez dodavanja i bez oduzimanja, ovo je govor Milostivog, Svemogućeg, Vladara. Njegove su riječi

istina, obećanje – istina, On je istina, i voli istinu, nema istinskog božanstva osim Njega.

“...on priznaje da su istinite knjige prije njega objavljene, i objašnjava sve, i putokaz je i milost naroda koji vjeruje.” Tevrat, Indžil i Zebur i sve druge objave su istina i došle su da potvrde istinitost Kur’ana. On je objašnjenje za sve temelje, propise, vjerovanje, ahlak: **“...u Knjizi Mi ni smo ništa izostavili”**; objašnjenje za sve postoji, to je uputa koju Svevišnji Allah daje kome On hoće, a najvrednije nakon islama je to da Gospodar uputi čovjeka da čita Kur’an s razumijevanjem i razmišljanjem, i da pita o značenju ajetâ u toj mjeri da ne dopusti da prođe jedan dan a da ne sazna nešto novo u vezi s Kur’anom.

Naš Allahu, Uzvišeni i Svemogući, učini da Kur’an bude proleće naših srca, svjetlost naših duša, njime otkloni našu tugu i brigu!

Naš Allahu, učini ga našim zagovornikom, čije ćeš zagovaranje primiti, učini ga svjedokom i dokazom za nas, ne protiv nas!

Naš Allahu, učini da ga iskreno čitamo, i noću i danju, da radimo po njemu, da vjerujemo u manje jasne ajete, da dopuštamo šta on dopušta, a zabranjujemo šta on zabranjuje!

Naš Allahu, učini ga našim prijateljem u samoći, u kaburu, spasi nas njime od Svoje srdžbe i kazne!

Naš Allahu, učini da nas na Sudnjem danu povede u Džennet, u Firdevs, u društvo vjerovjesnika, iskrenih, šehida i dobrih ljudi! Naš Allahu, primi od nas!

Neka je mir i spas Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, njegovoj porodici, ashabima i svima onima koji ih budu voljeli do Kijametskog dana.

Pouke i koristi iz kazivanja

SVEVIŠNJI ALLAH REKAO JE: “U tome je, zaista, pouka za onoga ko razum ima ili ko sluša, a priseban je.” Ponavljamo: jadan je onaj ko ne razmišlja o Kur'anu i njegovim porukama, ko se upropasti i bude lišen ljepote Kur'ana, ko zastrani i zanemari Pravi put. Prihvatanje upute i Kur'ana, najvećeg zagovornika, najlakši je put do spasa. Zato, pripremi se da prihvatiš časni Kur'an, iskoristi vrijeme, požuri s dobrim djelima; nadati se da ćeš imati udjela u nagradi, da ćeš zaslužiti visok stupanj kod Svemogućeg Allaha. Jedna od sura uzvišene Knjige, savršenog argumenta i velike mudžize jeste i sura Jusuf, koju smo pokušali ukratko protumačiti, a koja obiluje poukama i koristima. Neke ćemo od njih i navesti.

Kur'an je Allahov govor, on nije stvoren: “Objavljujemo je kao Kur'an na arapskom jeziku da biste razmislili.”

Kur'anska su kazivanja najljepša kazivanja u historiji. Nema, niti će im biti nešta slično. Oličenje su slasti, ushićenja, uzbuđenja, rječitosti, sistematičnosti, originalnosti, konstrukcije, i samo se u kur'anskim kazivanjima mogu naći svi elementi kazivanja, jer: “Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo...”

Dopušteno je da čovjek ispriča lijep san onome koga voli, možda će se i ostvariti, pogotovo ako onaj koji to čuje

uputi hairli i kabul-dovu, pa to bude uzrok njegovoj sreći na ovome i budućem svijetu.

Kada čovjek zapadne u iskušenje, neka se strpi, i neka zna da su vjerovjesnici najbolji ljudi. Bili su iskušavani, pa su to strpljivo podnosili, zbog čega su dobili veliku nagradu od Svemogućeg Allaha.

Kome Allah, dželle šanuhu, da znanje o tumačenju snova, dao mu je veliko dobro, zato neka se boji Svevišnjeg Allaha u vezi s tim i neka pazi kako će ih tumačiti.

Časni Kur'an izlaže kazivanja na savršen, besprijekoran i interesantan način, koncizno, s dubokim smislom, ostavljajući da se detaljima pozabave razumom obdareni i oni koji su dobro upućeni u nauku.

U kazivanju o Jusufu, alejhis-selam, i njegovoj braći pouke su onima koji se raspituju u vezi s iskrenošću, žrtvovanjem, strpljivošću, nežaljenjem na sudbinu, i pouke su onima koji žele naučiti šta je strah od Svevišnjeg Allaha.

Koga Svemogući Allah štiti, ne treba se bojati, jer On neće iznevjeriti muslimana kada Mu se prepusti; zato, čovjek svoje srce treba predati Njemu na čuvanje, moleći Ga da ga sačuva, uputi i pomogne.

Srca se nalaze između dva Allahova prsta i On daje da čovjek nekoga zavoli. Otuda se ne treba čuditi kada otac naginje jednom od svoje djece, zbog nekog svojstva, pronikljivosti, darežljivosti, dobročinstva.

Laž je zabranjena, a pogotovo kada se njome posluži da se prevare roditelji.

Kada ga zadesi kakvo iskušenje, musliman treba reći: "La havle ve la kuvvete illa billah", i treba se strpiti, ne smije sebi dopustiti nestrpljenje i ogorčenost: **"...i ja se neću jadati, od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznose."**

Arapi i nearapi razlikuju se isključivo po bogobojazno-

strpi i neka očekuje nagradu od Svemogućeg Allaha, čak i ako će zbog toga izgubiti zdravlje, slobodu, ponos.

Musliman mora pomagati islam, čak i ako će ga to stajati zdravlja, života i imetka.

Musliman se treba lijepo ophoditi prema ljudima, s njima se šaliti, ako će to uroditi ljubavlju, međusobnom slogom i potpomaganjem ili će time pridobiti nevjernika za islam.

Kada čovjek bude upitan o nečemu šta zna, neka ne krije odgovor i neka poziva Allahu, dželle šanuhu, svime što mu je na raspolaganju.

Musliman treba iskoristiti pogodne prilike da ljude okupi oko jedne riječi, svjedočenja da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.

Musliman treba zalagati svoje vrijeme, imetak i život u ispravljanju vjerovanja prije bilo čega, a posebno raditi s onima koji ne poznaju islam, i s mladima.

Sura El-Ihlas je ono najbolje čime čovjek može pohvaliti Allaha, dželle šanuhu. Imam Ahmed zabilježio je, u djelu *El-Musned*, kako je Esved b. Seri došao kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Allahov Poslaniče, spjevao sam kasidu u kojoj hvalim Allaha." Na to mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: "*Zaista tvoj Gospodar voli da Ga hvališ.*"

Musliman se treba bojati Svemogućeg Allaha u vezi s onim šta piše, jer za sve će odgovarati, za svako slovo.

Veličina pripada samo Allahu, On je stvoritelj, samo je On vječan, a to što mnogi ljudi veličaju neke ljude ili nešta drugo dokaz je njihove maloumnosti, slabog razumijevanja, slabosti oslonca na Allaha, nebrige, jer će propasti sve osim Njega.

Allaha, dželle šanuhu, treba moliti lijepim imenima, kojima svjedoči tradicija, i nije dopušteno Svevišnjeg Allaha

nazivati imenima koja nisu potvrđena u Kur'anu ili koja ne postoje u autentičnom sunnetu, niti Mu je dopušteno pripisati svojstvo koje Sebi nije pripisao ili koje Mu nije pripisao Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, i to je vjerovanje ehli-sunneta. Imam Eš-Šafi rekao je: "Vjerujem u Allaha i u ono što je objavio, onako kako to On želi. Vjerujem u Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i u ono što je on izgovorio, onako kako to on želi."

Musliman treba dobro shvatiti sljedeće: samo Allah liječi, samo On daje nafaku, samo On proživljuje, samo On daje smrt, samo On oslobađa okova, samo On otklanja nevolju; ko se požali nekome drugom, a ne Allahu, daleko je zalutao. A u priči o trojici dobrih ljudi koji su ostali zatočeni u pećini imamo divan primjer ispravnog vjerovanja i iskrenog obraćanja Allahu, a kamoli u kazivanjima o vjerovjesnicima i pričama o evlijama i dobrim ljudima.

Musliman treba često donositi istigfar, moliti za oprost grijeha. Ebu Davud zabilježio je sljedeći hadis: *"Ko bude često donosio istigfar, Allah će otkloniti svaku njegovu brigu, iz svake nevolje izlaz dati i opskrbit će ga odakle se i ne nada."*

Neki snovi imaju veze sa stvarnošću, a općenito se dijele na: snove od Allaha, i to su radosne vijesti, čovjek ih treba ispričati onome koga voli; snovi od šejtana, i oni su ružni i zastrašujući, njih ne treba nikome pričati; te zbrkani snovi, i oni su tijesno vezani za ono što čovjek doživi, njih treba primiti kao obične stvari, bez straha i nemira.

Najistinitije snove imao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. On bi, nakon sabah-namaza, pitao prisutne: *"Ko je od vas nešto sanjao?"* Zatim bi nekome od prisutnih protumačio san, i on bi se obistinio baš onako kako je protumačen.

Pozivanje Allahu jedno je od najboljih djela i jedan od najvećih stupnjeva koje može dostići čovjek, Allahov rob. To je put vjerovjesnikâ i poslanikâ. Pa, ko želi sebi i svojim

sugrađanima dobro, neka poziva Allahu mudro i na najljepši mogući način: *“Dostavite od mene makar jedan ajet...”*

Jusuf, alejhis-selam, nije zapostavio davu ni u tamnici, pa kako je može zapostaviti onaj ko je slobodan, zdrav i imućan: **“...ja se klonim vjere naroda koji u Allaha ne vjeruje i koji i onaj svijet ne priznaje, i ispovijedam vjeru predaka svojih: Ibrahima i Ishaka i Jakuba; nama ne priличи da ikoga Allahu smatramo ravnim...”**

Dava nije svedena na pozivanje jezikom. Veliki upliv u to ima lijepo ponašanje, iskrenost i lijep odnos. Rečeno je: *“Prema ljudima se odnosi onako kako bi želio da se oni odnose prema tebi.”*

Svemogući Allah šalje radosne vijesti i daje uzroke za pobjedu, ponos i vlast Svojim dobrim robovima, makar bili i u tamnici.

Iskrenost je najviši stupanj nakon poslanstva. Time je, jedan od one dvojice, onaj koji se spasio, oslovio Jusufa, alejhis-selam, a Kur'an kaže: **“...bit će u društvu vjerovjesnikâ, i iskrenih, i šehidâ, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti!”**

Jusuf, alejhis-selam, želeći dokazati svoju nevinost, odbio je izaći iz tamnice kada je bio pozvan, što potvrđuje njegovu iskrenost, strpljenje, kao i to da se nadao nagradi od Svemogućeg Allaha.

Čovjek prolazi kroz etape tri duše: prvo, duša koja ga navraća na zlo: **“...ta, duša je sklona zlu”**; drugo, duša koja samu sebe kori: **“...i kunem se dušom koja sebe kori”**; treće, smirena duša: **“A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje, i uđi u Džennet Moj!”**, što zapažaju neki učenjaci, a mi trebamo moliti Svemogućeg Allaha da naše duše učini smirenim.

Čovjek se nikada ne treba ponositi niti kočoperiti do-

brim djelima, strpljenjem, niti time što očekuje nagradu od Allaha. Nesumnjivo je bolje da čovjek osjeća kako je nizak i da mu je potrebna Allahova milost nego da ima mnogo dobrih djela, ali da se divi samom sebi. Seid b. Džubejr rekao je: "Nekoga će grijeh u Džennet uvesti, a nekoga će dobro djelo u Vatru baciti." Šejhul-islamu Ibn Tejmijji svjđela se ova njegova izjava i on je komentira ovako: "Neki će čovjek učiniti grijeh pa će se pokajati, osjećati grižnju savjest, plakati i žaliti, pa će ga to uvesti u Džennet, a neki će čovjek uraditi dobro djelo, pa se njime ponositi, biti ohol i samodopadljiv, pa će ga to baciti u Vatru."

Musliman ne smije biti ohol. Ne smije hodati nadmeno. Treba biti skroman, jer je to svojstvo vjerovjesnikâ. Hasan el-Basri govorio je: "Onaj ko svaki dan mora ići u nužnik najmanje tri puta treba se poniziti pred svojim Gospodarom." Svemoguću je Allah rekao: **"Ne hodi po zemlji nadmeno, jer zemlju ne možeš probiti, ni brda u visinu dostići."**

Musliman je, između ostalog, obavezan oprostiti i preći preko tuđe greške. Jusuf, alejhis-selam, oprostio je upravnikovoj ženi, prešao preko njene potvore, također je oprostio svojoj braći i zanemario njihovu grešku, a zbog toga mu je Svevišnji Allah samo povećao ponos. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je: *"Čovjeku koji oprosti Allah će samo povećati ponos."* A imam je Ahmed govorio: "Devet desetina lijepog ponašanja jeste zanemarivanje tuđih grešaka."

Musliman ne smije gubiti nadu u Allahovu milost pozivajući u islam, već treba uložiti trud i moliti Allaha za ono najbolje. Vidimo da se Jusuf, alejhis-selam, nije razočarao pozivajući, a rezultat je bio sljedeći: upravnikova žena prihvatila je islam; ona je željela Jusufa, alejhis-selam, upropastiti, a on je bio povod njene upute.

Kur'anska kazivanja tješila su Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i podsjećala ga na zbivanja u prijašnjim narodima, a mogu se uzeti i kao dokaz njegovog poslanstva, o čemu smo govorili na početku brošure.

Jusuf, alejhis-selam, primjer je i oličenje dave, strpljenja, iskrenog očekivanja nagrade, iskrenog odnosa prema Allahu, pokajanja, čednosti, odgoja i oprosta. Kada se mogao osvetiti, nije to učinio, a davno je rečeno: "Najvredniji je oprost kada se čovjek može osvetiti, a on to ne učini."

Najljepši govor, najljepši vaz i najljepša kazivanja jesu u časnom Kur'anu, i čovjek, ako se želi spasiti na ovome i budućem svijetu, treba se čvrsto držati njegovog puta, učiti, razmišljati o njegovim porukama, raditi po njemu i u njemu tražiti blagoslov.

Dopušteno je da čovjek, kada primijeti da je kompetentan za nešto, da ima znanja i uvida u to, traži položaj, pod uvjetom da će time doprinijeti muslimanima.

Dopušteno je u prijekoj potrebi da se čovjek pohvali. Učenjaci kažu: "Kada upadne u nepriliku ili sretne ljude koje ne poznaje, može se pohvaliti, ne iz oholosti niti prestiža, već da ostvari korist za islam."

Ishod će uvijek biti u korist onoga ko čini dobro i boji se Allaha, bilo prije ili kasnije. Tako je bilo i s Jusufom, alejhis-selam: Svemogući Allah dao je da ishod bude u njegovu korist, jer se bojao Allaha i radio po znanju koje mu je On dao. Zato, neka čovjek ne gubi nadu ako je iskren prema Allahu i neka zna da će ishod biti u njegovu korist, pa makar bio teško iskušan, obespravljen, potlačen...

Nagrada na onome svijetu bolja je. Vidimo da je Svemogući Allah, nakon što je spomenuo ljepote ovoga svijeta, stovarišta i vlast, skrenuo pažnju na onosvjetsku nagradu; ono što je u Allaha, bolje je. Zato se radujte, vi strpljivi, iskreni.

Dopušteno je izvesti lukavstvo radi koristi pod uvjetom da se ne dopusti zabranjeno, niti zabrani dopušteno. Tako je uradio i Jusuf, alejhis-selam, kada je svojoj braći vratio njihove stvari i kada je stavio čašu u Benjaminov tovar, a sve da bi postigao korisnost.

Obaveza je ljubazno primiti i lijepo ugostiti putnika, gosta, bez izvještačenosti i pretjerivanja. To je sunnet vjerovjesnikâ i dobro djelo koje nam je oporučio Svemogući Allah, ali i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: *“Ko vjeruje u Allaha i onaj svijet neka počasti gosta!”* Tako je postupio Jusuf, alejhis-selam, sa svojom braćom kada ih je primio, ugostio, dao punu mjeru, a vratio njihove stvari.

Obaveza je dati punu mjeru prilikom prodavanja: **“Teško onima koji pri mjerenju zakidaju, koji punu mjeru uzimaju kada od drugih kupuju, a kada drugima mjere na litar ili na kantar – zakidaju.”**

Svemogući Allah čuva evlije, Svoje štićenike, iskrene ljude, jer je On najbolji čuvar i od milostivih On je najmilostiviji. Tako je Svevišnji čuvao Jusufa, alejhis-selam, i u bunaru, i tamnici, i na dvorcu, jer je Jusuf, alejhis-selam, bio iskren vjernik, strpio se i pobijedio.

Preveliki su Allahova milost i dobrotu. Otuda kod grešnika ne treba izazivati gubljenje nade u Allahovu milost, niti zatvarati vrata pokajanja, treba im otvoriti vrata nade u Allaha i reći im da su vrata pokajanja otvorena i da Allahova milost obuhvata sve šta postoji.

Propisano je traženje nafake, opskrbe. Pogledajte, Jakub, alejhis-selam, šalje svoje sinove da traže hranu u Misiru; ljenčarenje je pokuđeno.

Vjerovjesnici su oskudno živjeli. Pogledajte kako je Jakub, alejhis-selam, u Misir slao štavljene kože, razbijene čaše, maslo i ulje u zamjenu za žito, da prehrani svoju porodicu kada je harala glad i bila suša i oskudica. Zamislite,

Jakub, alejhis-selam, vjerovjesnik, živi oskudno, a tadašnji kraljevi leže na riznicama zlata i srebra. To ukazuje koliko ovaj svijet, ustvari, vrijedi u Allaha. U hadisu se kaže: *“Da ovaj svijet u Allaha vrijedi koliko krilo mušice, Allah nevjerniku ne bi dao ni gutljaj vode.”*

Čovjek, po prirodi, voli imetak, što se zaključuje iz ajeta: **“...i hranom ćemo čeljad našu namiriti...”**, i to nije pokuđeno, pokuđena je ljubav prema imetku koja obezglavljuje, odvraća od vjere i vodi u grijeh.

Propisano je potvrđivanje ugovora zakletvom, i to nije u suprotnosti sa Šerijatom: **“...dok mi se Allahom tvrdo ne zakunete...”** I Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, svjedočio je, tražio dokaze, tražio zakletvu i zaklinjao se.

Čovjek je obavezan lijepo misliti o Allahu, dželle šanuhu. U hadisi-kudsiju zabilježenom u dva *Sahiha* kaže se: *“Ja sam sa Svojim robom kada na Mene pomisli...”* Ako čovjek bude vjerovao da Svemogući Allah oprašta i prima pokajanje pokajnika, da otklanja nevolje, da uslišava iskrene dove, da je od jakih najjači, da je od milostivih najmilostiviji, da je od plemenitih najplemenitiji, On će mu dati ono čemu se nada.

Zabranjeno je gubljenje nade u Allahovu milost, a posebno kada čovjek zapadne u kakvo iskušenje i nepriliku. U hadisi-kudsiju kaže se: *“O sine Ademov, sve dok Me budeš molio i nadao se Mojoj milosti, opraštat ću ti sve grijeha i neću se na njih osvrutati.”*

Plemenitost je jedna od vrlina vjerovjesnikâ, također opraštanje i zanemarivanje tuđeg grijeha i greške, oni zbog toga ne kore; plemenit čovjek oprosti i zaboravi grešku.

Čovjek je dužan priznati grijeh svome Stvoritelju. Učenjaci kažu da Allah, dželle šanuhu, voli kada čovjek kaže: *“Moj Gospodaru, pogriješio sam i mnoge dužnosti prema Tebi propustio, priznajem, Gospodaru.”* A Ibnul-Kajjim, u djelu *Medaridžus-salikin*, dodaje: *“...pa mu se On odazove:*

‘A Ja sam tebi oprostio, sakrio tvoju sramotu i smilovao ti se.’”

Čovjek se mora bojati Allaha i mora biti strpljiv. Na ovome svijetu mora raditi naređeno, a kloniti se zabranjenog, i neka bude duboko zadovoljan određenjem, a kada to postigne, neka zna da je kod Vladara, Silnog, Plemenitog i Milostivog dostigao stupanj dobrih robova. Znamo da su svi vjerovjesnici bili zadovoljni određenjem, dobrom i zlom.

Musliman mora iskreno nastojati da postigne Allahovu milost i naklonost, riječima i djelima, da moli za milost, da Mu se ponizno obraća i da bude milostiv prema slabima i siromašnima, udjeljujući im milostinju.

Treba podsjećati i sebe i druge na Allahove blagodati. To izaziva skrušenost i poniznost prema Svemogućem Allahu, ali i na ono što povećava iman i pouzdanje u Svevišnjeg.

Čovjek mora biti ponizan prema Allahu, dželle šanuhu, i ne smije se diviti svome znanju, ni djelima, ni uspjesima. Jusuf, alejhis-selam, nije se ponosio pred svojom braćom time kako vlada Misirom, već im je oprostio i lijepo ih primio.

Čovjek treba uporno moliti u poteškoći, više nego što moli u udobnosti. To je dio iskrenog obožavanja (ubudijeta), a posebno treba mnogo moliti na sedždi, na posljednjem sjedenju u namazu (nakon salavata i dove), u posljednjoj trećini noći, između ezana i ikameta, petkom, i to u času kada se dova prima, na Arefatu i drugim prilikama.

Musliman mora biti pravedan ophodeći se s drugim ljudima, tako će pridobiti ljudska srca i povećati ljubav i slogu.

Obaveza je biti pravedan i istovjetan s ostalim ljudima radeći s njima. Jusuf, alejhis-selam, kada je bio postavljen za ministra finansija, nadzirao je rad podređenih, ali i radio s njima.

Prema ljudima treba biti pažljiv i blag i nadati se nagradi za to. Jusuf, alejhis-selam, bio je blag prema svima koji su mu naudili, počevši od svoje braće, pa do upravnikove žene. Nije tražio da im se osveti, već je oprostio, nadajući se nagradi od Allaha.

Besmislen je život onih ljudi koji ne znaju za Allaha. Vidimo da su Jusuf, alejhis-selam, njegov otac Jakub, alejhis-selam, i svi vjerovjesnici i dobre generacije podređivali svoje živote Allahu.

Pobjeda uvijek dolazi sa strpljenjem, čak i ako malo okasni, jer je Svemogući Allah obećao da će pomoći Svojim štićenicima ako poduzmu odgovarajuće uzroke i budu iskreni u riječima i djelima.

Dobra djela brišu loša, dobro pokriva zlo, a musliman treba biti pravedan kada se radi o sudu o drugima.

Čovjek treba opraštati ljudima i činiti im dobro, čak i ako oni njemu čine zlo. Neka mu u tome budu uzor vjerovjesnici, koji su bili tlačeni, u laž ugonjeni, ograničavani, ismijavani, ali su, i pored toga, bili strpljivi i mnogo opraštali, pa su pobijedili.

Musliman se treba iskreno osloniti na Svemogućeg Allaha da će mu On otkloniti iskušenja i nevolje, jer samo On pomaže, samo On čuva, samo On uzvisuje, samo On ponižava, samo On brigu otklanja.

Musliman se ne treba radovati tuđoj nesreći, već treba zahvaliti Allahu, Koji ga je sačuvao. Jusuf, alejhis-selam, nije se radovao što je njegovu braću snašlo siromaštvo, iako su ga obespravili i nisu poslušali oca kada se radilo o njemu.

Dopušteno je poduzeti mjere opreza da se čovjek sačuva uroka. Treba se utjecati Svemogućem Allahu od uroka: **“O sinovi moji, ne ulazite na jednu kapiju, već na razne kapije...”**

Obaveza je osloniti se na Svevišnjeg Allaha u izobilju

i poteškoći: **“...sud pripada jedino Njemu, ja se u Njega uzdam, i neka se samo u Njega uzdaju oni koji se uzdaju!”**

Čovjek treba, kada je nevin, od sebe otkloniti sve sumnje i potvore koliko god može, riječima i djelima.

Musliman se treba žaliti svome Gospodaru, a poniženje je žaliti se nekome drugom: **“Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim...”**

Dopušteno je persirati i s velikim poštovanjem oslovljavati ljude koji imaju funkciju i autoritet. Ljudi su Jusufa, alejhis-selam, u tamnici oslovljavali govoreći mu: **“...jer vidimo da si zaista dobar čovjek.”**

Musliman treba što više donositi istigfar za sebe i za muslimane, moliti u njihovom odsustvu, pa da mu melek, po hadisu, uzvрати: *“I tebi isto!”*

Treba uzeti pouku iz kur’anskih kazivanja i ona trebaju biti stimulans za povećanje imana: **“U kazivanjima o njima pouka je za one koji su razumom obdareni.”**

Musliman mora biti daleko od neosnovane sumnje u druge ljude, sve dok se ne objelodani istina i ne pokaže stvarnost.

Sadržaj

1 Rječitost Kur'ana i istinite radosne vijesti	5
2 Velika zavjera	21
3 “Oni su zamke pleli, pa je i Allah njima zamke pleo” .	31
4 Najveće iskušenje i odlučan stav	39
5 Jusuf između velike potvore i mraka tamnice	47
6 Zatvorenik daija	55
7 “Pomoć bi im Naša došla, i Mi bismo spasili one koje smo Mi htjeli”	61
8 “Mi uzvisujemo onoga koga Mi hoćemo”	67
9 Čaša – argument i sredstvo	77
10 Košulja – začudni znak	87
11 Susret voljenih i podudaranje osjećanja	95
12 “I sve dok si živ, Gospodaru se svome klanjaj” . . .	103
Pouke i koristi iz kazivanja	115